

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE DENETİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE FAKTORİNG
VE
FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

İSA ÖLMEZ

İstanbul- 2012

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE DENETİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE FAKTORİNG
VE
FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

İSA ÖLMEZ

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Zelha ALTINKAYA

İstanbul- 2012

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Denetimi (Tezli) Yüksek Lisans programı Y0912.070020 numaralı öğrencilerinden İsa ÖLMEZ'in 2.kez "TÜRKİYE'DE FAKTORİNG VE FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 02.02.2012 tarih ve 2012/03 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **oybirliği / oyçokluğu** ile Yüksek Lisans Tezi olarak **kabul** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 21.05.2012

1) Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. ZELHA ALTINIKAYA

2) Jüri Üyesi

Doç. Dr. Gülşen Uluçay

3) Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Kurtuluş

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	: İsa ÖLMEZ
Anabilim Dalı	: İşletme
Programı	: Muhasebe ve Denetim
Tez Danışmanı	: Yrd.Doç.Dr. Zelha ALTINKAYA
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans- Ocak 2012
Anahtar Kelimeler	: Faktoring, Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

ÖZET

Global dünya ekonomisinde birbirine her geçen gün daha bağımlı bir hale gelen firmalar ticarete ayak uydurabilmek, rekabet güçlerini artırabilmek, faaliyetlerini daha sağlıklı ve uzun ömürlü sürdürebilmek için yeni ve maliyeti düşük finansman kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Bu boyutta firmaların alternatif finansman kaynağı olan ihtiyacı faktoring hizmetlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Faktoring, her türlü mal ve hizmet satışlarından doğan, fatura veya fatura yerine geçen belgelere dayalı, vadeli alacakların faktoring şirketine temlik edilmesi karşılığında finansman ve tahsilat hizmetlerinin sunulmasıdır. Faktoringin tanımından da anlaşılacağı gibi faktoringin temel fonksiyonu, vadeli alacakları satın alarak onları nakde çevirmek olmakla birlikte; faktor, müşterisine borcun tahsili ve yönetimi, riskin üstlenilmesi ve finansman sağlanmasıdır.

Ülkemizde 1980'li yıllarda bankalar sayesinde uygulamaya konan faktoring hizmetleri yıllar itibariyle hızla artış göstermiş, günümüzde finans piyasasında özellikle KOBİ'lerin vazgeçilmez finansman kaynakları arasında yer almıştır.

Bu tezin çalışma konusu kısa vadeli bir finansman kaynağı olan faktoringin incelemesi ve faktoringi muhasebe açısından irdeleyerek faktoring işlemlerinin muhasebeleştirilmesi hakkında bilgi vermektir.

Anahtar Kelimeler: Faktoring, Faktoring İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: İsa ÖLMEZ
Field	: Business Administration
Programme	: Accounting Control
Supervisor	: Yrd.Doç.Dr. Zelha ALTINKAYA
Degree Awarded and Date	: Master- January 2012
Keywords	: factoring, accounting for factoring transactions

ABSTRACT

Becoming even more interdependent in a global economy, companies need new and low-cost financing tools in order to adapt to trade conditions, improve competitiveness and carry on activities safely for a long period of time. The need of such companies for alternative financial resources has led to the rise of faktoring.

Faktoring is a financial transaction where accounts receivable (i.e., invoice or equivalent) brought about by sale of any kind of goods and services is sold to a faktor who in return provides financing and collection to the seller.

As the definition suggests, while the basic function of faktoring is buying the future receivables and turning them into cash; the faktor also provides to the client debt management, collection and financing by taking risk.

Initially implemented around 1980's thanks to banks, faktoring transactions rapidly increased every year and became an indispensable financing tool for especially SMEs.

The subject of this thesis is studying faktoring as a short term financing tool, investigating it with respect to accounting and explaining the recognition process.

Key words: factoring, accounting for factoring transactions

ÖNSÖZ

Çalışmamda bana destek olan değerli hocam Yrd.Doç.Dr.Zelha ALTINKAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam aşamasında muhasebe konusunda görüşlerine başvurduğum arkadaşım SMMM İrfan DÜZGÜNER'e ve TUIK Uzmanı Mahmut ÖZTÜRK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca yeni evli olmamıza rağmen tez süresince bana gösterdiği sabır, destek ve ilgisinden dolayı eşime tüm kalbimle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖZET (Türkçe).....	I
ÖZET (İngilizce)	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	IX
TABLO LİSTESİ	X
ŞEKİL LİSTESİ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM FAKTORİNG TEORİSİ

1. 1.FAKTORİNG KAVRAMI	3
1.2. FAKTORİNG İŞLEMİNİN TARAFLARI VE FAKTORİNG SÖZLEMEŞİ.....	6
1.3. FAKTORİNG İŞLEMİNİN FONKSİYONLARI.....	10
1.3.1.Finansman Fonksiyonları	11
1.3.2.Hizmet Fonksiyonu	12
1.3.3.Teminat Fonksiyonu.....	14
1.4. FAKTORİNG İŞLEMİNİN ÇEŞİTLERİ	16
1.4.1.Yapıldığı Yer Durumuna Göre Faktoring	16
1.4.1.1.Yurtiçi Faktoring	16
1.4.1.2.Uluslararası Faktoring.....	17
1.4.1.2.1 İhracat Faktoring	17
1.4.1.2.2 İthalat Faktoring	18
1.4.2.Rücu Edilme Durumuna Göre Faktoring	18
1.4.2.1.Rücu Edilemez Faktoring	18
1.4.2.2.Rücu Edilebilir Faktoring.....	19

1.4.3.Ödeme Zamanına Göre Faktoring	21
1.4.3.1.Ön Ödemeli (Avanslı) Faktoring	21
1.4.3.2.Vadede Ödemeli Faktoring	21
1.4.4.Bildirim Durumuna Göre Faktoring	21
1.4.4.1.Bildirimli (Açık) Faktoring	22
1.4.4.2.Bildirimsiz(Kapalı) Faktoring	22
1.4.5.Diğer Faktoring Çeşitleri	23
1.4.5.1.Geleneksel Faktoring	23
1.4.5.2.Acenta Faktoring	24
1.4.5.3.Toptan Faktoring	25
1.4.5.4.Fatura İskontosu	25
1.5.FAKTORİNG İŞLEMİNİN İŞLEYİŞ TARZI	27
1.5.1.Yurtiçi Faktoringin İşleyişi	27
1.5.2.Yurtdışı Faktoringin İşleyişi	29

İKİNCİ BÖLÜM

FAKTORİNG İŞLEMİNİN AVANTAJ-DEZAVANTAJLARI VE MALİYETİ

2.1.FAKTORİNG İŞLEMİNİN AVANTAJLARI	31
2.2.FAKTORİNG İŞLEMİNİN DEZAVANTAJLARI.....	34
2.3.FAKTORİNG İŞLEMİNİN MALİYETİ.....	35
2.3.1.Faktoring Komisyonu	36
2.3.2 Finansman Faizi	36
2.4 FAKTORİNGİN DİĞER FİNANSAL TEKNİKLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASILARI	38
2.4.1 Faktoring ve Leasing	39
2.4.2 Faktoring ve Forfaiting	39
2.4.3 Faktoring – Senet İskontosu ve Senet İştirası.....	40
2.4.4 Faktoring ve İhracat Kredisi Sigortası	41
2.4.5 Faktoring ve Akreditif	41
2.4.6 Faktoring ve Senet Karşılığı Kredi	42

2.4.7 Faktoring ve Banka Kredileri.....	42
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÜNYA'DA ve TÜRKİYE'DE FAKTORİNG

3.1.DÜNYA'DA FAKTORİNG'İN TARİHSEL GELİŞİMİ VE FAKTORİNG SEKTÖRÜ	43
3.2.FAKTORİNG İŞLEMİNİN DÜNYADAKİ ÖRGÜTLENMESİ.....	48
3.2.1. Factors Chain International (FCI).....	49
3.2.2. International Factors Group	51
3.2.3. Heller International Grup.	51
3.2.4. Lombard Nat West Commercial Services	52
3.3. TÜRKİYE'DE FAKTORİNG ve GELİŞİMİ	52
3.4. FAKTORİNG SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI	60
3.5. FAKTORİNGLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER	61
3.5.1 Borçlar Kanunu.....	62
3.5.2 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname	63
3.5.3 545 Sayılı Kanun Hükmün Kararname	64
3.5.4 Hazine Müsteşarlığı Yönetmeliği.....	65
3.5.5 Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri'nin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik	68
3.5.6 Bankalar Kanunu	69
3.5.7 Türk Ticaret Kanunu	71
2.5.5 Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu	72

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

FAKTORİNG İŞLEMLERİ MUHASEBESİ

4.1 FAKTORİNG ŞİRKETİ AÇISINDAN MUHASEBE UYGULAMASI	74
4.1.1 Faktoring İşletmesi İçin Tek Düzen Muhasebe Sistemi	74
4.1.2 Faktoring İşleminde Kullanılan Hesaplar	77
4.1.2.1. 010 Kasa.....	77

4.1.2.2. 011. Efektif Deposu	77
4.1.2.3. Yurtiçi Bankalar	77
4.1.2.4. Yurtdışı Bankalar	78
4.1.2.5. Faktoring Alacakları	79
4.1.2.6. Tasfiye Olunacak ve Zarar Niteliğindeki Alacaklardan Alınan Faizler	80
4.1.2.7. Özel Karşılıklar	80
4.1.2.8. Ana Faaliyet Alacakları Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları.	82
4.1.2.9. Kur ve Azalış Karşılıkları.....	83
4.1.2.10. Faktoring İşlemlerinden Borçlar	84
4.1.2.11. Ödenecek Vergi, Resim, Harç, Prim ve Fonlar	84
4.1.2.12. Faktoring Alacaklarından Alınan Faizler.....	84
4.1.2.13. Faktoring İşlemlerinden Borçlara Verilen Faizler.....	84
4.1.2.14. Faktoring Alacaklarından Alınan Ücret ve Komisyonlar.....	85
4.1.2.15. Nazım Hesaplar.....	85
4.1.2.16. Yabancı Paralı İşlemler İle İlgili Hesaplar.....	86
4.2 SATICI ŞİRKET AÇISINDAN MUHASEBE UYGULAMASI	88
4.2.1 Faktoring İşleminde Kullanılan Hesaplar	89
4.2.1.1. 100 Kasa.....	89
4.2.1.2. 101 Alınan Çekler 011. Efektif Deposu.....	89
4.2.1.3. 102 Bankalar.....	90
4.2.1.4. 120 Alıcılar.....	90
4.2.1.5. 121 Alacak Senetleri	90
4.2.1.6. 320 Satıcılar.....	90
4.2.1.7. 373 Maliyet Giderleri Karşılığı (-)	91
4.2.1.8. 780 Finansman Giderleri	91
4.2.1.9. Nazım Hesaplar	91
4.2.2 Satıcı Firmanın Yurtdışı Faktoring Alacaklarının Değerlemesi	91
4.2.1.6. Dönem İçinde Lehte Kur Farkları	92
4.2.1.7. Dönem İçinde Aleyhte Kur Farkları.....	92
4.2.1.8. Dönem Sonrası Lehte Kur Farkları	93
4.2.1.9. Dönem Sonrası Aleyhte Kur Farkları	93

4.3 FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER	94
4.3.1 İskontolu Faktoring İşlemleri İle İlgili Örnek Uygulama ve Muhasebe Kayıtları	94
4.3.2 İskontosuz Faktoring İşlemleri İle İlgili Örnek Uygulama ve Muhasebe Kayıtları	109
4.3.3 Teminatsız Sorunlu Hale Gelen Faktoring Alacaklarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek	120
4.3.4 Teminatlı İskontosuz Sorunlu Hale Gelen Faktoring Alacaklarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek	125
SONUÇ VE ÖNERİLER	130
KAYNAKÇA	135
ÖZGEÇMİŞ	141

KISALTMALAR

a.g.e.	:Adı geçen eser
a.g.m.	:Adı geçen makale
a.g.t.	:Adı geçen tez
A.Ş.	: Anonim Şirket
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika BirleŐik Devletleri
BDDK	: Bankacılık Düzenleme Ve Denetleme Kurumu
BK	:Borçlar Kanunu
BSMV	: Banka Ve Sigorta Muameleleri Vergisi
FCI	: Factor Chain International
IFG	: International Factors Group
KDV	:Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KOBİ	: Küçük Orta Büyüklükte İŞletme
s.	:Sayfa
SPK	: Sermaye Piyasası Kurumu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
T.P.	:Türk Parası
Y.P.	: Yabancı Para
yy.	: yüzyıl

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
TABLO-1: Faktoring Sözleşmesi İçin Gerekli Belgeler	9
TABLO-2: Faktoring Çeşitlerinin Fonksiyonları.....	26
TABLO-3: Kıtalar Bazında Dünya Faktoring İşlem Hacmi	46
TABLO-4: Bazı Avrupa Ülkelerindeki Faktoring İşlem Hacimleri	47
TABLO-5: 2008 yılı Faktoring Hacminin Sektörel Payları	55
TABLO-6: Türkiye’de Faktoringin(Ciro) Sektörel Dağılımı.....	56
TABLO-7: Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri.....	58

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
ŞEKİL-1: Yurtiçi Faktoringin Tarafları.....	7
ŞEKİL-2: Uluslararası Faktoringin Tarafları.....	7
ŞEKİL-3: Yerel Faktoring'in İşleyişi	28
ŞEKİL-4: Uluslararası Faktoring'in İşleyişi	30
ŞEKİL-5: Dünya Faktoring İşlem Hacmi Yıllara Göre Artışı	47
ŞEKİL-6: Dünya Faktoring İşlem Hacmi ile FCI Üyelerinin Faktoring İşlem Hacmi Karşılaştırılması.....	50
ŞEKİL-7: Türkiye'de 1990-2000 Yılları Arasında Faktoringin Gelişimi	53
ŞEKİL-8: 2001-2010 Yılları Arasında Yurtiçi ve Uluslararası Faktoring İşlem Hacmi Karşılaştırılması (Milyon Dolar).....	54
ŞEKİL-9: Türkiye'de 2010 Yılında Finans Sektörünün Dağılımı.....	59
ŞEKİL-10: 2010 yılı Banka Dışı Finansal Kuruluşların Dağılımı.....	59

GİRİŞ

Factoring, tüm dünyada bankacılıktan sonra en yaygın biçimde kullanılan finansman yönetimi olarak görülmektedir. Bu çalışmada özellikle KOBİ'lerin faaliyetlerinin finansmanında önemli rol oynayan factoring sisteminin tanımı, kapsamı, avantajları ve ilgili yasal düzenlemelerin neler olduğu açıklanmış, diğer finansman yöntemleri ile factoringin karşılaştırılması yapılmış ve factoring işlemlerinde muhasebe kayıtlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin bilgiler örneklerle açıklanmıştır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde factoring hakkında teorik bilgilere yer verilmiştir. Factoring sözleşmesi ele alınarak, factoring sözleşmelerinin konuları, factoringte yer alan taraflar, factoring türleri hakkında detaylı bilgiler sunulmuş, factoringin sahip olduğu hizmet, garanti ve finansman fonksiyonları ayrı ayrı ele alınmıştır. Birinci bölümün son kısmında ise factoring işlemlerinin yurtiçi ve yurtdışı işleyiş tarzı şekillerle gösterilerek açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde factoring işlemlerinin firmalar açısından avantajları ve dezavantajları üzerinde durulmuş, factoring kullanımdan kaynaklanan maliyet hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca factoring diğer finansman teknikleriyle karşılaştırılarak factoringin bu finansman tekniklerinden farklı yönleri ortaya konmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde factoringin Dünya ve Türkiye'de uygulaması istatistiki veriler de kullanmak suretiyle anlatılmaya çalışılmıştır. Bu bölümde Dünya'da ve Türkiye'de factoringin tarihçesi ve gelişimi, uluslararası factoring kuruluşları ve factoring hakkında hukuk sistemimizde yapılan yasal düzenlemeler anlatılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde factoring işlemlerinin muhasebeleştirilmesi üzerinde durulmuştur. Factoring işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde faktor şirket ve satıcı şirket tarafından kullanılacak hesaplar belirtilmiş ve bunların kullanıma ilişkin örnekler sunulmuştur. Bu çalışma son kısımda sonuç ve öneriler aktararak çalışma tamamlanmıştır.

Bu çalışmamızın amacı, son yıllarda finans sektöründe giderek yaygınlaşan ve işletmelerin ticari faaliyetleri sürdürebilmek için gereksinim duyduğu dış kaynak ihtiyacını karşılamada alternatif bir finansman kaynağı olan faktoring sektörünün Dünya'daki ve Türkiye'deki durumu hakkında istatistiki verilerle bilgi vermek, faktoring'in hukuk sistemimizdeki yeri, faktoring işleminin avantaj ve dezavantajları hakkında ilgililere bilgi vermektir. Ayrıca çalışmada, faktoring sözleşmesinin içeriğine bağlı olarak yapılan faktoring işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak satıcı ve faktoring şirketi tarafından yapılması gereken muhasebe kayıtlarına ilişkin örnek uygulamalar sunularak, bu konunun muhasebe literatüründe pek yaygın ele alınmamış olmasından dolayı, muhasebe literatürüne katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. FAKTORİNG TEORİSİ

1.1.FAKTORİNG KAVRAMI

Factoring kavramı, “faktör” teriminden türemiştir. “Faktor” latince kökenli bir kelime olup, sözlük anlamı olarak ‘etken’, teknik olarak ise, ‘aracı, komisyoncu, bir başkası hesabına davranan veya aracılık yapan kişi’ anlamına gelmektedir. Buna göre;“factoring”, “bir kimsenin bir başkası için bir şey yapması, bir şey icra etmesi” olarak tanımlanabilir.¹

Factoring, büyük miktarlarda kredili satış yapan işletmelerin, bu satışlardan doğan, alacak haklarının “faktor veya factoring şirketi” olarak adlandırılan kuruluşlar tarafından satın alınması işlemidir.²

Factoring en basit tanımıyla, müşteri alacaklarının faktor tarafından bedeli peşin ödenmek suretiyle satın alınmasıdır. Müşteri borçlusuyla, arasındaki işlem ilişkisinden ileri gelen mevcut ve gelecekteki alacaklarını topluca factoring şirketine (faktor’e) devretmekte, factoring şirketi de alacaklarının bedelini (fatura bedelinin %80-90’ı oranında) peşin olarak, yani vadesinden önce ödemektedir. Factoring şirketi alacakların bedelini henüz vadesi gelmeden ödediği için, müşteriye, ödeme tarihiyle vade tarihi (alacağın tahsil tarihi) arasındaki süre için mutat banka cari hesap faizi oranında faiz yürütülmektedir. Böylece müşteri alacağının bedelini vadesinden önce nakit olarak almış olmaktadır.³

Genişletilmiş tanım yapacak olursak factoring, yurt içi ve yurtdışında kredili satış yapan firmaların, her türlü mal ve hizmet satışından doğmuş ve doğacak hakları

¹ Arif B. Kocaman, **Factoring İşleminin Hukuki Niteliği**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1992, s.16.

² Ali Ceylan, **Finansal Teknikler**, 3.Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 1998, s. 1

³ Arif B. Kocaman, **Factoring**(Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), Ankara, Türk Bankalar Birliği 1994, s.5

faktor adı verilen bir aracı kuruma temlik etmeleri, aracı kurumun belirli bir oranda komisyon karşılığında satıcı firmaya ön ödemede bulunması, alacaklarla ilgili her türlü tahsilât işlerini yürütmesi ve alıcı firma borcunu ödeyemediği takdirde faktorün tüm ticari riski üstlenmesini de kapsayabilen kısa vadeli bir finansman yöntemidir.

Daha topluca bir ifadeyle faktoring ise; her türlü mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan vadeli ticari ve alacakların faktor adı verilen finans kurumuna temlik yoluyla devredilmesi karşılığı, bu kurumdan alacak takip, tahsilat, muhasebe ve ön ödeme şeklindeki finansman hizmetlerinden yararlanması hizmetlerine verilen addır.⁴

Factoring hem bir finansal teknik, hem de yönetsel bir hizmettir. Bu bağlamda “factoring” işlemi, bir işletmenin pasif varlıklarının ticari büyümenin aktif aracına dönüştürülmesidir.⁵

Factoring ekonomik açıdan, gerek iç piyasada ve gerekse ihracatta, satış bedelinin vadesinde tahsilini amaçlayan, istenildiği takdirde vadeden önce belirli bir oranda komisyon karşılığı peşin ödemeyi sağlayan ve tahsilat riskinin faktor denilen aracı kuruluş tarafından karşılanmasını sağlayan bir finansman ve/veya tahsilat yöntemidir.⁶

Factoring şirketleri ise, müşterisine vade tanıyarak satış yapan bir kuruluşun kısa vadeli 30-120 ve/veya 60/180 gün vadeli alacakları ile ilgili olarak ticari riski üstlenen, alacak tahsilâtı yapan, ilgili muhasebe kayıtlarını tutan, borçlunun kapasitesi hakkında bilgi toplayan ve gerektiğinde alacakların peşin olarak satın alınması (finansmanı) gibi hizmetleri sunan kurumlardır.⁷

⁴ Mehmet Melemen, Burak S. ARZOVA, **Uluslararası Ticaret Alternatif Finansman Teknikleri ve Muhasebeleştirilmesi Ticari Yazışma Örnekleri**, İstanbul, Türkmen Kitabevi, 2000, s.365

⁵ Hasan Bakır, **İşletmelerde İhracatın Alternatif Finansman Olanakları**, Eskişehir, Açıköğretim Yayınları, 1999, s.138;

⁶ Ahmet Erol Faktoring Sözleşmelerinin Damga Vergisi Karşısındaki Durumu, **Mükellefin Dergisi**, Sayı: 78, Haziran 1999, s.83.

⁷ Serpil Canbaş, Hatice Doğukanlı, **Finansal Pazarlar Finansal Kurumlar ve Sermaye Pazarı Analizleri**, 3.Baskı, İstanbul, Beta,1997, s.166)

Bilindiği gibi alacaklar firmaların can damarıdır. Alacakların tahsilâtında herhangi bir problemle (alacaklıların borçlular tarafından ödenmemesi veya geç ödenmesi gibi) gibi problemle karşılaşıldığında bu can damarı da kesilmiş olacaktır. Bu ise yaşayan her organizma gibi firmalar için de istenmeyen bir durumdur. Dolayısıyla, yurtiçi ve yurtdışı satışlardan doğan alacakların tahsil edilmesi, yönetilmesi, vadeden önce peşin ödeme, yüzde yüz tahsilat garantisi faktoring'in temel dayanaklarını oluşturmaktadır.⁸

Factoring işlemi sadece kısa vadeli alacaklar için söz konusu olup, bu işlemde vadeler genellikle 30 ila 120 gün arasında değişmekte, bazen vadeler 180 güne kadar uzayabilmektedir.⁹

Factoring işleminin özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

- ✓ Factoring işleminin konusunu, tüketim malları, kısa vadeli yatırım malları ve hizmet edimleri oluşturur.
- ✓ Factoring'in konusunu 30-180 gün arasındaki alacaklar oluşturmaktadır.
- ✓ Factoring'de genelde kural olarak alacağın % 80-90'ı finanse edilmektedir.
- ✓ Factoring, faturaya bağlı alacaklar için geçerli bir işlemdir.
- ✓ Factoring işlemiyle factoring şirketi; müşterinin (ihracatçının) hem nakit sağlayan finansmanı, hem borçluların defterini tutan muhasebecisi ve hem de alacağını tahsil edememesinin riskini üstlenen teminat verenidir.
- ✓ Factoring işleminin firmaya (ihracatçıya) bir maliyeti vardır. Bu maliyet, müşterinin ödeyeceği faiz, komisyon ve harçlardan oluşmaktadır.¹⁰

⁸ Özcan Kaşlıoğlu, “Türkiye’de Factoring ve Factoring Sektörü”, Finans Sisteminde Yeni Yönelimler, Birinci Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2001, s.266

⁹ Erkut Onursal, Dış Ticaretin Finansmanında Factoring ve Factoring’in Hukuki Çerçevesi http://www.alomaliye.com/factoring_dis_ticaretin_finans.htm (25.10.2011)

¹⁰ İhracatta Alternatif Finansman Araçları <http://www.oaib.org.tr/tr/ihracatta-alternatif-finansman-araclari> (25.10.2011)

Yukarıdaki açıklamalarda da görüldüğü gibi faktoring'in konusunu 30-180 gün vadeli alacaklar oluşturmaktadır. Alacakların vadesi 180 günü aştığında bu hizmetleri forfaiting şirketleri yerine getirmektedir.¹¹

1.2.FAKTORİNG İŞLEMİNİN TARAFLARI VE FAKTORİNG SÖZLEŞMESİ

Factoring işleminin, yurtiçinde ve yurtdışında gerçekleşmesine göre katılan taraf sayısı farklılık gösterir.¹² Ulusal faktoring işleminde alıcı firma, borçlu firma ve faktor olmak üzere üç taraf bulunmaktadır.

1.Müşteri(Satıcı): Mal ve hizmet satımında/sunumunda bulunan faktoring hizmetini talep eden ve alacaklarını faktoring şirketine devreden kişi ya da kuruluştur.

2.Factoring şirketi: Müşterinin alacaklarını temlik (devir ve satın) alarak, karşılığını peşin olarak ödeyen kurumdur.

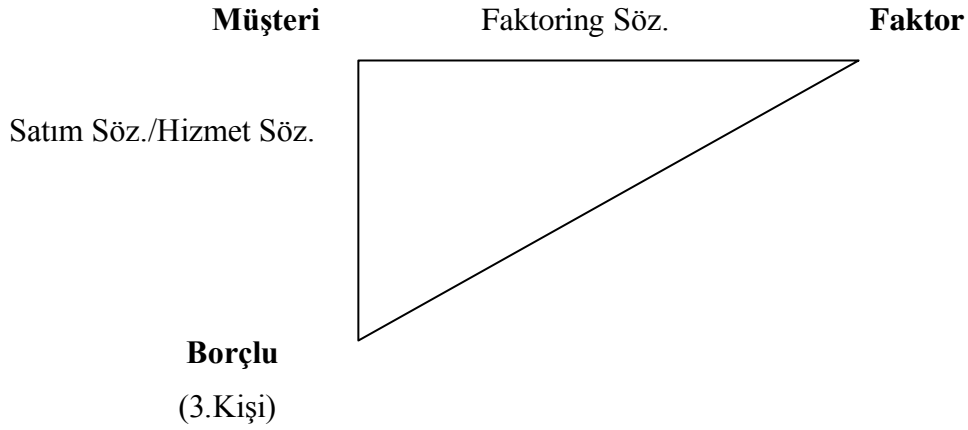
3.Borçlu(Alıcı): Müşterinin alacaklı olduğu kişi veya işletmedir.¹³

Yurtiçinde yapılan faktoring aşağıdaki şekilde de görüleceği üzere üç köşeli bir ilişkiyi ifade eder.

¹¹ Canbaş, Doğukanlı, a.g.e., s.167

¹² Betül Tiryaki, Faktoring İşlemi ve Faktoring İşleminin Hukuki Niteliği, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, İzmir Cilt:8 Sayı: 2, 2006, s.191

¹³ Melemen, Arzova, a.g.e. s.369

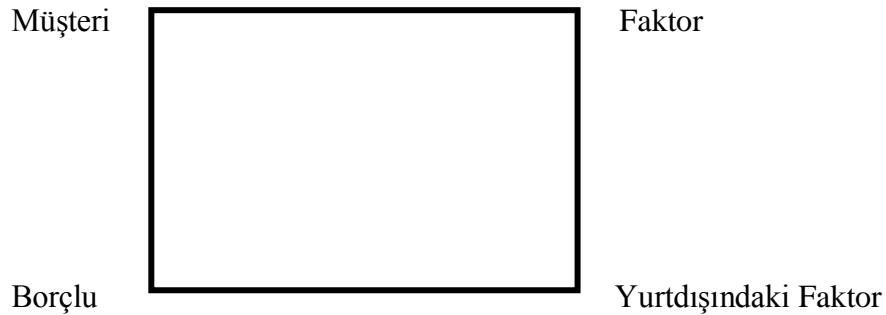

Şekil 1: Yurtiçi faktoringin tarafları

Kaynak: Tiryaki BETÜL Faktoring İşlemi ve Faktoring İşleminin Hukuki Niteliği
Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:8 Sayı: 2, 2006, s.191

Yurt dışında yapılan faktoring (uluslararası faktoring) yurt içi faktoring'e ek olarak ithalatçının ülkesinde bulunan muhabir faktor bulunmakta olup; satıcı firma, alıcı firma, faktoring ve muhabir faktoring olmak üzere dört taraf bulunmaktadır. Alıcının başka bir ülkede olduğu durumda gerçekleştirilen faktoring işlemidir.

Yurtdışında yapılan faktoring ise niteliği itibariyle dört köşeli bir görünüm arz etmektedir.

Şekil 2: Uluslararası Faktoringin Tarafları

Kaynak: Tiryaki BETÜL Faktoring İşlemi ve Faktoring İşleminin Hukuki Niteliği
Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:8 Sayı: 2, 2006, s.191

Faktoring sözleşmeleriyle alacak hakkını satan firma(müşteri) ile finansman kurumu(faktor) arasında bir sözleşme imzalanarak her iki tarafın hak ve yükümlülükleri

ile ne tür hizmetler sunulacağı belirlenmektedir. Bir faktoring sözleşmesinde genellikle şu düzenlemeler yer almaktadır.¹⁴

1. Faktoringin türü, faktor tarafından hangi hizmetlerin sunulacağı,
2. Faktörün müşterisine ödeme yapma koşulları,
3. Finansman öngörülüyorsa, müşteriye yapılacak peşin ödeme oranı,
4. Müşteriye tanınan kredi miktarı, bu sınırın tesis ve iptal yolları,
5. Mala ilişkin uyuşmazlıkların ne şekilde işleme ve çözüme tabi tutulacağı,
6. Faktoring komisyonu ve uygulanacak faiz oranları,
7. Borcu yerine getirmeye zorlayıcı, yasal uyuşmazlıklara ilişkin yöntemler(usuller).

Faktoring sözleşmesi BK'nın 184. Maddesinin birinci fıkrasında, alacağın devri yazılı şekle tabi tutulmuştur. Faktoring sözleşmesinin konusu, mal ve hizmet satan şirketlerin faaliyetleri sonucu doğmuş olan alacaklarının faktöre temlik edilmesidir.

Faktoring sözleşmesinin genel olarak atipik, karma bir sözleşme olduğu ve çeşitli fonksiyonları içerebileceği kabul edilmektedir. Bunlardan iş görme fonksiyonunun varlığı (alacağa ilişkin ihbar ve ihtarda bulunma ve alacağı tahsil etme) akdin zorunlu unsuru olarak görülmekte, diğer finansman ve teminat fonksiyonlarının tarafların iradesine göre sözleşmeye dahil edilebileceği belirtilmektedir.¹⁵ Faktoring sözleşmeleri genellikle aynı düzene sahip olmakla birlikte, müşterinin gereksinimlerine göre farklı hükümler de taşıyabilir, müşterinin tüm ticari alacaklarının mı yoksa faktor tarafından kabul edilecek belirli alacakların mı sözleşme kapsamına alınacağı belirtilebilir. Faktoring sözleşmesi, sözleşmenin sona ermesi konusunda tarafların karşılıklı anlaşması, sözleşmenin süresinin dolmasıyla, satıcı firmanın veya faktoring şirketinin iflasıyla ve imkansızlık hallerinde sona erebilir.

¹⁴ Öztin Akgüç, **Finansal Yönetim**, 8.Baskı, İstanbul, Avcıol Basım, 2010, s.553

¹⁵ Halil Doğru, Faktoring ve Menkul Kıymetleştirme İşlemlerinin Hukuki Niteliği, **Legal Hukuk Dergisi**, Eylül 2007 s.2858-2859

Bir faktoring sözleşmesinin yapılabilmesi için faktoring şirketi tarafından istenilecek belgeleri aşağıdaki sıralanmıştır.

Tablo 1: Faktoring Sözleşmesi İçin Gerekli Belgeler

TÜZEL KİŞİLER
1- İmza sirküleri
2- İmza sirkülerinin dayanağı olan ticaret sicil gazetesi
3- Son vergi levhası
4- Son sermaye dağılımını gösteren gazete
5- Kuruluş gazetesi
6- Faaliyet belgesi
7- Son hazirun cetveli (Anonim Şirketlerde)
8- İmza yetkililerinin, %25 ve üzeri hisseye sahip ortakların ve kefalet imzası alınan kişilerin nüfus cüzdanı fotokopileri
9- İmza yetkililerinin, %25 ve üzeri hisseye sahip ortakların ve kefalet imzası alınan kişilerin ikametgah belgeleri veya adlarına düzenlenmiş abonelik gerektiren fatura bilgileri (elektrik, su, doğalgaz, sabit telefon)
10-Şirketi vekaleten temsile yetkili olan kişilerin imza beyannameleri, nüfus cüzdanı fotokopileri, ikametgah belgeleri veya adlarına düzenlenmiş abonelik gerektiren fatura bilgileri
11- Kefalet imzası alınan grup şirketi varsa; imza sirküleri ve dayanak gazetesi, son vergi levhası
12- Son iki yılın bilanço, gelir tablosu ve kurumlar vergisi beyannamesi
13- Son ayrıntılı mizan
14- Kapasite raporu (imalatçı firmalarda)
GERÇEK KİŞİLER İÇİN
1- İmza sirküleri veya beyannamesi
2- Ticaret siciline kayıtlı ise, sicil gazetesi ve faaliyet belgesi
3- Ticaret siciline kayıtlı değil ise, bağlı bulunduğu meslek grubuna ait belge
4- Son vergi levhası
5- Nüfus cüzdanı fotokopisi
6- İkametgah belgesi veya adına düzenlenmiş abonelik gerektiren fatura bilgileri (elektrik, su,doğalgaz, sabit telefon)
7- Adına vekalet verilmiş kişiler varsa; bu kişilerin imza beyannameleri, nüfus cüzdanı fotokopileri, ikametgah belgeleri veya adlarına düzenlenmiş abonelik gerektiren fatura bilgileri

8- Son iki yılın bilanço ve gelir tablosu
9- Son ayrıntılı mizan

Kaynak: Faktoring İçin Gerekli Belgeler http://www.liderfaktoring.com.tr/documents/gerekli_evrak.pdf (25.12.2011)

Faktoring sözleşmesinde faktoring şirketi tarafından alınan ücretler aşağıda sıralanmıştır:¹⁶

- **Komisyon;** faktoring şirketinin sunmuş olduğu hizmetler karşısında satıcı işletmeden aldığı ücrettir.
- **Faktoring Ücreti (faiz);** faktoring şirketinin satıcı işletmeye yaptığı ön ödemeye karşılık aldığı faiz tutarıdır.
- **Masraf;** faktoring şirketinin komisyon ve faktoring ücreti dışında aldığı posta, havale, EFT gibi bedellerdir.
- **Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV);** faktoring şirketinin verdiği hizmetler karşılığında sağladığı komisyon, faktoring ücreti ve masraflar gibi gelirler BSMV'ye tabidir. Ancak, Hazine Müsteşarlığı tarafından 05.12.2008 tarih ve 27075 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2008/6 “İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimleri ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliği”nin 4.cü maddesi uyarınca faktoring şirketlerinin ihracat ve döviz kazandırmaya yönelik verdiği hizmetler damga vergisi ve BSMV'den istisna edilmiştir.

1.3. FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN FONKSİYONLARI(İŞLEVLERİ)

Faktoring'in fonksiyonlarını 3 başlık altında inceleyebiliriz. Bunlar;

- ✓ Finansman fonksiyonu,
- ✓ Hizmet fonksiyonu,

¹⁶ Faktoring işleminden alınan ücretler, <http://www.faktoringderneği.org.tr/detail.php?sID=13> 23.12.2011

✓ Teminat fonksiyonudur.

Ancak bu fonksiyonlar içerisinde sadece hizmet fonksiyonu tüm faktoring türleri için geçerlidir. Finansman ve teminat fonksiyonu faktoring sözleşmesine eklenebilir. Faktoring sözleşmesinde hizmet fonksiyonunun yer alması zorunludur. Faktörün türlerinde de görüleceği üzere teminat fonksiyonu bulunmayan faktoring türüne gerçek olmayan faktoring, finansman fonksiyonu bulunmayan faktoring türüne ön ödemesiz faktoring adı verilir.

1.3.1. Finansman (Kredi) Fonksiyonu

Faktoring yoluyla müşteri alacaklarının finansmanının sağlanmasında genellikle izlenen yol, ön ödeme (avans) yöntemidir. Bu yöntemde müşteri alacaklarının karşılığı vade gününde veya ödemenin tahsili (borçlunun ödemesi) gününde muaccel (istenebilir) olmakta, fakat faktoring şirketi (yani faktor) vade gününü beklemeksizin, müşteri tarafından alacağın doğumunun fatura suretlerinin veya malın gönderildiğine dair belgelerin ibrazı suretiyle ispatlanması üzerine fatura değerinin %80-90'ına kadar bir meblağı derhal peşin olarak ödemektedir. Böylece müşteri borçlusu karşısındaki alacaklarının karşılığını vadesinden önce avans olarak almakta ve faktoring şirketi tarafından müşterinin finansmanı sağlanmaktadır. Bu ön ödeme için faktoring şirketi tarafından müşteriye, ön ödeme tarihinden alacağın tahsili zamanına kadar mutad banka cari hesap faizi oranında faiz yürütülmektedir.¹⁷

Ön ödeme yönteminde faktor müşterisinin kendisine devrettiği alacaklarla ilgili olarak her bir borçlu için ayrı bir kredi limiti tayin eder ve bu limitlere göre ön ödemelerde bulunur.¹⁸

Fatura bedelinin ödenmeyen kısmı (%10-20), faktoring şirketinin üstlenmesi gerekmeyen mala ilişkin risklerin (ayıplı malın iadesi, malı kabulden kaçınma, bedelin

¹⁷ Arif B. Kocaman, Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), s.11

¹⁸ Cemal Şanlı, Nuray Şanlı, **Uluslararası Ticaret Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 4. Baskı, İstanbul,: Arıkan Basım Yayım Dağıtım, 2005, s. 140.

düşürülmesi) teminatı olarak ve gereğinde hak edilen faiz ve harçlara mahsup edilmek üzere bir tasarruf hesabına aktarılır. Mala ilişkin belirtilen riskler gerçekleşmezse, müşteri bu %10-20'luk meblağı, faktoring hizmeti karşılığında ödenmesi gereken faiz ve harçlardan düşüldükten sonra kalan kısmıyla elde edebilir.¹⁹

Faktoring'de temin edilen finansmana karşı şirketin veya yöneticilerinin ek açısından borçluların ödeme güçleri konusuna daha çok önem verir.²⁰

1.3.2. Hizmet Fonksiyonu

Tüm faktoring türlerinde ortak olan bu fonksiyon, faktoring işleminde, şirketlerin satıcıya verdikleri idari hizmeti ifade etmektedir.²¹

Faktoring işleminin hizmet fonksiyonu satıcı şirketin muhasebe kayıtlarının (ticari defter kayıtları) tutulması, kredi kontrolü, alacakların tahsil edilmesi, piyasa istihbaratları gibi işlevleri kapsamaktadır.

Faktoring şirketi müşterisi için faturanın düzenlenmesinden başlayarak alacağın tahsil edilmesine kadar borçlunun muhasebesinin (defterlerinin) tutulmasını üstlenmektedir. Böylece müşteri, borçluların hesabını doğrudan izleme imkânını faktoring şirketine bırakmaktadır. Müşteri bundan böyle çok sayıda borçlusunun hesabını değil de, sadece faktor tarafından devralınan alacakların karşılığının gösterildiği faktoring şirketlerinin(faktor'ün) hesabını izleyecektir. Ancak faktoring şirketi, müşteriye kararlaştırılan hesap devrelerinde kendisi tarafından yürütülen borçluların hesabı üzerindeki tüm hareketleri (hesap hareketlerini), hesap özetlerinin ve tahsil edilen ödemelere ve açık (boş) bulunan alacaklara ilişkin listelerin gönderilmesi suretiyle bildirecektir. Bu yardımcı araçlar vasıtasıyla müşteri, borçluların muhasebesinin faktoring şirketi tarafından üstlenilmesi nedeniyle hesaplar üzerinde kaybetmiş olduğu denetimi dolaylı da olsa sağlayabilmektedir. Görüldüğü gibi, müşteri

¹⁹ Tirkyaki, a.g.m, s.191

²⁰ Ulaş Temur, Alternatif Finansman Teknikleri ve Karapara Aklama İlişkisi, **MASAK(M.B. Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı)** Yayın No: 14, 2009, s.18

²¹ Osman Oy, Seçkin Köse, Süleyman Yahya Alkım, **Faktoring**, İstanbul, Beta, 2008, s.14

faktoring işlemleriyle bir taraftan borçluların muhasebesinin tutulmasından kurtulmakta, diğer taraftan da tamamen devre dışı bırakılmamakta ve faktoring şirketi tarafından kendisine hesap özetlerinin ve ödeme listesinin gönderilmesi suretiyle dolaylı bir denetim imkanı sürdürmektedir.²²

Ayrıca, faktoring şirketleri, belirli periyotlarla, müşterinin alacak hesapları üzerindeki hareketler konusunda haberdar etmekte, onlara hesap özetlerini içeren bilgiler göndermektedir. Faktoring şirketleri müşteriye içinde bulunduğu sektörle ilgili olarak pazarlama, üretim ve reklam politikaları gibi konularda danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

Bu hizmetler karşılığında faktoring şirketi tarafından talep edilen hizmet komisyonunun tutarı tam hizmet için %0,5 ile %2,5 arasında bir oran olup, satın alınan borçlara ilişkin her bir fatura tutarına uygulanmaktadır. Faturada iskonto (fiyat indirimi) söz konusu ise, bu iskonto dikkate alınmamakta, hesaplamada iskontosuz tutar dikkate alınmaktadır.²³ Finansman fonksiyonu ile müşterinin sağladığı faydalar aşağıdaki gibidir:

- 1) Bu fonksiyonun varlığı sayesinde faktoring müşterisi, vadeli satışlardan doğacak ilave finansman yüklemine düşünmeden satışlarını artırabilir ve/veya satışlarda, mevsimsel özelliklerden doğabilecek ilave finansman ihtiyacını giderebilir.
- 2) Faktoring işlemleri, tutucu firmalar açısından tehlikeli bir finansman aracı görüntüsünü muhafaza etmektedir. Tutucu firmalara göre, faktoring işlemi için faktor'a başvurular gerçekten likit (akışkan) olan alacaklarını satmaktadırlar. Bu da finansman alışkanlığının azalmasına sebebiyet vermekte ve bundan dolayı da faktoring anlaşması yapan firmalar piyasadan vadeli mal temininde güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Oysa bu olayın bir de diğer yüzü vardır. Buna göre, faktoring sözleşmesi ile faktor bir ön ödemede bulunacaktır. Bu ön ödeme nakit girdisinde artırım sağlayacağından, müşteri

²² Arif B. Kocaman, Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), a.g.e., s.12

²³ Bakır, a.g.e., s.146.

piyasadan ilk madde ve malzeme temininde peşin ödeme yapabilecek ve dolayısıyla peşin ödemenin pazarlık gücünden yararlanarak da girdi maliyetlerini ve dolayısıyla toplam maliyetleri düşürecektir.

- 3) Faktoring müşterisi, bankalar gibi kredi kurumlarına olan yükümlülükleri, ön ödeme ile kazandıkları nakit gücü sayesinde daha rahat ve düzenli olarak yerine getireceğinden, bu şirketler nezdinde kredibilitelerini artıracaklardır.
- 4) Faktoring müşterisi, alıcılarına yapacağı vadeli satışların bir kısmını ön ödeme şeklinde anında tahsil edeceğinden, nakit planlaması doğru, dürüst, kolay ve tutarlı olarak yapabileceklerdir.
- 5) Ticari alacakların azalması ve elde edilen nakit ile borçların ödenmesi dolayısıyla bilançolar daha alışkan hale getirilebilmekte ve bu da faktoring müşterisinin değerliliğinin artmasına yardımcı olmaktadır.
- 6) Faktoring işlemi ile sağlanan finansman maliyeti ticari kredilere göre daha ucuz olacağından vadeli satışlar dolayısıyla ek kazanç sağlanabilecektir.²⁴

1.3.3. Teminat Fonksiyonu

Buna delkredere fonksiyonu da denilmektedir. Teminat (delkredere) fonksiyonu, faktoring şirketinin kendisine devrolunan alacaklar bakımından, borçlunun ödememesinin, yani alacağın tahsil edilememesinin riskini üstlenmesidir. Bu risk üstlenilmesi durumunda faktoring şirketi, borçlunun ödememesi durumu için müşteriye rücu her türlü başvuru imkanından vazgeçmektedir.²⁵

Factoring işleminde söz konusu olan risk üstlenme ya da teminat fonksiyonu, gerekli bilgi alma(istihbarat) ve araştırmaların yapılmasından sonra satışlardan doğan alacakların faktor şirketi tarafından güvence altına alınması, alacağın vadesinde borçlu tarafından ödenmemesi halinde, müşteriye (satıcıya) ödeme garantisinin verilmesi

²⁴ Melemen, Arzova, a.g.e.,s.371-372

²⁵ Arif B.Kocaman., Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), a.g.e., s.13

olarak ifade edilebilir. Başka bir deyişle alacaklardan doğan ödenmeme riskini faktor şirketi üstlenmektedir.²⁶

Teminat fonksiyonu, faktoring sözleşmesinin zorunlu unsuru değildir ve sözleşmede yer alması tarafların isteğine bağlıdır.²⁷ Teminat fonksiyonu faktor şirket tarafından büyük risk taşımaktadır. Bu yüzden faktoring şirketi faktoring sözleşmesine konu olan işlemler hakkında gerekli bilgileri toplamakta ve kredi limitlerini belirlemektedir.

Faktoring şirketlerinin alacağın ödenmemesi riskini üstlenmesi bir çeşit müşteri alacağının sigortalanmasıdır. Teminat fonksiyonu ile müşterinin sağladığı faydalar aşağıdaki gibidir:

- 1) Alacağın tahsil edilmeme riskini faktor'e devreden müşteri, yurt içi veya yurtdışı pazarlarını genişletme imkanına kavuşur.
- 2) Güvenilir istihbarat sonuçlarına göre, satışlarını ödeme zorluğu çekmeyen firmalara yapan müşteri, firma değerliliği bakımından yüksek değerlere sahip olur. Yüksek ödeme gücüne sahip alıcılarını bankalar gibi kredi kurumlarına teminat olarak göstererek bunlardan daha kolay kredi temin eder ve kredi maliyetlerini düşürür.
- 3) Faktoring müşterisinin yöneticileri, ödeme günü alacaklarını tahsil edilip edilmeyeceği düşüncesinden kurtularak nakit akışı için doğru, dürüst, tutarlı ve gerçekçi planlama yaparlar.
- 4) Borçlu ile olabilecek dil sorunu ortadan kalkacağından, meydana gelebilecek sorunlar faktor tarafından çözüme ulaştırılır.²⁸

²⁶ Akgüç, a.g.e., s.553

²⁷ Melek Uğur, Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Yeni Finansman Yöntemlerinin Uygulanabilirliği:Finansal Kiralama-Faktoring, **DPT Uzmanlık Tezleri**, Yayın No:DPT2346,1994. s.80

²⁸ Melemen, Arzova, a.g.e., s.373-374

1.4. FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN ÇEŞİTLERİ

Faktoring, vermiş oldukları hizmet niteliği açısından uygulamada çeşitlilik göstermektedir. Burada önemli olan husus faktor ile satıcının karşılıklı olarak anlaşması ve faktorun satıcının ihtiyaçlarına karşılık verecek hizmetleri sağlamasıdır.

Faktoring işleminin biçimi, müşteri ve faktor'ün ortak isteklerine bağlı olarak şekillenir. Müşteri, kendi faaliyet alanında gerekli olan faktoring işlevlerinin özelliklerini iyi biliyorsa, kendisine uygun olan faktoring işlemini de tayin edebilir.²⁹

Faktoring türlerini kesin çizgilerle birbirinden ayırmak mümkün olmasa da gerek coğrafi özellikleri bakımından gerekse işlemin özelliklerine göre çeşitli şekillerde gruplandırılabilir. Faktoring işlemi faktoringin yapıldığı yer, faktoring işleminin tarafları, satıcının faydalandığı hizmetler, riskin üstlenip üstlenilmemesi, faktorun açık veya gizli olması gibi çeşitli kriterlere göre sınıflandırılmaktadır. Faktoring çeşitlerini şu temel başlıklar altında inceleyeceğiz:

- ✓ Yapıldığı yer durumuna göre faktoring,
- ✓ Rücu edilebilme durumuna göre faktoring,
- ✓ Ödeme zamanına göre faktoring,
- ✓ Bildirim durumuna göre faktoring,
- ✓ Diğer faktoring türleri.

1.4.1. Yapıldığı Yer Durumuna Göre Faktoring

Yapıldığı yer durumuna göre faktoringi yurtiçi faktoring ve yurtdışı (uluslar arası) faktoring olarak ikiye ayırabiliriz:

²⁹ Tiryaki, a.g.m., s.38

1.4.1.1.Yurtiçi Faktoring

Yurtiçi faktoring, aynı ülkede bulunan alıcı, satıcı ve faktoring şirketi arasında yapılan faktoring işlemidir.

Herhangi bir satıcı firmanın kredili satışından doğan alacağını faktoring hizmetinden faydalanmak maksadıyla faktor'e devretmesi işleminin faktoring ilişkisinde bulunan taraflardan her birinin aynı ülkede bulunması durumunda yurtiçi faktoring söz konusu olmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere yurtiçi faktoring'in temel özelliği faktoring ilişkisinde bulunan tarafların aynı ülkede yer almasıdır.

1.4.1.2. Yurtdışı (Uluslararası) Faktoring

Uluslararası faktoring'de sınır ötesi mal teslimlerinden (çok seyrek olarak, hizmet edimlerinden) ileri gelen alacaklar satılmaktadır.

Uluslar arası faktoring'te dört ilgili kişi bulunmaktadır. Bunlar;

- Müşteri (ithracatçı),
- İhracatçı faktor
- İthalatçı Faktor,
- Borçlu (İthalatçı)'dır.³⁰

Uluslar arası faktoring kendi içinde ihracat faktoringi ve ithalat faktoringi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1.4.1.2.1. İhracat Faktoring

İhracat faktoring'i alıcının başka bir ülkede olduğu durumlarda gerçekleştirilen faktoring işlemidir. Burada faktoring işlemine konu olan alacak ihracat işleminden

³⁰ Arif B.Kocaman., Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), s.17

kaynaklanmaktadır. Bu yüzden bu tür faktoring’de alıcı, ithalatçı ve satıcı da ihracatçı sıfatlarını üstlenmektedir. İhracat faktoring’inde yurtiçi faktoring’e oranla daha fazla risk unsuru bulunduğundan muhabir bir faktor’ün hizmetinden yararlanılmaktadır. Bu muhabir bazen faktor’ün şubesi veya temsilcisi bazen ithalatçının ülkesindeki bir başka faktoring şirketi olmaktadır. Muhabir faktor ithalatçının ülkesindeki gerekli istihbaratları yaparak limit onayını ihracatçının ülkesindeki faktor’e bildirir.³¹

1.4.1.2.2. İthalat Faktoring

İthalat faktoring’i faktor’ün muhabir aracılığıyla, yurt dışındaki ihracatçı işletmeye, ödeme yapma garantisi verdiği faktoring’dir. Böylece, ithalatçı işletme, akreditif açmadan ithalat yapabilme olanağına kavuşmaktadır.³²

Başka bir ifadeyle ithalat faktoring’i herhangi bir firmanın yaptığı ithalatta, yurt dışında bulunan faktor’un aynı ülkedeki ihracatçı firmaya faktoring hizmeti sunmasıdır. Söz konusu durumda, ithalat faktor’u ülkesindeki alıcının borcunu ödememe riskini ve mal bedelinin vadesinde ödenmesi için takip ve tahsilâtını üstlenir.³³

1.4.2. Rücu Edilebilme Durumuna Göre Faktoring

Rücu edilebilme durumuna göre faktoringi rücu edilemez faktoring(tam servis-gerçek faktoring), rücu edilebilir faktoring(gerçek olmayan faktoring) olarak ikiye ayırabiliriz.

1.4.2.1.Rücu Edilemez Faktoring

Faktoring işleminin gayri kabili rücu olması, yapılan işlemin geri dönüşü olmadığını göstermektedir. Faktoring firması alacağın tahsil olmaması durumunda geri

³¹ Toroslu, **Hukuksal ve finansal açıdan faktoring : teorisi, uygulaması, muhasebesi** / 2. Baskı, İstanbul,Kazancı, 2005 s.9

³² Ceylan, a.g.e, s. 11

³³ Temur, a.g.e., s.18

dönüp müşterisinden, tahsil etme hakkı yoktur. Bu sisteme göre faktoring şirketi alacağın ödenmeme riskini tamamen üstlenmektedir.

Bazı kaynaklara göre gayri kabili rücu faktoring, gerçek faktoring olarak ele alınmıştır. Buna göre; faktoring şirketinin, faktoring işleminin sunduğu tüm fonksiyonları yerine getirdiği durumlarda, gerçek faktoring veya tam hizmet faktoringi söz konusudur. Bugün uygulamada hakim olan ve faktoringin asıl tarzını oluşturan faktoring biçimi budur. Buna Amerikan tipi faktoring de denilmektedir. Bu işleme asıl damgasını vuran alacağın ödenmemesi riskinin üstlenmektedir. Bu işlem tarzı gelişmiş ve yaygın olarak faktoring biçimini oluşturmakla birlikte, gerçek faktoringin yapılabilmesinin ön koşulu faktoring şirketinin alıcı ve satıcılar hakkında çok iyi istihbarat toplayabilme imkânına sahip olabilmeleridir.³⁴

Tam hizmet faktoring sözleşmeleri, satıcı işletmenin kredi riskinin tümüyle faktor kuruluşu devredildiği, alacakların yönetimi ve müşterilerine ilişkin tüm muhasebe kayıtlarının tutulması gibi fonksiyonların da faktor şirketi tarafından üstlenildiği, satıcı işletmeye garantili nakit akışı sağlayan ve satıcı işletme tarafından talep edilirse, peşin ödeme yapılan sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler sürekli olarak düzenlenmekte, yani alacak hesapları doğdukça devam etmektedir.

Sonuç olarak rücu edilemez faktoring satıcı firma ile faktor arasında düzenli ve sürekli bir anlaşmanın olduğu faktoring türüdür. Satıcı firma bütün vadeli mal ve hizmet satışlarında alacaklarını faktor şirketine devretmekle birlikte borcun ödenmemesi durumunda riski faktor şirketi üstlenmektedir.

1.4.2.1.Rücu Edilebilir Faktoring

Kabili rücu veya rüculu faktoring, yapılan işlemin geri dönüşünün olduğu anlamına gelmektedir. Bu tür faktoring satıcıya (faktoring şirketi müşterisine) satış

³⁴ Metin Coşkun, *Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar*,3.Baskı, Eskişehir, A.Ü. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2010 s.219

kayıtlarının yönetimi, tahsilat hizmeti ve finansman sağlamakta fakat faktorun alacağının ödenmemesi riskini üstlenmediği faktoring türüdür.

Bu faktoring türünde de faktor, satıcı firmanın vadeli alacaklarını satın almakta ve ona göre ön ödeme yapmaktadır. Faktor tarafından satın alınan alacakların belirli bir süre zarfında (90-120 gün) ödenmemesi durumunda faktoring şirketi alacağı müşterisine rücu etmekte ve yaptığı ön ödemeyi geri talep etmektedir. Bu tür faktoring işleminde faktorun satıcı firmaya yaptığı ön ödeme kredi niteliğini almaktadır. Satıcının faktore devir ettiği alacaklar faktoring şirketinden kullandığı krediye karşılık verilen teminat niteliğinde olmaktadır. Bu faktoringde faktorun temel işlevi tahsilata aracılık yapmak şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu tür faktoringe gerçek olmayan (tam olmayan) faktoring de denilmektedir.³⁵

Bu tür faktoring'de alacakların %100'ünün ciro edilmesi mümkündür. Alacakların vade sonundan itibaren, 90 gün içerisinde ödenmemesi durumunda, faktor şirkete rücu edilebilmektedir. Başka bir deyişle, borç ödemesinin herhangi bir nedenle aksamaması durumunda, faktor, satıcıya dönerek borç tutarı kadar satıcıyı borçlandırabilir. Bu nedenle, işletme açısından ödenmeyen borçlara karşı koruma bulunmamaktadır. Ancak genel kabul görmüş faktoring uygulamalarında ödeme vadesini takip eden 30-90 gün arasında, satıcıya rücu edilerek, likidite riskinin, işletme riskinin finansal dengesini bozucu etkisi önlenir. Bu süre içerisinde, faktörle birlikte, şirket yönetimi de borcun tahsili çabalarına aktif olarak katılır. Süre sonunda, faktor, satıcının hesabını borçlandırarak, şüpheli alacak riskini tamamen alıcıya devretmektedir.³⁶

Sonuç olarak, rücu edilebilir faktoring'de faktoring şirketi ödememe riskini üstlenmemekte, borçlunun borcunu ödememesi (alacağın tahsil edilememesi) riski müşterinin üstünde kalmaktadır. Rücu edilebilir faktoringte faktoring işleminin finansman ve hizmet fonksiyonu bulunmakta, fakat teminat fonksiyonu bulunmamaktadır.

³⁵ Coşkun, a.g.e, s.219

³⁶ Ceylan, a.g.e, s. 9-10

1.4.3. Ödeme Zamanına Göre Faktoring

Ödeme zamanına göre faktoring'i ön ödemeli faktoring ve vadede ödemeli faktoring olarak ayırabiliriz.

1.4.3.1. Ön Ödemeli (Avanslı) Faktoring

Ön ödemeli faktoring, finansman işlevini içeren, yani alacağın satın alındığı anda ödemenin (ön ödemenin) yapıldığı faktoring çeşididir. Bu faktoring türünde faktor, vade gününü veya ödemenin tahsili gününü beklemeksizin alacağın karşılığını (satış bedelini), alacağın varlığını tespit eder etmez ve borçlunun ödeme kabiliyetini araştırır araştırmaz “avans” olarak ödemektedir.³⁷

Ön ödemeli faktoring'de faktor satıcının vadeli alacaklarını satın almakta ve satıcı firmaya peşin ödemede bulunmaktadır. Ön ödeme oranı taraflar arasında yapılacak faktoring sözleşmesi ile belirlenmektedir. Bu oran genellikle %80-90 olarak uygulanmaktadır.

1.4.3.2. Vadede Ödemeli Faktoring

Finansman desteğinin verilmediği, sadece vadede tahsil yapılmasının müşteriye garanti edildiği türdür. Faktor, borçlunun hesabı ile ilgili kredi şartlarını ve miktarını kabul eder. Bunu yaparken kabul edilen kredi miktarı kadar bir kredi riskini de kabullenmektedir. Müşteri alacaklara karşı avans almaz ancak vade gününde faktor tarafından tüm miktarın ödemesi yapılmaktadır.³⁸

1.4.4. Bildirim Durumuna Göre Faktoring

Bildirim durumuna göre faktoring'i bildirimli(açık) faktoring ve bildirimsiz(gizli) faktoring olarak ayırabiliriz.

³⁷ Tiryaki, a.g.m., s.203

³⁸ Sudi APAK, **Uluslararası Finansal Teknikler**, 2.Baskı, Eskişehir, Bilim Teknik Yayınevi, 1995, s.91

1.4.4.1.Bildirimli (Açık) Faktoring

Açık faktoring’te müşteri tarafından borçluya –genellikle bir hesap başlığıyla- alacağın faktor’e temlik edildiği ve bundan böyle borçtan kurtulma etkisiyle ancak faktor’e (faktoring şirketine) ödemede bulunabileceği bildirilmektedir. Böylece borçlunun temlikten habersiz olarak yanlışlıkla eski alacaklısına(müşteriye) ödemede bulunması önlenmek istenmektedir. Alacağın faktoring şirketine devredildiği (temlik edildiği) kendisine ihbar edilen borçlu, iyi niyetle eski alacaklısına (müşteriye) ödemede bulunduğunu ileri sürmeyecektir.³⁹ Bu işlemde, faturanın üzerine açıkça ödemenin faktoring şirketine veya onun bankasına yapılacağı belirtilir. İthalatçı ödemeyi bu kuruma yapmaktadır.⁴⁰

Açık faktoringde, faktor, ödenmeme riskini kısmen veya tamamen üstlenebileceği gibi, riskten tamamen kaçınabilmektedir. Ancak açık faktoringte, faktor genellikle riski üstlendiğinden söz konusu yöntem daha çok geleneksel faktoringte uygulama alanı bulmaktadır.

Özetle bildirimli faktoring satıcı firmanın alacağını faktore devrettiğini borçluya bildirdiği faktoring çeşididir.

1.4.4.2.Bildirimsiz (Gizli) Faktoring

Bu tür faktoring işleminde; satıcı faturaların üzerine ödemelerin faktore yapılmasına ilişkin bir not koyduğu takdirde alıcı ile ilişkilerinde olumsuz bir etki yaratacağını düşünerek faktorün adını tamamen gizli tutmak istemektedir. Bu işlem, satıcının kredili olarak satacağı malları peşin bedelle faktore satması, faktorün de

³⁹ Arif B.Kocaman., Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), s.16

⁴⁰ Prof.Dr.İlhan Uludağ, Yrd.Doç.Dr. Erişah ARICAN, **Finansal Hizmetler Ekonomisi**,İstanbul, Beta, 2001, s.351

satıcıya malların alıcıya teslimi ve bedellerinin sağlanması için vekalet vermesi yoluyla yürütülmekte, faktörün mevcudiyeti alıcıya duyurulmamaktadır.⁴¹

Örtülü işlem tarzında faktoring şirketi yeni alacaklı olarak ortaya çıkmadığı için, borçlu iyi niyetle müşteriye (eski alacaklıya) yaptığı ödemeye borcundan kurtulmaktadır. Bu suretle faktoring şirketi müşteriye ödemiş olduğu avansı geri alamamak tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Bu nedenle kural olarak sadece gerçek olmayan faktoringde örtülü işlem yapılabilmektedir.

Bu tür faktoringde tahsilât fonksiyonu yoktur. Faktor esas olarak alacakların ödenmemesi riskini üstlenmemektedir.⁴²

1.4.5. Diğer Faktoring Çeşitleri

1.4.5.1. Geleneksel Faktoring

Faktörün ticari riskleri tamamen üstlendiği ve satıcıya bir avans ödemesi yaptığı bir faktoring türüdür. Geleneksel faktoring diğer tüm faktoring türlerinde yer alan unsurların bir araya gelmesi ile ortaya çıkmıştır. Bu tür faktoring genellikle satıcı firma ile faktor arasında düzenli ve sürekli anlaşma niteliğinde olmaktadır. Satıcı firma herhangi bir satış yaptığı zaman ortaya çıkan alacaklarını hemen faktöre satmaktadır.⁴³

Bu tür faktoring'in en önemli üstünlüğü, satıcı firmanın birçok müşteriden olan alacağını faktor'e devrederek, alacakların hesabını tek bir kaleme indirgemesidir. Bu durumda alacaklarının tahsili, ihbarname gönderilmesi, yasal yollara başvurma ortadan kalkmakta, birçok müşteriden ortaya çıkan kredi riski de tek bir faktor ile ilgili riske dönüşmektedir.

⁴¹ Adil Yazıcıoğlu, **Faktoring Muhasebesi**, 1.Baskı, İstanbul, Altan Basım, 2007, s.119

⁴² Coşkun, a.g.e., 2010 s.220

⁴³ Coşkun, a.g.e., s.221

Factoring işleminin temeli alacakların satın alınmasına dayandığından alacakların nasıl ödeneceği önem arz etmektedir. Ödeme anlaşmaları faktoringden faktoringe değişmekle birlikte rücu edilemez faktoringlerde ödemenin alacakların satın alınmasından belirli bir süre sonra yapılması taahhüt edilmektedir. Bu anlaşmaya “sabit vade” anlaşması denilmektedir.

Sabit vadenin hesaplanmasında satıcı firmanın hesapları incelenmekte ve ortalama tahsilat süresi hesaplanmaktadır. Bu hesaplanan ortalama tahsilat süresine göre sabit vade belirlenir ve satın alınan alacaklardan masraflar düşülerek belirlenen vadede ödeme yapılır. Sabit vadeli anlaşmaların işletmelerin nakit akışlarını düzenlemesi bakımından önemi çok büyüktür.⁴⁴

1.4.5.2. Acenta Factoring

Acenta factoring tahsilat hizmetinin yer almadığı geleneksel factoring işlemidir. Faktor, borcun ödenmemesi riskine karşı koruma ve finansman sağlamamaktadır. Acenta factoring türünde faktor, satın aldığı alacakların tahsilat görevini bir başka şirkete devretmektedir. Borçlar satıcının adına benzer bir firmaya devredilmekte ve bu firma faktor için bir acenta gibi davranmaktadır. Böylelikle borcun tahsilatı acenta olarak satıcının kendisi tarafından yapılmaktadır. Faktor, fatura üzerine düşen bir kayıtle alıcıya factoring anlaşmasının yapıldığını ancak ödemelerin satıcı firmaya yapılması gerektiğini bildirir. Satıcı firma tahsilatı yapıldıktan sonra alacak tutarını faktor’ün banka hesabına aktarmakla yükümlüdür.

Bu sistemin çeşitli uygulamaları bulunmaktadır. Örneğin faktor kuruluşun sahip olduğu ve müşterisinin (satıcının) adında benzer ayrı bir şirket, faktor adına, müşterisinin alacaklarını sahiplenmekte (temellük etmekte) ve borçlulara ödeme merci olarak da bu şirket (acenta) gösterilmektedir. Acentanın yönetimi de, faktor kurumu ile

⁴⁴ Toroslu, a.g.e., - s.11

müşterinin birlikte vereceği karar doğrultusunda ya faktore ya da satıcı firmaya bağlı olmaktadır. Ancak bu yöntem 1960'dan bu yana uygulamada önemini yitirmiştir.⁴⁵

1.4.5.3. Toptan Faktoring

Bu faktoring yöntemi çok miktarda, küçük çaplı müşterisi olan bulunan bir satıcının bütün satışlardan oluşan cirosunun tümünü toptan esas ile faktör'e devretmesinden ileri gelmektedir. Uluslar arası finans dilinde bu faktoring çeşidi "Bulk Factoring" olarak bilinmektedir.

Bu yöntemde faktor satıcıya sadece finansman hizmeti sağlamaktadır. Bu faktoring türüyle satıcı firmanın kredili satışlarından doğan finansman gereksimi karşılanmış, satıcı firmaya vadeli satış yapma imkanı sağlanmış olacaktır. Alacakların yönetimi ve borçların ödenmemesi riski, yönetim gibi hizmetler Toptan Faktoring'in kapsamında yer almamaktadır.⁴⁶

1.4.5.4. Fatura İskontosu

Bu tür faktoring satıcı firmaya sadece finansman hizmeti sunan, buna karşılık alacak yönetimi ve borçların riskini kapsam dışı bırakan faktoring türüdür. Müşteri elinde bulunan kısa vadeli alacaklarını faktore devretmekte ve nakdi imkan sağlamaktadır. Borçlulara ödemelerini faktore yapmaları gerektiği bildirilmesine karşılık işlemler geri dönülebilir faktoring esasına göre yapılmaktadır. Faktor borç tahsilatından ve alıcı riskten sorumlu tutulmamaktadır. Faktoring müşterisine faktor tarafından idari hizmet verilmemektedir. Bu tür faktoring işlemi satıcı firmaya alacaklarını faktore iskonto ettirerek vadesinden önce finansman imkanı sağlar. Malın tesliminden hemen sonra fatura bedelinin %80'i iskonto faizinden düşüldükten sonra avans şeklinde satıcıya ödenmektedir.

⁴⁵ Akgüç, a.g.e., s.560

⁴⁶ Toroslu, a.g.e., - s.12

Bu yöntemde faktor, satıcı firmanın ibraz ettiği faturaları iskonto etmekte ve satıcı firmaya ön ödeme yapmaktadır. Fatura iskontosunu yönteminin işleyiş süreci şu şekildedir;

- ✓ Satıcı firma ticari alacaklarının ve borçluların ayrıntılı listesini faktor'e verir. Faktor, faturalar toplamından kendi komisyon ve masraflarını düşükten sonra kalan tutarı satıcı firmanın hesabına alacak kaydeder.
- ✓ Satıcı firma her hafta faktor'e toplam satışları, yapılan tahsilatları, iskonto ve iade bilgilerini gönderir.
- ✓ Borçlulardan yapılan tahsilâtların tümü doğrudan faktor'ün banka hesabına havale edilir. Havaleler ile ilgili dekontların bir kopyası bilgi sahibi olması için faktor'e iletilir.
- ✓ Her ayın sonunda satıcı firma faktor'e güncelleştirilmiş alacakları vadeleri ile birlikte gösteren bir liste gönderir. Faktor, bu listeye göre kendi kayıtlarının mutabakatını yapar.

Tablo 2: Faktoring Çeşitlerinin Fonksiyonları

Faktoringin Türü	Finansman Fonksiyonu	Hizmet Fonksiyonu	Teminat Fonksiyonu
Gerçek Faktoring	+	+	+
Gerçek Olmayan Faktoring	+	+	-
Rücu Edilemez Faktoring	+/-	+/-	+
Rücu Edilebilir Faktoring	+/-	+/-	-
Ön Ödemeli Faktoring	+	+/-	+/-
Vadede Ödemeli Faktoring	-	+/-	+/-
Bildirimli Faktoring	+/-	+	+/-
Bildirimsiz Faktoring	+/-	-	+/-
Geleneksel Faktoring	+/-	+	+/-
Acenta Faktoringi	+	-	+
Toptan Faktoring	+	-	-

Fatura İskontosu	+	-	-
Vade Faktoringi	-	+	+

Kaynak: Toroslu, M. Vefa Hukuksal ve finansal açıdan faktoring : teorisi, uygulaması, muhasebesi / 3. baskı İstanbul Vedat Kitapçılık, 2011 s.41

1.5. FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN İŞLEYİŞ TARZI

Faktoring sisteminin işleyişi yurtiçi (ulusal) faktoring sistemi ve yurtdışı(uluslararası) faktoring sistemi olarak iki şekilde incelenebilir.

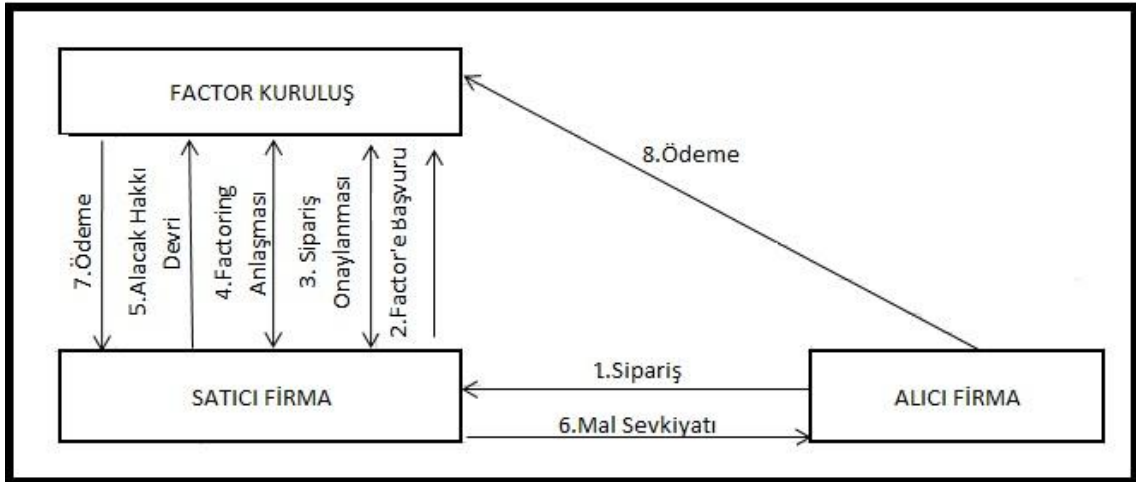
1.5.1 Yurtiçi Faktoring İşlemlerinin İşleyişi

Yurtiçi faktoring Müşteri (Satıcı), Borçlu ve Faktor'ün aynı ülkede olması halinde gerçekleştirilen faktoring işlemleridir. Yurtiçi faktoringin işleyişi şu şekildedir:⁴⁷

- ✓ Faktoring hizmetinden yararlanmak isteyen satıcı firma faktoring şirketine başvurarak gerekli bilgi ve belgeleri verir.
- ✓ Faktoring şirketi gerekli incelemeleri yaptıktan sonra satıcı firmaya teklifini sunar. Bu teklifinde yapacağı hizmetleri, alacağı komisyon ve ücretleri bildirir.
- ✓ Faktoring şirketi ile satıcı firma arasında sözleşme imzalanır.
- ✓ Müşteri, mal veya hizmet satışından doğmuş /doğacak alacaklarını Faktor'e yazılı bildirir. Fatura ve /veya alacağı gösteren evrakın bir kopyasını da faktoring şirketine gönderir.
- ✓ Müşteri, alacak bildirim yazısı ve alacağı tevsik eden evrakla birlikte, ödeme vasıtalarını (çek, senet ve benzeri) faktor'a usulüne uygun olarak devir ve teslimine yükümlüdür. Faktor ihtiyaç halinde müşteriden ek bilgi ve belge talep etme hakkına sahiptir.
- ✓ Müşterinin talebine göre faktoring sözleşmesi çerçevesinde faktor tarafından ön ödeme yapılabilir.

⁴⁷ Faktoring Derneği <http://www.faktoringderneği.org.tr/detail.php?sID=11> (11.09.2011)

- ✓ Faktoring şirketi dilerse, kendisine temlik edilen alacakların tahsilatını beklemeksizin kullandığı ön ödeme ve ferilerini (faiz, ücret, komisyon) geri çağırabilir ya da müşteri vadeyi beklemeden de alacak tutarını ödeyebilir.
- ✓ Temlik konusu alacakların tahsilatı şu şekillerde gerçekleşebilir:
 - i Alacak, vadesinde borçlu tarafından faktoring kuruluşuna nakit veya diğer şekillerde (çek, senet, poliçe v.b.) ödenir,
 - ii Müşteri tarafından faktore devir ve teslim edilen ödeme vasıtaları (çek, senet, poliçe vs.) tahsilatı ile ödenir,
 - iii Faktor tarafından müşteriye tahsilat yetkisi verilmiş ise bu yetkiye istinaden müşteri tarafından borçludan tahsil edilerek faktore ödenir,
- ✓ Faktoring ücreti, komisyonu, masrafları faktor tarafından, yapılan anlaşmaya göre, müşteri ve/veya borçludan tahsil edilebilir.
- ✓ Faktor, alacakların tahsilatını müteakip, müşteri ile yaptığı anlaşmaya göre, müşterinin borçları düşüldükten sonra, faktoring işlemlerinden artabilecek bakiyeyi müşteriye ödemektedir.

Şekil 3: Yerel Faktoring'in İşleyişi

Kaynak: Niyazi Erdoğan, Uluslar arası İşletmelerde Mali Risk ve Yönetimi Çağdaş Finansman Teknikleri 2.Baskı 1995 S.142

1.5.1 Yurtdışı Faktoring İşlemlerinin İşleyişi

Uluslararası faktoring işleminde “klasik faktoring” işleminden farklı olarak ihracatçı ve onun kendi ülkesindeki faktor, ithalatçı ve onun kendi ülkesindeki muhabir faktor olmak üzere dört taraf bulunur.⁴⁸

Uluslararası faktoring’de yurtiçi faktoringden farklı olarak alacakların satın alınması konusunda kesin kararı verecek olan ithalatçının ülkesindeki muhabir faktor kuruluşudur. Aynı zamanda alıcıyı asıl tanıyan, onun ticari ve mali kapasitesini değerlendirecek olan muhabir faktoring şirkettir.⁴⁹ Yurt dışı faktoring işleminin işleyişi şu şekildedir:⁵⁰

1. Alıcı(ithalatçı) satıcı(ihracatçı)’ya malları sipariş eder.
2. Satıcı, alıcı hakkında elde ettiği tüm bilgileri ve satışla ilgili belgeleri yurtiçi faktor’e (export faktor) verir.
3. Yurtiçi faktor bu bilgileri muhabirine (import faktor) göndererek alıcı ile ilgili limit talebinde bulunur. Muhabir faktor, ithalatçı hakkında gerekli araştırmaları yapar ve ithalatçının kredibilitesi yüksek ise ihracatçının ülkesindeki faktor’e limiti onaylar.
4. Gerekli araştırmalar sonucu muhabir faktor (import faktor) alıcı ile ilgili limitini yurtiçi faktor (export faktor)’e bildirir.
5. Yurtiçi faktor alıcı firma hakkında elde edilen bilgileri ve alıcı hakkında tahsis edilen limiti satıcıya bildirir. İhracatçı nakit isteğine göre isterse kendi ülkesindeki faktor’dan ön ödeme alabilir.
6. Sözleşme ve diğer gerekli belgeler imzalandıktan sonra ihracatını yapan satıcı, üzerine temlik etiketi yapılmış fatura ile ihracat belgelerini alıcıya

⁴⁸ Berna Kocaman, a.g.e., 1992, s. 2

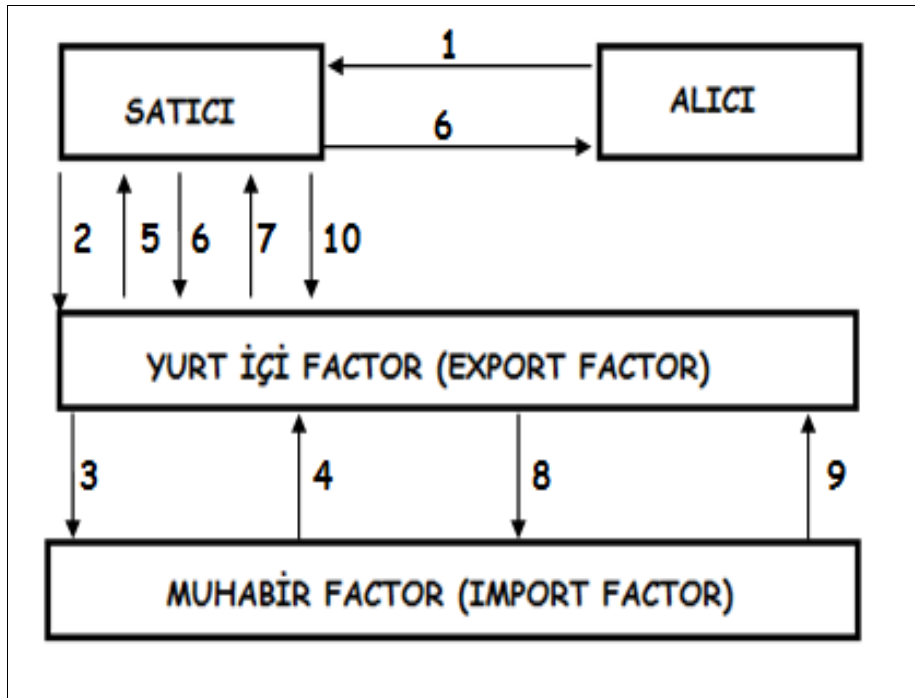
⁴⁹ Halil Seyidoğlu, **Uluslararası Finans**, 4. Baskı, İstanbul, Güzem CanYayımları, 2003,s. 435.

⁵⁰ İktisadi Araştırmalar Vakfı, “Türkiye’de Faktoring:Esaslar ve Uygulama III: Seminer Açılış ve Tebliğler”, **Türkiye’de Faktoring Semineri**, 1996, İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları, 1996, s.91

gönderir ve fatura ile diğer belgelerin birer suretini yurtiçi faktor (export faktor)'e verir.

7. Anlaşmaya uygun olarak ön ödeme yurtiçi faktor tarafından satıcıya yapılır.
8. Yurtiçi faktor temlikli fatura ile diğer belgeleri muhabir faktor (import faktor)'e gönderir.
9. Muhabir faktor (import faktor) vadede parayı tahsil eder ve masrafını düşerek kalan kısmı yurtiçi faktor (export faktor)'e gönderir.
10. Yurtiçi faktor (export faktor) gelen bedelden; ön ödeme tutarı, komisyon, masraf ve yapılan ön ödeme ile ilgili faizi mahsup ettikten sonra bakiyeyi satıcıya öder.

Uluslararası faktoringin işleyişi aşağıda şekil üzerinde gösterilmiştir:

Şekil 4: Uluslararası Faktoring'in İşleyişi

Kaynak: İktisadi Araştırmalar Vakfı, "Türkiye'de Faktoring: Esaslar ve Uygulama III: Seminer Açılış ve Tebliğler", **Türkiye'de Faktoring Semineri, 1996**, İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları, 1996, s.92

İKİNCİ BÖLÜM

2. FAKTORİNG İŞLEMİNİN AVANTAJLARI, DEZAVANTAJLARI VE MALİYETİ

Faktoringin amacı, satıcının faaliyetlerini üretim ve satış konularında yoğunlaştırabilmesi için satıştan sonraki her türlü bürokratik ve mali sorumluluktan satıcıyı kurtarmaktır.⁵¹ İşletmelere finansal çözüm sağlayan faktoring işlemlerinin sağladıkları büyük katkıların yanında bir takım da dezavantajlar getirdikleri görülmektedir. Şimdi bunları sırasıyla ele alalım;

2.1. FAKTORİNG İŞLEMİNİN AVANTAJLARI

Faktoring işlemlerinin avantajları aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- ✓ Kredili satış yapan firmaları, satışa ilişkin bilgi toplama, kayıt tutma, ihbarda bulunma, izleme, tahsilât gibi bürokratik sayılabilecek işlemlerden kurtararak, kredi riskine karşı koruyarak, onları esas faaliyet konuları olan üretim ve satış üzerinde yoğunlaşabilmelerine sağlamaktadır. Bu durumda firma ana faaliyeti üzerinde yoğunlaşabilecek ve sektöründeki diğer firmalarla rekabet şansını artırabilecektir.
- ✓ Bu yolla sağlanan finansman kaynağı esnektir. Firmanın faaliyet hacmi genişledikçe, firmaya adeta kendiliğinden oluşan bir finansman kaynağı sağlar. Satışların artmasıyla, faktoring kurumundan sağlanacak kaynak tutarı da buna koşut olarak artmaktadır.
- ✓ Alacaklara bağlanan fonların vadesinden önce çözülmesi, fonların başka alanlarda özellikle hammadde alımında, üretimde kullanılmasına olanak vermektedir. Hammadde alımlarında peşin ödeme olanağı, nakit

⁵¹ Niyazi Erdoğan, **Uluslar arası İşletmelerde Mali Risk ve Yönetimi Çağdaş Finansman Teknikleri**, 2.Baskı, Ankara,Müka, 1995 s.142

iskontosundan yararlanma sağladığı gibi, firmayı vade farkı ödemekten kurtarmakta, hammadde satıcıları arasında firmanın kredibilitelerini yükseltmektedir.

- ✓ Faktoring kurumu, kaynak sağlama dışında, kapsamlı hizmetler de sunmaktadır. Bunlar müşterilerin kredi değerliliğinin saptanması, alacak hakkını satan firmanın muhasebe kayıtlarının tutulması, tahsilât gibi hizmetlerdir. Böylece alacak hakkını satan firma, kredili satış yaptığı alıcıların kredi değerliliğini saptayacak ayrı bir kredi bölümü oluşturma hatta tahsilât servisi kurma ve bu amaçla personel çalıştırma yükünden kurtulmakta; alacakların yönetimi ve izlenmesine daha az kaynak ayırarak kaynaklarını esas faaliyet konusunu fonlamada kullanabilmektedir. Ayrıca hem yurt içi hem de yurtdışı işlemlerinde periyodik olarak yapılan borçlu istihbaratı ile firmaların alıcıları hakkında güncel bilgi almaları kolaylaşmaktadır.
- ✓ Malın hatalı, bozuk, siparişe uygun olmaması gibi satıcının sorumluluğu olan durumlar dışında, faktoring kurumu ödenmeme riskini de üstlenebildiğinden, satıcı firma, kredili satışlarda bu tür satışların riskini en düşük düzeye indirmektedir.
- ✓ Müşteriye gönderilecek faturaların bir kopyası, konşimento ve nakliye alıntısının bir kopyası, firmanın alacağı, faktoring için bir güvence oluşturmaktadır. Faktoringe kıyasla bir firmanın aynı koşullarla aynı kolaylıkla başka finans kurumlarından kaynak sağlaması zordur.
- ✓ Alacak hakkının satışının firmanın bilânçosu üzerine etkisi de diğer finansman yöntemlerinden farklıdır. Hangi türde olursa olsun firma, faktoring işleminde finansman kurumuna karşı borçlu olarak gözükmemektedir. Bu görüntü, firmanın kredi değerliliği üzerinde olumlu etki yaparak, kredi sağlama olanaklarını genişletebilmektedir.

- ✓ Faktoring yöntemi ile firmalar nakit akış planlarını daha gerçekçi bir şekilde hazırlayabilmekte, mevsimlik olarak artan satışların getirdiği finansman gereksinimini daha kolay karşılayabilmektedirler.
- ✓ Faktoring, firmaların alacaklarını tahsil edememe riskiyle karşılaşmasına engel olur. Günümüzde alışverişlerin temel unsuru olan kredili satış işlemlerinde en önemli nokta kredi açılacak alıcı ya da ithalatçıların isabetli olarak saptanmasıdır. Özellikle küçük firmalara açılan kredilerin izlenmesi, vadelerinde tahsili, satıcılar ve ihracatçılar için son derece önem arz etmektedir. İşte faktor firma, kredili satış bedellerinin tahsil edilmemesi halinde doğacak tüm zararı üstlenmektedir.⁵²
- ✓ Faktoring satıcı ve ihracatçıların alacak kalemlerini azaltarak şirket bilançosunun sunumunu güçlendirir. Böylelikle hazır değerler oranında artış meydana gelir. Bilançonun daha likit hale gelmesinin sonucu olarak da işletmenin kredi değerliliği artacaktır.⁵³
- ✓ Bankaların vade faiz farklarına karşılık, faktoring işlemleri maliyetlerinin ucuz olması, özellikle KOBİ'lerin nakit problemini azaltıcı rol oynamaktadır.⁵⁴
- ✓ Tahsil edememe riskini faktöre devredilmesiyle işletme, yurt içi ve yurtdışı pazarlarını genişletebilir.
- ✓ Faktörün araya girmesiyle alıcı ile doğabilecek dil problemleri ortadan kalkabilir.

⁵²Milli Eğitim Bakanlığı, MEGEP, Dış Ticaret Finansmanı Ders Notları, Ankara 2007
http://cygm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/muhasebe/moduller/dis_ticaret_finansmani.pdf (14.12.2011)

⁵³ Uğur, a.g.e., s.92

⁵⁴ Uludağ, Arıcan, a.g.e., s.354

2.2. FAKTORİNG İŞLEMİNİN DEZAVANTAJLARI

Faktoring işlemlerinin dezavantajları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

- ✓ Alacak hakkının satın alınmasında faktoring şirketi, kredilendirmenin yanı sıra müşterilerinin kredi değerliliğini saptama ve risk üstlenme hizmetlerini de yerine getirdiğinden, bu şekilde sağlanan fonların maliyeti, senet iskontosu ve senet karşılığı avans işlemlerine kıyasla daha yüksek olmaktadır. Her bir müşteriye yapılan satışların tutarı küçük ve fatura sayısı yüksek ise, maliyet daha da artmaktadır.
- ✓ Uluslararası faktoringde, uygun muhabir faktor seçilmeyişi ya da bulunamayışı, faktoringin bir diğer dezavantajıdır. Eğer muhabir faktor, kredi limitlerinin belirlenmesinde, alacaklarının tahsilât ve takibinde, alacak hakkının korunması için yapılması gereken girişimlerde gecikiyorsa, bu tür gecikmeler önemli sorunlar doğurmakta, riski artırmaktadır.⁵⁵
- ✓ Alacak satışının bazı iş kollarına uygulama olanağı olmayabilir.
- ✓ Alacak haklarının satışı, piyasada bazı işletmelerin güven kaybetmelerine neden olabilir. Bu durum diğer firmalar tarafından söz konusu firmanın finansman açısından zor durumda oldukları şeklinde yorumlanabilir.⁵⁶
- ✓ Faktoring işlemi nedeniyle faktor, satıcı firmanın hesaplarını her zaman kontrol edebilmekte olup bu da satıcı firma açısında ticari sır nedeniyle zafiyet oluşturmaktadır.
- ✓ Faktoring şirketi alacakların tahsili için yüksek miktarda genel giderler yüklenebilir.⁵⁷
- ✓ Faktoring şirketinin satıcı işletmeye yaptığı ödemeler ve sunduğu diğer hizmetler için “faktoring harcı” ve alacağın tahsil edilememe riskinin üstlenilmesinden dolayı “delkrede harcı” ödenmektedir.⁵⁸

⁵⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, MEGEP, Dış Ticaret Finansmanı Ders Notları, Ankara 2007
http://cygm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/muhasebe/moduller/dis_ticaret_finansmani.pdf (11.10.2011)

⁵⁶ Ceylan, a.g.e, s. 18

⁵⁷ Toroslu, M. Vefa Hukuksal ve finansal açıdan faktoring : teorisi, uygulaması, muhasebesi / 3. baskı
İstanbul Vedat Kitapçılık, 2011 s.60

2.3.FAKTORİNG İŞLEMİNİN MALİYETİ

Bütün finansal araçlarda olduğu gibi faktoring işlemlerinin de kullanıcılar açısından bir maliyeti bulunmaktadır. Ortaya çıkan bu maliyet faktoring şirketi tarafından satıcı firmaya sunulan hizmetin çeşidine göre farklılık göstermektedir. Satıcı firma faktoring'in hizmet ve teminat fonksiyonlarından faydalıyor ise faktoring komisyonu, eğer satıcı firma faktoring'in finansman fonksiyonundan faydalıyor ise bu defa finansman faizi de ortaya çıkmaktadır.⁵⁹

Faktoring şirketi, yaptığı faktoring işlemiyle satıcı işletmeye hem nakit hem de hizmet sağladığı için iki ayrı gelir elde eder. Yani faktoring hizmetinden yararlanan işletme hizmet bedeli olan komisyon maliyeti ve iskonto bedeli olan finansman maliyeti olmak üzere iki tür maliyete katlanmak durumundadır.⁶⁰

Ödenmesi gereken alacaklar ve faktörün bunlar için ödediği miktar arasında kalan fark; alacakların kalitesine, faktörün alacakları tahsil etmek için maruz kalmakla tahmin ettiği maliyete, alacakların ödenmesi gereken zamana ve yaygın olan kar oranına bağlıdır.⁶¹

Faktor satıcı firmanın gerçek risk boyutunu ortaya çıkarmak için firmanın güncel ve gelecekteki performansını değerlendirmek zorundadır. Faktoring işlemlerinde fiyatı risk ve iş yükü belirlemektedir. Faktor iş yükünü belirlerken alıcı sayısı, fatura sayısı, fatura tutarları gibi unsurları, risk değerlendirmesinde ise alıcının ödeme gücü, alıcının sektördeki yeri, piyasa koşulları, kredi değerliliği gibi etkenleri analiz etmelidir.

Şimdi satıcı firmanın katlanmak zorunda olduğu maliyetleri inceleyelim;

⁵⁸ Ahmet Erol, Finansla Kurumların Denetimi, **Yaklaşım Yayınları**, İstanbul, Ağustos 2000, s.74

⁵⁹ Toroslu, a.g.e. -s.13

⁶⁰ Ceylan, a.g.e, s. 30

⁶¹ Kolb, Robert W., Rodriguez, Ricardo J. : **Financial Management** D.C. Heath and Company, 1992, s.365-366

2.3.1. Faktoring Komisyonu

Faktoring komisyonu, faktörün kredi ve piyasa araştırması, alacakların tahsil edilmesi, her türlü muhasebe kayıtlarının tutulması, alacakların tahsil edilememesi halinde oluşabilecek riskin üstlenilmesi gibi hizmetlerin karşılığında alınan ücrettir.

Yurtiçi faktoring komisyonu %0,5 ile %2,5 arasında değişmektedir. Bu oran faktoring şirketi tarafından üstlenilen riske göre değişmektedir. Yurtdışı faktoring'te ise alacağın tahsil edilememe riski ithalat faktor'e ait olduğundan komisyon oranı muhabir faktor tarafından belirlenmektedir.⁶² Bu nedenle faktoring şirketinin faktoring sözleşmesini imzalamadan önce üstleneceği riskleri değerlemesi gerekmektedir.

2.3.2. Finansman Faizi

Faktoring şirketinin satıcı firmaya yaptığı %80 tutarındaki ön ödemeye (finansman hizmetine) karşılık tahsil ettiği faizdir. Bu faiz tutarı alıcının faturayı ödemesinden önce verilen avans tutarına uygulanmaktadır.

Faktoring şirketinin, satıcı firmaya sağladığı finansman iki şekilde olmaktadır. Birincisinde faktor tarafından ön ödeme yapılmakta ve yapılan bu ön ödemenin tasfiyesi sırasında kullanım süresine göre faiz hesaplanmaktadır. Uygulamada bu yöntem borçlu cari yöntemi de denilmektedir. İkincisi ise iskonto yöntemidir. Bu yöntemde işlemin başında iskonto faizi peşin olarak hesaplanır ve faktor'e temlik edilen fatura tutarından düşülerek kalan bakiye satıcı firmaya ödenir.⁶³

Uluslararası faktoring'de faiz oranı Londra Interbank piyasasında ticari bankaların ödünç vermede uyguladıkları faiz oranı olan LIBOR (London Interbank Offered Rate) ve buna ilave olarak belirlenen risk marsına (spread) göre hesaplanır. Libor'un iskonto bedelinin uygulanmasında esas alınmasının sebebi, uluslar arası

⁶² Ceylan, a.g.e, s. 30

⁶³ Toroslu, a.g.e - s.16

piyasalarda banka kredilerinde kullanılan temel faiz oranı ve 3 aylık oranın 90 günlük satış vadelerine uygun gelmesinden kaynaklanmaktadır.⁶⁴ İskonto oranı uluslar arası faktoringde libor artı %2-3- olarak belirlenmektedir. Müşteriden alınan komisyon ve iskonto şeklindeki finansman ücreti, işlem banka bünyesinde yapılıyorsa %5 Banka ve Sigorta Muamele Vergisi'ne (BSMV), faktoring şirketi bünyesinde yapılıyorsa, %5 oranında BSMV'ne tabidir.⁶⁵

Aşağıda faktoring şirketine ilişkin yapılan faktoring sözleşmesi ile katlandığı maliyetleri gösteren örnek verilmiştir.

ÖRNEK: X Ltd.Şti.'i 200.000-TL tutarındaki alacağını daha önce imzalanan faktoring sözleşmesi hükümlerine istinaden Y Faktoring şirketi firmasına 01.04.2011 tarihinde temlik etmiştir. Çekin vade tarihi ise 30.04.2011'dir. Sözleşme hükümlerinde yer alan hükümler şunlardır;

Ön Ödeme Oranı : %80
Faktoring Komisyonu oranı: %1.5
Faiz Oranı: %21

Bu verilere göre faktoring işleminin maliyetini hesaplayalım.

Temlik Edilen Fatura Tutarı : 200.000-TL
Komisyon Tutarı (200.00*%1,5) : 3.000-TL
Komisyonun BSMV'si(%5) : 150-TL
Ön Ödeme Tutarı (200.000*%80) : 160.000-TL
Vade: : 30 gün

⁶⁴ Bakır, a.g.e., s.148

⁶⁵ Ceylan, a.g.e, s. 31

30. gün sonra Y Faktor şirketi tarafından X Ltd.Şti. şirketine tahakkuk ettirilecek faiz ise;

$$\text{Faiz} = \frac{160.0000\text{-TL} \times 30 \times 21}{36000}$$

$$\text{Faiz} = 2.800\text{-TL}$$

$$\text{Faizin BSMV'si} = 140 \text{ TL } (2.800 \times \%5)$$

Ay sonunda faktor satıcı firmanın hesabına 2.940-TL borç kayıt eder. Fatura tutarının tahsilatını vadesinde yapan Y faktor şirketi, bu tutarı satıcı firmanın hesabına alacak kaydeder. Tüm bu işlemler sonucunda X Ltd.Şti.(Satıcı firma)'nin katlandığı maliyetler şunlardır:

Komisyon	: 3.000-TL
Komisyon BSMV'si	: 150-TL
Faiz	:2.800-TL
Faiz BSMV'si	: 140-TL
TOPLAM	: 6.090-TL

2.4.FAKTORİNG'İN DİĞER FİNANSAL TEKNİKLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Rekabetin hızla yayıldığı günümüz ekonomisinde işletmeler kaynak temin etmede optimal olanı tercih etmek durumundadırlar. Burada faktoring, diğer alternatif finansman teknikleri mukayese edilerek faktoringin bu finansman teknikleri karşısındaki avantajları, dezavantajları ve maliyetleri ile bilgiler sunulmuştur.

2.4.1. Faktoringi ve Leasing

Bilindiği gibi leasing'in Türkçedeki karşılığı finansal kiralama'dır. Finansal kiralama: kiracının, kiralayanın talebi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka şekilde temin ettiği malın kullanım hakkını, belirlenen süre zarfında, her türlü faydayı sağlamak üzere belli bir bedel karşılığında kiracıya bırakılmasını ön gören sözleşmedir. Leasing işleminde leasing şirketi, satıcı (malın satın alındığı kişi ya da kuruluş), kiracı (leasing firmasından malı kiralayan kişi ya da kuruluş) olmak üzere üç taraf bulunmaktadır. Kiracı isterse sembolik bedel karşılığında malın mülkiyetini alabilir. 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre leasing işlemlerini leasing şirketleri, katılım bankaları, yatırım ve kalkınma bankaları yapabilmektedir.

Leasing işlemi, yatırım malları ve dayanıklı tüketim mallarının finansmanı için kullanılan orta ve uzun vadeli bir finansman tekniğidir. Faktoring ise, ticari alacakların faktore devamlı olarak devrini içeren yatırım, tüketim ve hizmet sektörünün finansmanında kullanılan kısa vadeli finansman tekniğidir.⁶⁶

2.4.2. Faktoring ve Forfaiting

Forfaiting, kredili mal ve hizmet ihracatından doğan ve gelecekte tahsil edilecek, orta vadeli bir alacağın, vadeden önce satılarak, tahsil edilmesidir. Forfaiting işleminde forfaitist(alacak hakkını satan-ihracatçı), forfaiter(alacak hakkını satın alan), ithalatçı ve garantör olmak üzere dört taraf bulunmaktadır. Faktoring ile forfaiting arasındaki farklar şunlardır;

- ✓ Faktoring 90-180 gün vadeli ihracatın finansmanında kullanılırken forfaiting 6 ay ile 10 yıl süreli ihracatın finansmanında kullanılır.
- ✓ Faktoring işlemine genellikle tüketim mallarının ihracatında kullanılırken forfaiting ağırlıklı olarak yatırım mallarının finansmanında kullanılır.

⁶⁶ Toroslu, a.g.e., s.122

- ✓ Faktoring her türlü para cinsinden gerçekleştirilebilirken forfaiting işlemi konvertibl para birimi üzerinden gerçekleştirilir.
- ✓ Faktoringte ticari riskin karşılanabilmesi için ihracatçı komisyon öderken, forfaiting'de ihracatçı komisyon ödemez. Alıcı tarafından komisyon ödenmektedir.
- ✓ Forfaiting işlemlerinde politik, transfer ve ödenmeme riskleri üstlenirken, faktoring'te politik risk dışındaki tüm riskler üstlenilmektedir.
- ✓ Forfaiting ile faktoring arasındaki diğer fark forfaiting'in genellikle uluslar arası işlemlerde uygulanırken faktoring hem ulusal hem de uluslararası işlemlerde uygulanmaktadır.

2.4.3. Faktoring – Senet İskontosu ve Senet İştirası

İskonto ve iştirak kredileri vadesi gelmemiş bir senedin vadesine kadar olan günlere ait faiz ve diğer masrafları düşülerek vadesinde tahsil edilmek üzere banka tarafından satın alınması şeklinde uygulanan kredi türüdür. Bahsi geçen senetlerin borçlu ve alacaklısı aynı ilde ise senet iskontosundan, farklı ilde ise senet iştirasından söz edilir.

Faktoring işleminin konusu ticari alacaklardır. İskonto işleminde ise bir kıymetli evrakın temlik söz konusudur. Faktoring işleminde alacaklar faktöre önceden ve toptan devredilebilir. İskonto işleminde senet cirosunda öngörülen şekil şartları her senet için yerine getirilmek zorundadır.⁶⁷ Ayrıca iskonto işleminde, iskonto yüzdesi, satıcının itibarına göre belirlenirken faktoring'te ise verilen avanslarla satıcı itibarı arasında doğrudan ilgisi yoktur. Esas olan borçlunun güvenilirliğidir. Faktoringte maksimum 180 gün vadeli alacaklar işlem görürken, iskontoya kabul edilen senetlerin vadeleri genel olarak 90 gündür.⁶⁸

⁶⁷ Toroslu, a.g.e., s.119

⁶⁸ Ceylan, a.g.e, s. 34

2.4.4. Faktoring ve İhracat Kredisi Sigortası

İhracat kredi sigortası, ithalatçının ödeme güçlüğü içine düşmesi, transfer ve politik riskler nedeniyle ödeme yapmama olasılığına karşı geliştirilmiş bir sigorta türüdür.⁶⁹

Bu sigorta, bankaya temlik edilen alacakların kredi alan tarafından sigorta edilmesine dayanır. Bu tür sigortalarda alacağın tamamı değil sadece belli bir yüzdesi garanti altına alınmakta geriye kalan risk, ithalatçıya yüklenmektedir. Faktoring işleminde ise ihracatçıya %100 tahsilat garantisi vermektedir.

İthalatçının ödemeyi yapmaması durumunda, faktor, vade tarihinden itibaren en geç 90 gün içinde ödeme yapmaktadır. İhracat kredi sigortasında ise, alacağın tahsili, ithalatçının konkordato veya iflasını ilan etmesi, alacağın vadeden itibaren 4 ay içinde ödenmemesi gibi şartların varlığı bağlıdır.⁷⁰

2.4.5. Faktoring ve Akreditif

Akreditif, alıcının bankasına verdiği talimata dayanarak o bankanın yabancı ülkedeki muhabiri aracılığı ile lehbara, belirlenen vesaikin saptanan süre içinde ibrazı karşılığında tarif edilen şekilde ödeme yapılacağına dair verdiği yazılı bir taahhüttür. Akreditifte amir(İthalatçı firma), amir banka (akreditif açan banka), lehdar (satıcı firma) ihbar/teyit eden banka olmak üzere en az dört taraf bulunmaktadır.

Uygulamada görülen akreditif türleri içinde faktoring'e alternatif olabilecek akreditif türleri ise, vadeli ve kabul kredili akreditiftir. Vadeli akreditifte, ihracatçı, ithalatçının akreditif sözleşmesinde belirttiği şartları yerine getirerek mal bedelini tahsil edebilir. Böylece, ihracatçı sattığı malın bedelini ancak belirlenmiş olan vadede alacaktır. Bankanın kendisine verdiği taahhütnameyi iskonto ettirme olanağı yoktur.

⁶⁹ Kemalettin Çongar, Ali Fuat Kurt, "Kayseri'deki Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Faktoring'den Yararlanmaları Üzerine Bir Değerlendirme" **1. Orta Anadolu Kongresi**, "Kobilerin "Pazarlama ve Finansman Sorunları", 18-21 Ekim 2001, Nevşehir: KOSGEB, 2001, s. 110

⁷⁰Ceylan, a.g.e, s. 34

Kabul kredili akreditifte ise vadeli bir poliçenin ithalatçı veya bankası tarafından, malın tesliminden belirli bir vade sonra ödenmesi söz konusudur. Eğer, ithalatçının bankası, müşterisine kredi açmışsa poliçeleri kabul eder. Bu durumda ithalatçının bankada kredi limiti, poliçe tutarı kadar azalır. Ancak faktoring işleminde ithalatçının bankayla olan ilişkisi etkilenmez.⁷¹

2.4.6. Faktoring ve Senet Karşılığı Kredi

Firmaların, vadeli mal/hizmet satışları nedeniyle elde ettikleri senet ve bonoları, daha likit bir değer olan nakde dönüştürebilmek amacıyla, talep ettikleri bu kredi türünde, teminat olarak alınan bono ve /veya senetlere belirli bir marj uygulanmak suretiyle, teminatın belli bir oranına kadar nakit ödeme şeklinde sağlanan krediye Senet Karşılığı Kredi denilmektedir.

Kredi karşılığı kullanılan kredilerde belli bir limit karşılığında kredi verilmekte, başka bir hizmet sunulmamaktadır. Ancak faktoringlerde müşterilere sadece finansal hizmet değil muhasebe hizmeti, piyasa araştırması, yönetim gibi bir çok konuda yardımcı olunmaktadır. Faktoring işlemleri dışında, kredi veren finans kuruluşunun senedin tahsil edilmemesi halinde senet karşılığı kredi alan satıcıya daima rücu hakkı mevcut iken, faktoring de satıcı alacaklarını faktor sözleşmesi ile faktor'e satmayı müteakip alacakların tahsil edilememe riskini de faktor'e devretmektedir.⁷²

2.4.7. Faktoring ve Banka Kredileri

İşletmelerin finansman kaynağı temin etmede kullandıkları yöntemlerden biri de banka kredileridir. Banka kredisi ile faktoring arasındaki temel fark banka kredisinde işletme borç altında iken faktoring'te ise firma alacaklarını satarak kaynak temin etmektedir. Ayrıca bankalar kredi verirken faktoringlere göre daha detaylı araştırma yapmaktadırlar.

⁷¹ Ceylan, a.g.e, s. 35

⁷² Onursal, a.g.m. s.2

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DÜNYA'DA ve TÜRKİYE'DE FAKTORİNG

3.1. DÜNYA'DA FAKTORİNG'İN TARİHSEL GELİŞİMİ VE FAKTORİNG SEKTÖRÜ

Faktoring işlemlerinin ortaya ilk çıkışı Fenikelilere hatta eski Romaya kadar uzanmaktadır. Bu dönemde faktor olarak adlandırılan kişiler günümüzün satış komisyoncusu veya satış acentası özelliklerini göstermişlerdir.⁷³ Yerine getirdikleri başlıca işlevler ise tüccarların ürünlerini satmak depolamak ve bazı çeşitli hizmetler sunmak şeklindedir. M.Ö. 4000 yıllarında ise Mezopotamyalı tacirlerin gelecekteki alacakların nakde çevirdikleri, alacakların ödenmesini garanti ettikleri görülmüştür. Bu işlemler alacağın temlikine ilişkin ilk örnek olmuştur.⁷⁴

Faktoring kavramı ilk defa, denizaşırı ülkelerde temsilcilik kuran ve bu kuruluşlara “Factorein” kendilerine de “factor” diyen Alman bankerler tarafından kullanılmıştır.⁷⁵

Tarihte bilinen ilk “alacağın temliki” işlemlerinin M.Ö.4000 yıllarında Mezopotamya’da yapıldığı sanılmaktadır. Mezopotamyalı tüccarlar gelecekteki alacaklarını nakde çevirdikleri gibi alacakların ödenmesini de garanti edebiliyorlardı.⁷⁶

Faktoring kavramı ilk defa Alman bankerler tarafından kullanılmıştır. Bu Bankerler kendilerini “factor” diye adlandırmışlar kurdukları deniz aşırı temsilciliklere de “factorein” ismini vermişlerdir.⁷⁷ Fakat Alman bankerlerin kullandığı bu kelimeler XIX y.y.’a kadar bir acentayı anlatmaktan öteye gitmemiştir. Zira factorein olarak

⁷³ B.Arif K, Faktoring işleminin hukuki niteliği, s.5

⁷⁴ Berna Kocaman.Finansal açıdan faktoring, Ankara,.Atilla kitabevi, 1992.s.7

⁷⁵ Ceylan, a.g.e, s. 5

⁷⁶ Şahin, Cumhuriyet, Alacakların Yönetiminde Faktoring’in Belirliyecileri ve Eskişehirdeki Kobilere Yönelik Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , 2006, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2006, s. 47

⁷⁷ Ceylan, a.g.e, s.5

anılan temsilcilikler tüccar yardımcısı (acenta) anlamını taşımış ve işlevleri de bu tanıma uygun oluşmuştur.⁷⁸

İngiltere’de XVII. yy.’da “factoring house” lar kurulmuş ve bu kuruluşlar daha sonra XVIII. yy.’da bugünkü factoring kuruluşlarını faaliyetlerine benzer faaliyetlerde bulunmuşlardır.⁷⁹ Faktoringin başlangıcından 17. yy’a kadar geçen dönem koloni türü factoring olarak nitelendirilmektedir. Haberleşme koşullarının zorluğu, ulaşım sorunları ve güvenilir temsilcilerin bulunmaması dönemin en olumsuz koşulları olmuştur.⁸⁰ Bu dönemde factoring, faktorlerin malların pazarlanmasını ve tahsilâtını yaparak üreticisine ödeme yaptığı ticari bir faaliyet olarak gelişmiştir. Koloni türü factoring döneminde yaşanan söz konusu olumsuzluklara bir de malların üretim ve satış yerlerinin birbirinden çok uzak olması, alıcılarla ilgili güvensizlik ve istihbarat kaynaklarının yetersizliği eklenince imalatçılar söz konusu pazarlara yerleşik ve güvenilir ticari kuruluşlar yani faktor arayışına girmişlerdir. Bunun sonucu olarak ilk faktorlar, ticari organizasyonu olmayan imalatçıların veya yabancı pazarlara girmek isteğinde olan tacirlerin mallarının satış ve tahsilâtını gerçekleştirmişlerdir.⁸¹

Kimi kaynaklara göre factoring işlemlerinin ilk olarak 14. yy’da İngiltere’de yün sanayinde kullanıldığı ve 15.yy’da dünya sömürgeciliğinin gelişmesiyle faktörlerin öneminin artarak gelişim gösterdiği, bunun sonucunda da 18.yy’da Londra’da ilk faktor şirket olan “House of Factor”un kurulduğu belirtilse de genel kabul görmüş kaniya göre, modern anlamda ilk factoring işlemlerinin başlangıcının 1890’da ABD’de olduğu kabul edilmektedir. 1890 yılında Mc Kinley Gümrük Tarifesi ile ABD’e tekstil ürünlerinin girişi engellenmekteydi. Bu tarifenin uygulamaya konulması ile ABD’de Avrupalı tekstil üreticilerinin mallarının satışını ve bu satışlardan doğan alacaklarının tahsil edilmesi işlerini üstlenen Amerikalı faktorlar pazarlarını kaybettiler. Bunun üzerine iç pazara yönelen faktorlar, ulusal pazarda depolama ve satış faaliyetlerine ihtiyaç olmadığını anlayınca hizmet çeşitlendirmesine gitmek zorunda kaldılar. Bu hizmet

⁷⁸ Arif B. Kocaman, Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), a.g.e., s.6

⁷⁹ Ceylan, a.g.e., s.5

⁸⁰ Toroslu, M.Vefa, **Faktoring İşlemleri ve Muhasebesi**, İstanbul: Beta Yayınları, 1999 s.1

⁸¹ Sarıoğlu, Engin, “Faktoring Uygulamaları ve Muhasebeleştirilmesi” (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), T.C. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul, 1997, s.5

çeşitlendirmesi; alacağın tahsili, alacakların ödenmeme riskinin üstlenilmesi, finansman faaliyetlerini kapsamaktaydı. Böylece bu temel hizmetlerin sunumu ile faktoring işlemi fiilen başlamış oldu.⁸²

Factoring uygulamaları 1929-30 yıllarında görülen ekonomik krize kadar gelişerek sürmüştür. Krizle birlikte kar oranları düşmüştür. Bu gelişme faktoring konusundaki işlemlerin farklılaştırılmasına neden olmuş, ilk defa faktoring işlemi bir şirket tarafından gerçekleştirilmiştir. Faktoring işlemi 1904 yılında bir ansiklopedi satıcısının alacaklarının kredi kuruluşu tarafından satın alınması şeklinde ABD’de gerçekleşmiştir.⁸³

Avrupa’da ilk faktoring şirketinin kurulmasına da “First National Bank of Boston” öncülük etmiş, 1961 yılında İngiltere’de “International Faktors LTD” adıyla bir faktoring şirketi kurulmuştur. Bu şirketi, yine aynı bankanın Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde kendilerine yeni ortaklar bularak kurduğu aynı isimli diğer şirketler izlemiştir. Bu şirketler daha sonraları International Faktors Group adıyla anılmaya başlanmış olup Uluslararası faktoring zincirinin ilkinin oluşturmuştur.⁸⁴

Factoring faaliyetleri 1973 sonunda dünya’da ortaya çıkan petrol krizinden sonra yeniden büyük bir gelişme göstermiştir.1970’li yılların ortalarından itibaren birçok firmanın satış olanaklarını hızlı genişletme çabalarına girmeleri faktoring işlemlerinin artmasına neden olmuştur.⁸⁵

Factoring işlemi tarihte daha çok tekstil endüstrisinde yaygınlaşmıştır. Amerika’da faktoring işlemleri çok yaygın olarak uygulansa da faktoring firmaları daha çok Amerika’nın kuzeydoğusunda yer almaktadır.⁸⁶ Faktoring uygulamaları ile ilgili

⁸² Melemen, Arzova, a.g.e., s.366

⁸³ Arif B. Kocaman, Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), a.g.e.,s. 6

⁸⁴ Mehmet Gökhan Garzan“Factoring ve Türkiye’deki Uygulaması”. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**,Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2002.s.7

⁸⁵ Parasız, İlker, Kemal Yıldırım, **Uluslararası Finansman Teori ve Uygulama: Dışa Açık Ekonomiye Giriş**, 1. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 1994, s. 365.

⁸⁶ Schall, Lawrence D., Haley, Charles W. : “Introduction To Financial Management” McGraw Hill International Editors, 6.Baskı, 1991, s.708

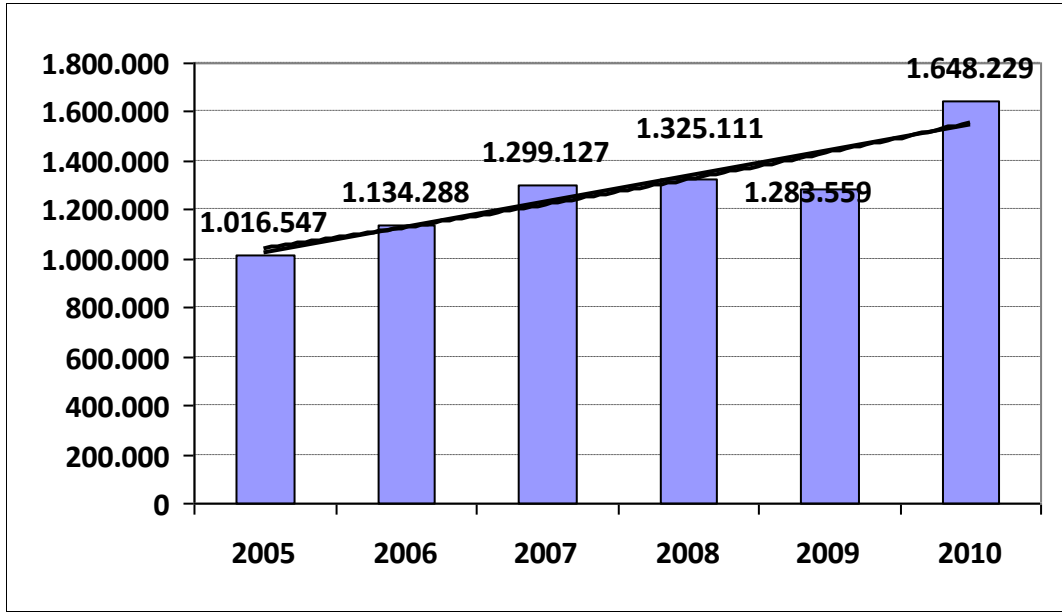
önemli gelişmelerin ABD’de olması ve oradan Avrupa’ya yayılması günümüz faktoring hacmini bu iki kıtada yoğunlaşmasına neden olmuştur. Tablo-3’de görüleceği üzere, toplam dünya faktoring hacminin büyük çoğunluğunu Avrupa kıtası paylaşmaktadır. Asya kıtasında ise yıllara göre giderek artan faktoring hacmine sahip olduğu görülmektedir. Asya kıtasında gerçekleşen faktoring hacmi 2010 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %60 oranında artış göstermiştir.

Tablo 3. Kıtalar Bazında Dünya Faktoring İşlem Hacmi (Milyon \$)

Kıtalar / Yıllar	2006	2007	2008	2009	2010
Avrupa	1.065.217	1.357.443	1.252.832	1.253.608	1.389.445
Amerika	186.046	219.320	217.775	203.078	246.284
Afrika	11.238	15.629	18.701	21.158	22.171
Asya	197.993	255.013	333.490	300.287	468.033
Avustralya	36.766	49.319	49.877	57.357	60.476
TOPLAM	1.497.260	1.896.724	1.869.677	1.835.488	2.186.408

Kaynak: Faktoring Derneği, Dünya Faktoring Pazarı Verileri
(<http://www.factoringderneği.org.tr/detail.php?siD=9> (12.11.2011))

Ayrıca, Amerika kıtası ile Asya kıtası yıllık faktoringi işlem hacmi açısından karşılaştırıldığında yıllara göre Asya kıtasının faktoring işlem hacminin daha fazla yükseldiği gözlemlenmektedir.

Şekil 5: Dünya Faktoring İşlem Hacmi Yıllara Göre Artışı (Milyon EURO)

Kaynak: <http://www.factors-chain.com/> (12.11.2011)

Yukarıda yer alan Şekil-5’de görüldüğü üzere yıllara göre faktoring işlem hacmi artış göstermektedir. Bu artış oranında faktoring sisteminin sektörler tarafından giderek daha fazla tanınması, faktoring açısından hukuksal düzenlemelerin oluşturulması ve dünya ticaret hacminde meydana gelen artışla birlikte finansman ihtiyacının da artması gibi etmenlerin etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 4 : Bazı Avrupa Ülkelerindeki Faktoring İşlem Hacimleri (Milyon Euro)

ÜLKELER	2006	2007	2008	2009	2010
Avusturya	4.733	5.219	6.350	6.630	8.307
Belçika	16.700	19.200	22.500	23.921	32.203
Danimarka	7.685	8.474	5.500	3.760	4.410
Fransa	100.009	121.660	135.000	128.182	153.252
Almanya	72.000	89.000	106.000	96.200	129.536
Yunanistan	5.230	7.420	10.200	12.300	14.715
İtalya	120.435	122.800	128.200	124.250	143.745
Hollanda	25.500	31.820	30.000	30.000	35.000
Norveç	11.465	17.000	15.000	15.100	15.075
Portekiz	16.886	16.888	18.000	17.711	20.756
Rusya	8.555	13.100	16.150	1.400	1.800
Slovenya	340	455	650	650	650

İspanya	66.772	83.699	100.000	104.222	112.909
İsveç	21.700	21.700	16.000	18.760	18.760
İsviçre	2.000	2.513	2.590	5.000	4.000
Türkiye	14.925	19.625	18.050	20.280	38.988
Ukrayna	620	890	1.314	530	540

Kaynak: FCI <http://www.factors-chain.com/> (15.12.2011)

Tablo-4’de görüldüğü gibi ülkemizdeki faktoring işlem hacminin diğer avrupa ülkelerine kıyasla daha iyi konumda olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. FAKTORİNG İŞLEMİNİN DÜNYADAKİ ÖRGÜTLENMESİ

Bilindiği gibi, uluslar arası ihracat faktoring hizmetlerinin yurt içi faktoring hizmetlerinden farkı, faktoringin taraflarına muhabir faktoringin eklenmesiyle taraf sayısının 3’den 4’e çıkmasıdır.

Uluslar arası faktoring işleminin gelişmemesinin önemli bir nedeni kurulması gereken muhabirlik ilişkilerinin zor yapılmasındandır. Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren alıcıların değerlendirilebilmesi için, muhabir faktor kuruluşlara gereksinim bulunmaktadır. Çünkü yabancı ülkede faaliyet gösteren alıcının istihbaratının sağlanması, riskin değerlendirilebilmesi için o ülke mevzuatına hakim muhabir faktöre ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası faktoring işleminin gerçekleşmesi için bir araya gelen faktoring kuruluşları, ülkeler bazında mevcut yasal düzenlemelerin sınırlı kalması nedeniyle uluslar arası faktoring kuruluşları şeklinde organize olmuşlardır. Böylece yerel faktor ile muhabir faktor kuruluşlar arasında işbirliğini sağlamak amacıyla uluslar arası faktor kuruluş ağları oluşturulmuştur. Bu kuruluşlara zincir faktor kuruluşları denilmektedir.⁸⁷ Farklı ülkelerde bulunan faktoring kuruluşları arasındaki işbirliğini sağlayan ve üye faktoring kuruluşların üst kuruluşları durumunda olan 4 faktor zincir kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar şunlardır:

- 1.Factors Chain International (FCI)
- 2.International Factors Group,

⁸⁷ Ceylan, a.g.e., s. 21

3.Heller International Gruoop,

4.Lombard Nat West Commercial Services'dir.

3.2.1. Factors Chain International (FCI)

Factors Chain International (FCI), Svenk Faktoring of Stockholm ve Shield Factors London arasında 1964 yılında yapılan işbirliği sonucunda Kasım 1968'de kurulmuştur. FCI, 69 ülkede 260'den fazla üyesi bulunan önemli bir faktoring kuruluşudur. Dünya faktoring cirosunun %80'ini elinde bulundurmaktadır.

FCI, ülkeler arası ticaretin finansmanında faktoringin en çok tercih edilen yöntem olarak kabul görmesini sağlamak üzere çalışmalarını sürdüren ve bu doğrultuda üyelerine, işlerini daha verimli ve daha düşük maliyetle yapma olanağı sunmayı amaçlayan bir kuruluştur.⁸⁸

FCI'nın kuruluşunun başlıca iki amacı bulunmaktadır:

- ✓ Faktoring hizmetinin tanıtımı.
- ✓ Üyelerin kendi aralarında çalışabileceği bir iletişim ağı oluşturmak.

FCI'a üyelik kriterleri arasında, finansal anlamda güçlü bir mali yapıya sahip olmak, yüksek standartlarda hizmet vermek ve bu kriterleri üyelik süresince taşımak sayılabilir.⁸⁹

FCI'nın organizasyon yapısı üyeler arasından seçilen bir yönetim kurulu ve bir genel müdürden oluşmakta olup, FCI yapısı içerisinde en yetkili organ "FCI Konseyi"dir. Konsey bütün üye faktoring şirketlerin temsilcilerinden oluşmakta ve Genel Karar organıdır.⁹⁰ 2011 yılı FCI Başkanlığına TEB Faktoring Genel Müdürü Çağatay Baydar seçilmiştir.⁹¹ Claes-Olof Livijn, FCI'nın kurucularından ve aynı zamanda

⁸⁸ <http://www.yapikredifaktoring.com.tr/default.asp?page=ci6&lang=TR> (14.12.2011)

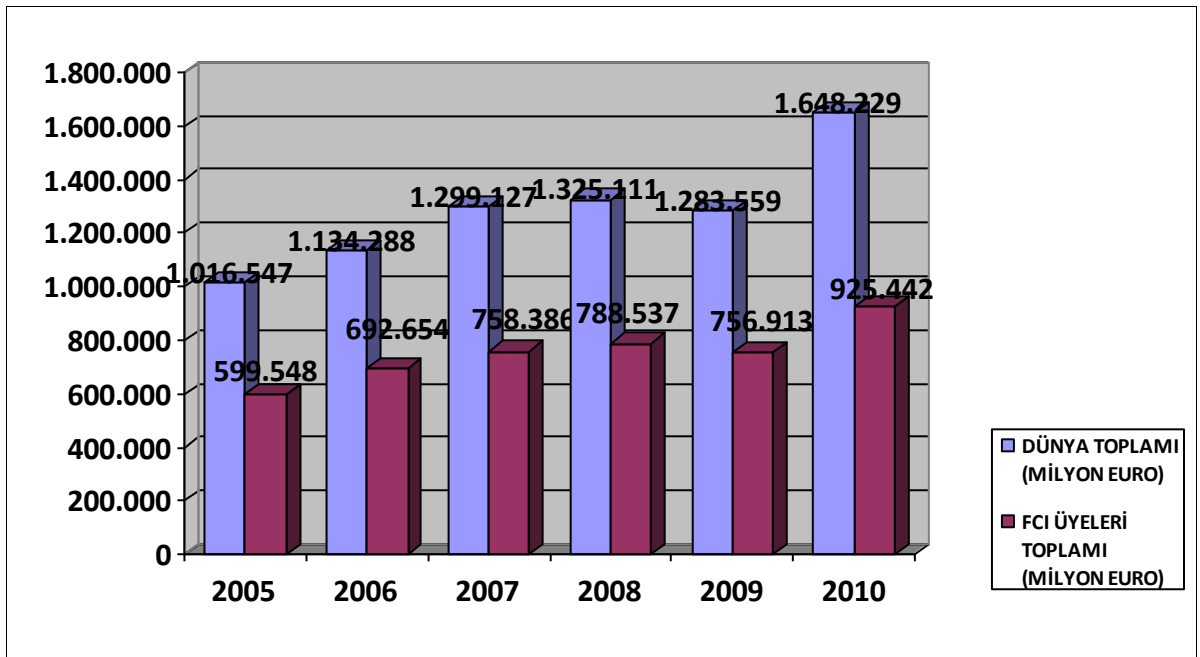
⁸⁹ <http://www.fci.nl/home/> (16.12.2011)

⁹⁰ Sarıoğlu, a.g.t., s.33

⁹¹ <http://www.finansglobal.com/featured/bddk-kararlari-ile-faktoringde-buyume-25lere-geriler/> (16.12.2011)

onursal başkanı olup hayatını faktoringe adanmış ve faktoring tarihi konusunda otorite kabul edilmiştir.⁹²

FCI, diğer uluslar arası faktoring kuruluşlarından sonra kurulmuş olmasına rağmen, geliştirdiği yeni teknikler sayesinde günümüzde IFG ve Heller International Group karşısında uluslar arası sektörde daha önemli bir kuruluş haline gelmiştir. Özellikle üyeleri arasında kullanılan ortak muhasebe ve iletişim ağının “FACT” adı verilen sistemle en ileri düzeye ulaştırılması, FCI’nın bu konuma ulaşmasını sağlamıştır. Bu sistem, faktörlerin birbirlerine fatura, poliçe, senet gibi belgeleri elektronik ortamda transfer etmesine olanak vermektedir. FACT sisteminin bir başka özelliği, fatura, poliçe ve senet gibi belgelerin tek bir para cinsinden düzenlenmesine olanak sağlamasıdır. Böylece, transfer ücretleri ve faiz maliyetleri azalmaktadır.⁹³

Şekil 6 :Dünya Faktoring İşlem Hacmi ile FCI Üyelerinin Faktoring İşlem Hacmi Karşılaştırılması

Kaynak: <http://www.factors-chain.com/> (12.11.2011)

Yukarıdaki grafikte FCI üye olan kuruluşların toplam faktoring işlem hacmi dünya faktoring işlem hacmi ile karşılaştırılmıştır. Grafikte de görüleceği üzere FCI üye

⁹² <http://www.yapikredifactoring.com.tr/default.asp?page=ci6&lang=TR> (15.12.2011)

⁹³ Ceylan, a.g.e., s. 22

faktoring kuruluşları yıllar itibariyle toplam dünya faktoring işlem hacminin yaklaşık %55-60'ını elde etmektedir. Grafiği bir başka açıdan yorumlarsak FCI kuruluşunun dünya faktoring işlem hacminde son yıllarda yaşanan önemli artış içerisinde aktif rol oynadığı anlaşılmaktadır.

2010 tarihi itibariyle Türkiye'den FCI'ya 16 üye şirket bulunmaktadır. Bunlar, Akbank T.A.Ş., Demir Faktoring A.Ş., Deniz Faktoring A.Ş., Ekspo Faktoring A.Ş., Eurobank Tekfen A.Ş., Fiba Faktoring Hizmetleri A.Ş., Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş., Fortis Faktoring A.Ş., Garanti Faktoring Hizmetleri A.Ş., HSBC Bank A.Ş., ING Faktoring A.Ş., Faktoring Finansman Hizmetleri A.Ş., Strateji Faktoring Hizmetleri A.Ş., TEB Faktoring A.Ş., Vakıf Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş. ve Yapı Kredi Faktoring A.Ş.'dir.⁹⁴

3.2.2. International Factors Group

Uluslararası Factorler Grubu (**BAG** veya **IF-Grup**), faktoring şirketlerinin ilk uluslararası dernek olarak 1963 yılında kurulmuştur. BAG 50'den fazla ülkede 160 üyesi bulunmaktadır. Ülkemizde bu kuruluşa üye faktoring şirketleri C Faktoring A.Ş., Garanti Faktoring Hizmetleri A.Ş., Kapital Faktoring Hizmetleri A.Ş. ve Tekstil Faktoring Hizmetleri A.Ş.'dir.⁹⁵

3.2.3. Heller International Group

1920 yılında Chicago'da kurulan Walter E.Heller&Company'nin 1964 yılında Almanya'nın Mainz kentinde Heller Faktoring-Bank A.G.'i tesis etmesi ile bu uluslararası zincir oluşturmaya başlamıştır. Walter E.Heller&Company, 1984 yılında Fuji Bank tarafından satın alınarak adı "Heller International Group" olarak değiştirilmiştir.⁹⁶

⁹⁴ <http://www.fci.nl/home/> (18.12.2011)

⁹⁵ <http://www.ifgroup.com/> (18.12.2011)

⁹⁶ Sarıoğlu, a.g.t, s.34

Heller International Group Inc, küçük ve orta ölçekli şirketlerin faktoring ve varlığa dayalı finansman hizmetleri sunmaktadır. Şirketin, Fransa, Hollanda, Portekiz, Belçika, Singapur, Şili ve Arjantin gibi ülkelerde 20 yılı aşkın bir hizmet vermektedir.⁹⁷

3.2.4. Lombard Nat West Commercial Services

Uluslar arası son zincir kuruluşu ise İngiltere'deki National Westminster Bank kuruluşu olan Lombard Nat West Commercial Services'dir. Bu zincire dahil olan kuruluşlar tespit eden yöntem ve şartlara uymak zorundadırlar. Söz konusu yöntem ve şartlara uymayan yerel faktörler muhabir faktörlere karşı sorumludurlar.⁹⁸

3.3.TÜRKİYE'DE FAKTORİNG ve GELİŞİMİ

24 Ocak 1980 kararlarından sonra ihracata yönelik kalkınma politikasının benimsenmesiyle birlikte uluslararası piyasa ile rekabet şartları gereği yeni finansman teknikleri, finans politikalarını geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu dönemden sonra finans sektörü hızlı bir değişim ve dönüşüm göstermiş olup, faktoring uygulamaları yeni yeni ortaya çıkmıştır.

Factoring kavramı bir finans tekniği olarak ülkemiz bankacılık terminolojisine ilk kez 1983 yılında “ Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile girmiştir. Bu Kararname' nin 3üncü maddesi; faktoring'i “mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakların temellük edilerek, tahsilinin üstlenilmesi ve bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunularak finansman sağlanması” diye tanımlanmakta, bu işle uğraşmak üzere kurulan şirketleri de “ faktoring şirketleri” olarak adlandırmaktadır.⁹⁹

Türkiye'de uluslararası banka şubelerinin açılması banka sektöründe rekabetin artmasına, bankacılık sektöründe ihtisaslaşmaya, bankalar müşterilerine tüketici kredisi, kredi kartları, faktoring, forfaiting, leasing gibi finansman modelleri sunmaya

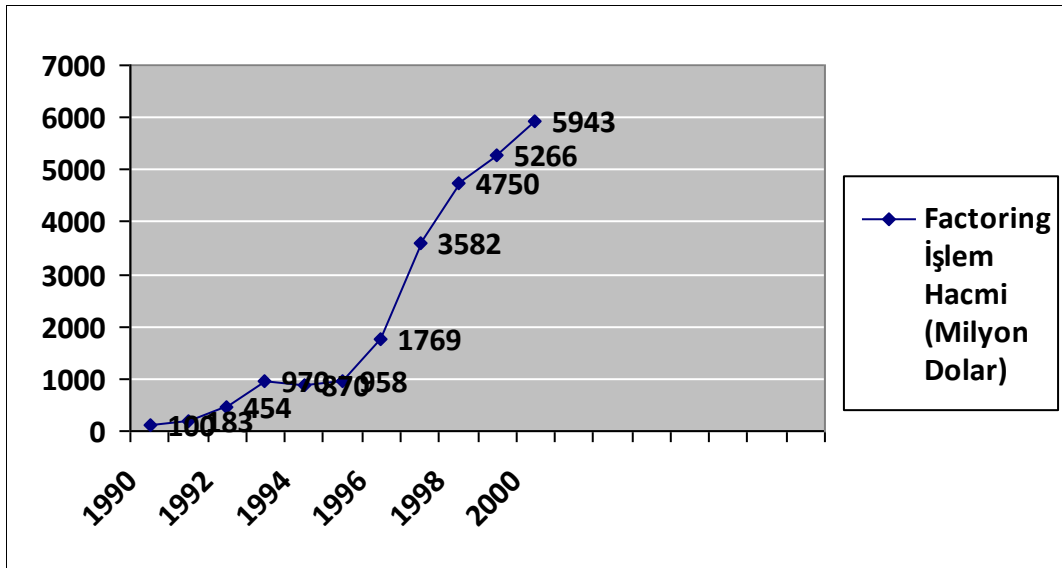
⁹⁷ <http://investing.businessweek.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=>
(Erişim:05.12.2011)

⁹⁸ Ceylan, a.g.e, s. 22

⁹⁹ Onursal, a.g.e., s.2

başlamışlardır. Türkiye'de faktoring ile ilgili çalışmaların da 1988 yılında bankalar bünyesinde başladığı görülmektedir. Daha sonra Türkiye'de faktoringler bankaların işbirliği ile bağımsız birer şirket haline gelmişlerdir. Daha sonralarında ise banka ortaklığı olmadan da faktoringlerin şirketleşme örnekleri çoğalmıştır.

Türkiye'deki ilk faktoring işlemleri 1988'de İktisat Bankası, bünyesinde oluşturduğu İktisat Bankası Faktoring Grubu ile başlatmış, 1988-1990 yılları arasında faktoring faaliyetlerini banka bünyesinde sürdürmüş ve 1990 yılında Facto Finans Alacak Alımı A.Ş. adı altında bağımsız bir faktoring şirketi kurmuştur. Facto Finans A.Ş. Türkiye'de ilk FCI üyesidir. Türkiye'de kurulan ikinci faktoring kuruluşu ise, 1990 yılında kurulan FCI üyesi olan Aktif Finans A.Ş.'dir. Daha sonra ise 1991 yılında Demirbank'ın yarı hissesine sahip Devir Faktoring Hizmetleri A.Ş. kurulmuştur.¹⁰⁰

Şekil 7: Türkiye'de 1990-2000 yılları arası faktoringin gelişimi

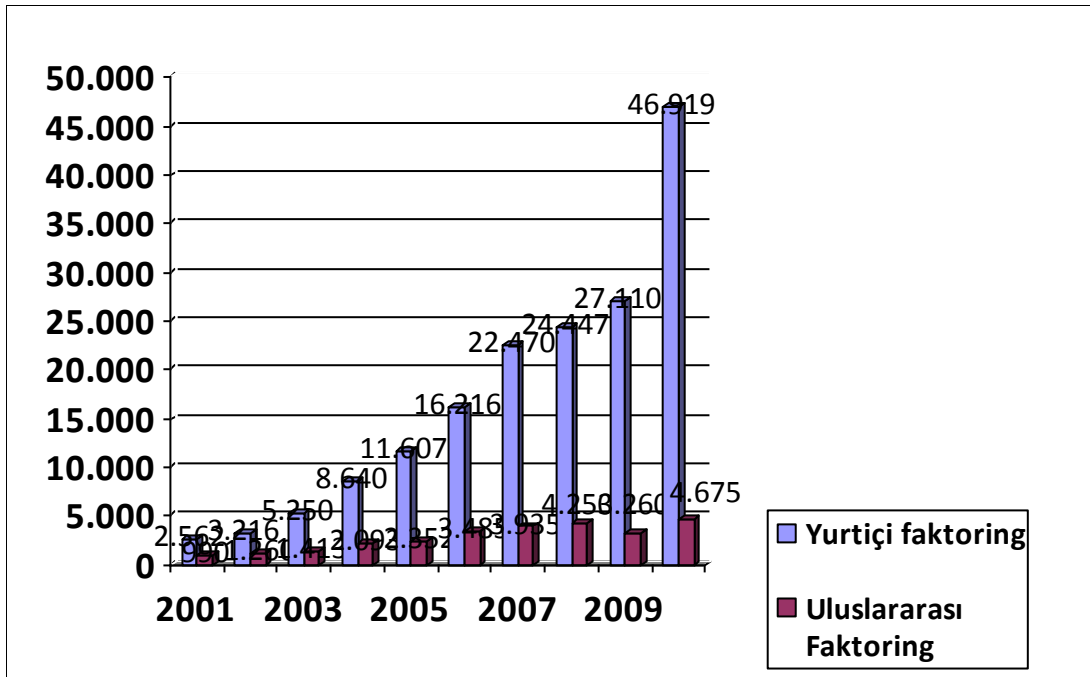
Kaynak: Osman Oy, Seçkin Köse, Süleyman Yahya Alkım, **Faktoring**, Beta, İstanbul, 2008, s.7

Şekil-7'de görüldüğü 1990 yılında Türkiye'de faktoring işlem hacmi 100 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu tarihten sonra faktoring yeni bir finansman olmasına rağmen ülkemizde hızlı bir gelişme göstermiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde

¹⁰⁰ Ceylan, a.g.e, s. 23

faktoring işlem hacminin 5943 Milyon Dolara yükseldiği görülmektedir. Faktoring işlem hacmindeki artışla birlikte BDDK'nın verilerine göre Türkiye'de kurulan faktoring şirketlerinin sayısı 1992'de 14 1994'de 63, 1995'de 45 ve 1999'da 93'e yükselmiştir.

2005 ve 2010 yılları arasında her türlü mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan kısa vadeli alacakların faktoring şirketine devredilmesi işleminin giderek yaygınlaşmakta olduğu görülmektedir.

Şekil 8: 2001-2010 yılları arası yurtiçi ve uluslararası faktoring işlem hacmi karşılaştırılması (Milyon Dolar)

Kaynak: <http://www.faktoringderneği.org.tr/detail.php?sID=9> (15.12.2011)

Ülkemizde yurtiçi faktoring işlem hacminin uluslar arası faktoring işlem hacminden daha fazla artışı Şekil 8'de görülmektedir. Türkiye'nin 2010 yılında toplam faktoring işlem hacminin 50.000 Milyon Doları geçmiştir.

Faktoring şirketlerinin denetim ve gözetimi 1 Ocak 2006 tarihinde itibaren BDDK tarafından gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde BDDK'nın 2011 yılı verilerine göre 75 adet kayıtlı faktoring şirketi bulunmakta birlikte, 29 adet faaliyet izni BDDK tarafından iptal edilmiş faktoring şirketi vardır.¹⁰¹ Çoğunun izni, yeni yönetmeliğe intibak edemediği için iptal edilmiş, birkaç şirket de kendi talebi ile kapanmıştır. Ülkemizde bulunan faktoring şirketlerinden 48'i Faktoring Derneği'ne üyedir ve üye şirketlerin ciroları toplamı ülkemiz toplam faktoring cirosunun yaklaşık % 90'ına karşılık gelmektedir. Faktoring şirketlerinin kuruluş izni, faaliyetleri ve denetimi Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu tarafından düzenlenmektedir. Faktoring şirketleriyle ilgili ayrıca bir de minimum ödenmiş sermaye tutarı zorunluluğu olup, bu tutar şu anda 7,5 milyon TL olarak belirlenmiştir.¹⁰²

2008 yılında ülkemizde faktoring hacminden sektörlerin aldığı pay gösterildiği Tablo-5'de de görüldüğü gibi tekstil sanayinde faktoring işleminin en yaygın kullanıldığı sektör olduğu gözlenmektedir.

Tablo 5: 2008 yılı Faktoring Hacminin Sektörel Payları

Sektör	Pay(%)
Tekstil ve tekstil ürünleri sanayi	13.34
İnşaat	10.77
Ulaşım araçları sanayi	9.14
Metal ana sanayi ve işlenmiş madde üretimi	8.12
Toptan ve perakende ticaret mot.ar. servis hizmetleri	5.84
Diğer metal dışı maden sanayi	5.55
Gıda, meşrubat ve tütün sanayi	5.05
Kimya ve kimya ürünleri ile sentetik lif. sanayi	4.67
Elektirikli ve optik aletler sanayi	4.17
Kağıt ham. ve kağıt ürünleri basım sanayi	3.94

Kaynak: Para Dergisi, Yayın Tarihi: 19.04.2009 19-25 Nisan 2009 s.56

¹⁰¹ http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Faktoring/Faktoring_Iptal.aspx (25.12.2011)

¹⁰² <http://www.tekstilfaktoring.com.tr/Pages.jsp?ContentId=TFTurkiyedeFaktoring&LanguageCode=TR>
(21.11.2011)

Ülkemizde faktoring hizmetlerinden en çok yan-sanayi şirketleri, küçük ve orta ölçekli şirketler, sektörler itibariyle de en çok tekstil, demir, çelik, gıda, otomotiv, makine ve teçhizat, yedek parça, büro makinaları, ticaret, sağlık ve temizlik sektörleri ile yayıncılık sektörleri yararlanmaktadır. Aşağıdaki tabloda 2009-2010 yıllarındaki faktoring işlem hacminin sektörel dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 6: Türkiye’de Faktoring(Ciro) Sektörel Dağılımı (Bin TL)

	Sektörler	2009-Yılı	2010-Yılı
1	Tarım, Hayvancılık, Ormancılık	250.732	229.060
2	Balıkçılık	10.223	17.265
3	Tarım Toplamı (1+2)	260.955	246325
4	Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	181.738	77.381
5	Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	3.355.734	1.847.775
6	Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	387.090	572.882
7	Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	1.402.989	1.589.948
8	Deri ve Deri Ürünleri Sanayi	48.079	69.678
9	Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayi	178.895	202.336
10	Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayi	507.968	639.063
11	Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	197.173	6.180.052
12	Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	320.091	406.997
13	Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	219.122	290.321
14	Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	613.103	528.599
15	Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	845.760	1.118.492
16	Makine ve Techizat Sanayi	573.676	800.602
17	Elektrikli ve Optik Aletler Sanayi	392.589	530.109
18	Ulaşım Araçları Sanayi	1.451.763	752.267
19	Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat Sanayi	200.810	574.006
20	Elektrikli Gaz ve Su Kaynakları	478.964	772.780
21	İmalat Sanayi Toplamı (4+...+20)	11.355.544	16.953.288
22	İnşaat	1.395.279	1.549.918
23	Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	393.126	1.104.461
24	Otel ve Restoranlar (Turizm)	621.566	260.207
25	Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	443.155	851.392
26	Finansal Aracılık	220.555	410.533

27	a) Parasal Kurumlar	197.134	362.767
28	b) Diğer Finansal Aracılar	23.421	47.766
29	Emlak Komisyon, Kiralama ve İşletmecilik Faaliyetleri	119.913	134.193
30	Savunma ve Kamu Yönetimi Zorunlu Sosyal Güvenlik Kurumları	3.144	1.866
31	Eğitim	3.106	14.615
32	Sağlık ve Sosyal Hizmetler	128.035	119.706
33	Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	588.172	736.711
34	İşçi Çalıştıran Özel Kişiler	6.250	11.964
35	Uluslararası Örgüt ve Kuruluşlar	0	15
36	Hizmet Toplamı (22+...+35) - (27+28)	3.922.301	5.195.581
37	DİĞER	237.210	118.376
38	GENEL TOPLAM (3+21+36+37)	15.776.010	22.513.570

Kaynak: BDDK Bülten, ebulten.bddk.org.tr/ (03.01.2012)

Yukarıdaki Tablo-6 verilerden anlaşılacağı üzere tekstil ve inşaat sektörünün faktoring işleminin en sık kullanıldığı sektörlerin başında yer almaktadır. 2009 yılına nazaran 2010 yılında tarım sektöründe düşüş yaşanırken 2009 yılında İmalat Sektörü toplamında 11.355.544-TL faktoring işlem hacmi gerçekleşirken bu rakam 2010 yılında 16.953.288-TL olarak yükseldiği gözlenmektedir. Tablo-6'deki verilerle elde edilen 2010 yılı sektör dağılımında toplam 22.513.570.000-TL olan faktoring işlem hacminin %75'inin imalat sanayi sektörü, %23'ünün hizmet sektörü, %1'nin Tarım Sektörü ve Diğer sektörler tarafından paylaşıldığı görülmektedir.

Alacakların takibi, tahsili, garanti edilmesi, finansman sağlanması, pazar araştırması, kredi istihbaratı yapılması, ticari risklerin üstlenilmesi ve muhasebe kayıtlarının tutulması, vb. hizmetleri içeren faktoring, firmaların kısa vadeli sermaye ihtiyacını karşılamakta, KOBİ'lere finansal destek sağlamaktadır. Ancak KOBİ'lerin kurumsallaşmış büyük şirketlere kıyasla daha riskli olmaları ve konjonktürel gelişmelerden daha çok etkilenmeleri nedeni ile faktoring sektöründe risk yönetimi çok önem kazanmaktadır.

2006 yılında faktoring sektörünün düzenlenmesi ve denetiminin Hazine Müsteşarlığından alınarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na (BDDK) devredilmesi bu sektörde önemli bir milat teşkil etmiştir. Bu tarihten sonra BDDK'nın

yeni düzenlemeleri sektörün yapısını aşama aşama değiştirerek kayda değer bir disiplin getirmiştir.

Finansal hizmetlerin çeşitlenmesini, gelişmesini ve derinleşmesini amaçlayan BDDK'nın, bankaların dışındaki finans kuruluşlarının da büyümelerine ve güçlenmelerine destek vermesi ile Türkiye'de finans sistemi içinde banka dışı finansal kuruluşların payı yıldan yıla artış göstermektedir. Son yıllarda bu kuruluşlar arasında faktoring sektörünün payı daha da hızlı büyümüştür.¹⁰³

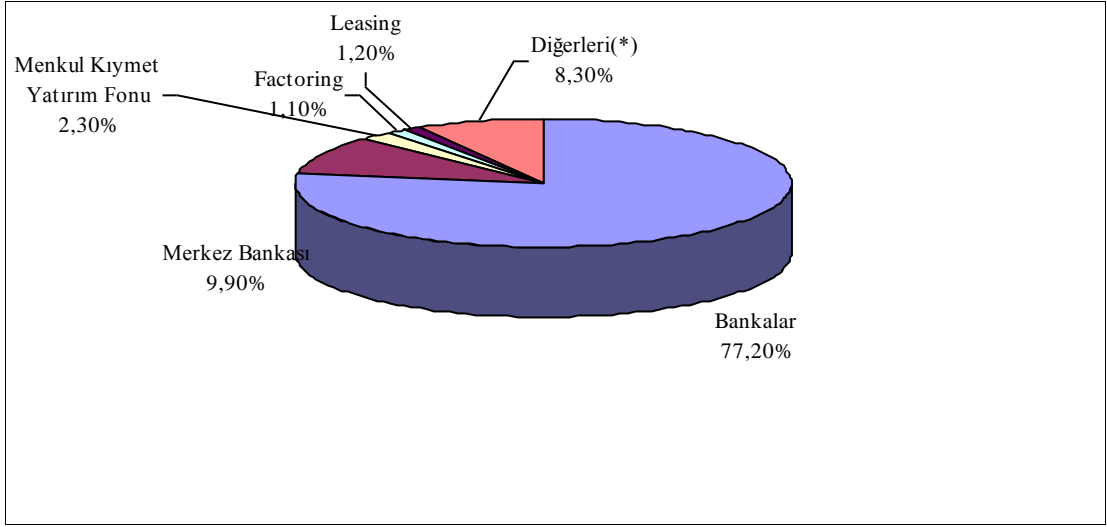
Tablo 6. Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

Adet	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11
Şube Sayı	26	27	27	27	28	29	33	34
Temsilcilik Sayısı	116	139	155	163	175	184	199	218
Personel Sayısı	2.959	3.051	3.229	3.445	3.557	3.678	3.763	3.912
Müşteri Sayısı	40.997	46.750	50.869	53.747	57.094	61.602	66.414	67.582
Sözleşme Sayısı	65.952	72.082	68.732	75.142	89.516	88.259	88.369	93.279

Kaynak: BDDK Finansal Piyasalar Raporu Eylül 2011

Factoring sektörünün şube, temsilcilik ve personel sayısında da artış görülmektedir. Faktoring sektörünün 2010 ve 2011 yılları eylül ayına ait Tablo-6'daki verileri kıyaslandığında şube sayısı 7, temsilcilik sayısı 55 ve personel sayısı 467 adet artmıştır. Ayrıca 2011 yılı eylül ayı itibariyle müşteri sayısı ve sözleşme sayısındaki artışlar sırasıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %25,7 ve %24,1 oranında gerçekleşmiştir.

¹⁰³ : İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.S. (Turkrating) Haziran 2011 s.3
www.turkrating.com

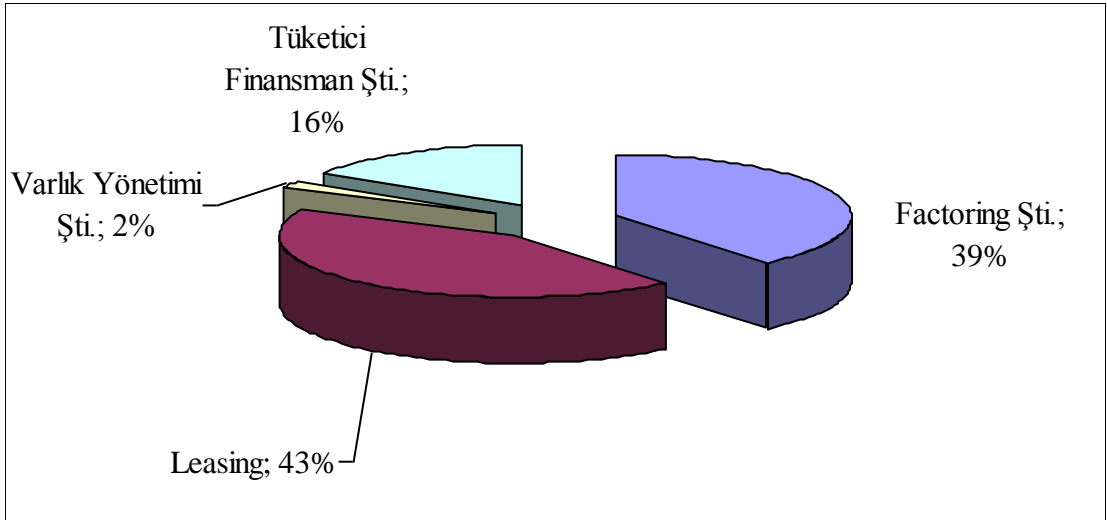

Şekil 9 : Türkiye’de 2010 Yılında Finans Sektörünün Dağılımı

Kaynak: İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. (Turkrating) Haziran 2011 S.3

*Diğerleri: Menkul Kıymetler Aracı Kurumları, Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları, Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları, Girişim Sermayesi, Varlık Yönetim Şirketleridir.

Yukarıdaki Şekil 9’da 2010 yılında Türkiye’deki finans sektörünün payı içerisinde faktoringin payının %1.10 olduğu görülmektedir.

Şekil 10: 2010 yılı Banka Dışı Finansal Kuruluşların Dağılımı

Kaynak: Faktoring Sektör Raporu, İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.S. (Turkrating) Haziran 2011 s.3

Yukarıdaki Şekil-10'da görüldüğü üzere ülkemizde 2010 yılında finans sektöründeki banka dışı finansal kuruluşların dağılımındaki payı içersinde faktoring şirketlerinin %39 olduğu görülmektedir. Bu pay 2006 yılında %32.2, 2007 yılında %30.0, 2008 yılında 26.3, 2009 yılında 34.9 ve 2010 yılında ise %39.2 olarak hızlı bir artış göstermiştir.¹⁰⁴

3.4 FAKTORİNG SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI

Ülkemizde faktoring sektörü her geçen gün büyürken beraberinde getirdiği bir takım sorunlarda bulunmaktadır.

Bu sorunlardan en önemlisi bu sektörün kendine has bir kanunla düzenlenmemiş olmasıdır. Yeni bir finansman tekniği olan faktoringin imajının bozulmaması ve başka faaliyetlerle karıştırılmaması için faktoringin mevcut yapısını ortaya koyan bir kanuna ihtiyaç duyulmaktadır.

Sektörün diğer bir sorunu BSMV ile ilgilidir. Faktoring şirketleri genelde yüzde 30 öz kaynak, yüzde 70 yabancı kaynak kullanmaktadır. Mevcut düzenleme ile mevduat da kabul edemeyen bu kurumlar yurtiçi bankalardan alınacak kredilerden yüzde 5 BSMV ödemek durumundadırlar. Müşterisine kullandırırken de yine BSMV uygulayan faktoring firmalarının finansman maliyeti artmakta, rekabet imkanı azalmaktadır.¹⁰⁵

Sektörün diğer bir sorunu da faktoring işleminin firmalar tarafından tam olarak tanınmamasıdır. Faktoring sektörü halen tefecilik, çek kırdırma gibi yapılan işlemlerle bir tutulmaktadır. Oysa ki faktoringin finansman işlevinin yanında riskin üstlenilmesi, alacağın takibi, piyasa araştırması ve muhasebe kayıtlarının tutulması v.b. konularda hizmet işlevi de bulunmaktadır.

¹⁰⁴ Faktoring Derneği, Faktoring Sektör Raporu 2011, İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.S. (Turkrating) Haziran 2011 s.3
(<http://www.factoringderneği.org.tr/images/UF/file/FAKTORING%20SEKT%C3%96R%C3%9C%202011.pdf>) (16.12.2011)

¹⁰⁵ Askon, **Küresel Krizden Kırılğan Büyümeye:2010 Türkiye ve Dünya Ekonomisi**, Askon Ekonomi Raporu, İstanbul 2010 s.101

Dünyada faktoring gelişmesinin sebeplerinden birisi de kredi sigortasıdır. Ülkemizde dünyada da çok yaygın olarak faaliyet gösteren Euler Hermes, Coface gibi kredi kuruluşları bulunmaktadır. Ancak bunların da uygulamada zorlukları nedeniyle faktoring şirketlerinin bu kredilerden kullanması oldukça zordur. Faktoring şirketleri tarafından verilen krediler konusunda sigorta mevzuatının yapılacak düzenlemelerle verilen krediler sigorta kapsamına alınabilir.

Factoring şirketlerinin karşılaştığı diğer bir problem ise, kredi riskini belirlemede kullanabilecekleri risk merkezlerinin olmaması ve bankaların istihbarat kaynaklarından yararlanma olanağının bulunmamasıdır. Sektörde kredi riskinin belirlerken FCI kuruluşunda olduğu gibi sektörel bilgi ağını oluşturulmalıdır.

Birçok ülkede kredi veren kurumlara yapılan düzenlemelerle kolay fon bulabilme ve borçlanma olanakları sağlanmaktadır. Ancak, Türkiye’de faktoring şirketlerinin şirket dışı yabancı kaynak bulabilmeleri zorlaştırılmıştır. Avrupa’da faktoring şirketleri Interbank piyasalarından kolayca fon bulabilmelerine rağmen, Türkiye’de böyle bir durum yoktur.

3.5. FAKTORİNGLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Factoring işlemi için yapılmış bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Hukuki açıdan faktoring, ticari bir alış-verişten doğan alacak hakkının faktoring şirketi denilen bir aracı kuruluşa devri ve alacağın bu kuruluş tarafından sağlanmasıdır. Bu meyanda düzenlenen kağıtlar ise sözleşme, temlikname ve teminata konu diğer kağıtlardır.¹⁰⁶

Söz konusu yasal düzenlemeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Borçlar Kanunu
- 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- 545 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- Hazine Müsteşarlığı Yönetmeliği

¹⁰⁶ Ahmet Erol Faktoring Sözleşmelerinin Damga Vergisi Karşısındaki Durumu, **Mükellefin Dergisi**, Sayı: 78, Haziran 1999, s.83

- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri'nin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik
- Bankalar Kanunu
- Türk Ticaret Kanunu
- Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu

3.5.1. Borçlar Kanunu

Faktoring işlemlerinde satıcı firma alacaklarını faktoring şirketine devretmektedir. Bu anlamda alacağın temlik niteliğindedir. Alacağın devri ile hükümler Türk Borçlar Kanunu'nun 183 ile 194 sayılı maddeleri arasında sayılmıştır. Türk Borçlar Kanununun 183 maddesinde; "Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir. Borçlu, devir yasağı içermeyen yazılı bir borç tanınmasına güvenerek alacağı devralmış olan üçüncü kişiye karşı, alacağın devredilemeyeceğinin kararlaştırılmış bulunduğu savunmasını ileri süremez." denilmektedir.¹⁰⁷

Alacağın temlik, borç ilişkisinden doğan belli bir talep hakkının devrine yönelik olarak, alacaklı ile onu devralan üçüncü kişi arasında, borçlunun rızasını aramaksızın yapılan ve sadece kazandırıcı bir tasarruf işlemi niteliğini taşıyan şekle bağlı bir sözleşmedir. Temlik ile alacaklı değişir ve alacak, temlik alan üçüncü kişiye geçer. Bu andan itibaren, borcun ödenmesini istemek hakkı da yeni alacaklıya geçer. Borçlunun rızasının alınmasına veya borçluya bilgi verilmesine gerek olmaksızın alacaklı, üçüncü bir şahsa alacağını temlik edebilir. Temlik esas itibariyle yeni alacaklıya fon aktarımını amaçlayan bir işlemdir. Ancak temlik, alacağı devralana bir teminat (garanti) sağlama amacına da yönelik olabilir.¹⁰⁸ Alacağın temlikinin geçerli olabilmesi için;

- ✓ Bir alacağın mevcudiyeti,
- ✓ Sözleşmeye bağlanması,
- ✓ Temlik edenin tasarrufa yetkili olması,

¹⁰⁷ 04.02.2011 tarih, 27836 sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

¹⁰⁸ <http://www.hukuk.gen.tr/konular/konular.asp?konugrp=3&konuid=2> (25.12.2011)

- ✓ Temlikin yasaklanmamış olması,

gereklidir.

Borçlar Kanunu'nun alacağın temlikine ilişkin hükümlerinin faktoring işlemine uygularken göz önünde tutulması gereken bazı farklılıklar bulunmaktadır.¹⁰⁹

- ✓ Alacağın temliki farklı amaçlarla yapılabilmesine karşın, faktoring'in sadece tahsil amacıyla yapılan bir temliktir.
- ✓ Alacağın temlikinde alacağın herhangi bir gerçek ya da tüzel kişiye temlik edilebilmesine karşın, faktoring'de alacak sadece banka ya da yasal düzenlemelere uygun olarak kurulmuş olan faktoring şirketlerine temlik edilir.
- ✓ Alacağın temlikinin ivazsız olarak yapılabilmesine karşın, faktoring işlemlerinde her zaman ivazlı bir temlik işlemi yapılır.

3.5.2. 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

Factoring şirketlerinin kuruluşları ve etkinlikte bulunmaları temel olarak 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)ye dayanmaktadır.¹¹⁰ 06.10.1983 tarih ve 18183 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ödünç Para Verme İşleri Hakkındaki 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, faktoring şirketlerini "Mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakları temellük ederek, tahsilini üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak, finansman sağlayan şirketlerdir." şeklinde tanımlamaktadır.¹¹¹

Factoring şirketlerinin, Hazine Müsteşarlığı'nın ön iznine bağlı olarak sadece anonim şirket statüsünde kurulabilmeleri zorunluluğu yanı sıra bu şirketlerin sermaye miktarları da yine anılan Müsteşarlıkça belirlenmektedir. Factoring şirketlerinin uygulayacağı faiz oranlarının tespiti veya serbest bırakılmasına Hazine Müsteşarlığı

¹⁰⁹ http://www.turkhukuksitesi.com/makale_923.htm (25.12.2011)

¹¹⁰ Ahmet Erol , a.g.e., s.81.

¹¹¹ Ödünç Para Verme İşleri Hakkındaki 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

yetkili olup, bu şirketler ana faaliyet konuları dışında başka bir işle uğraşamazlar, teminat mektubu veremezler ve mevduat toplayamazlar, kambiyo senetlerine dayalı olsa bile fatura veya alacağın bir mal veya hizmet satışından doğmuş olduğunu tevsik eden belgelerle ilişkilendirilmeyen alacakları satın alamazlar. Ancak bu şirketlerin Sermaye Piyasası Kanunu'na göre menkul kıymet ihraç etmeleri ile uluslar arası piyasalardan ödünç para almaları mümkündür.¹¹²

Ödünç Para Verme İşleri Hakkındaki 90 Sayılı Kanun Hükmünde 14. Maddesine göre; Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın görüşünü alarak, finansman şirketleri ile faktoring şirketlerinin kuruluş ve faaliyetleri ile ilgili usul ve esasları düzenlemeye yetkilidir. Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın görüşünü alarak bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre faaliyette bulunacak faktoring ve finansman şirketlerinin uygulayacakları faiz oranları ile alacakları diğer masraf ve gelirlerin azami oranlarını tespitte veya serbest bırakmaya yetkilidir. Finansman şirketleri ve faktoring şirketlerinin ana sözleşme değişikliklerine izin verilebilmesi Müsteşarlıktan uygun görüşünün alınmasına bağlıdır.¹¹³

3.5.3. 545 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

İkrazatçılık (ödünç para verme) işlemlerinin yasal olmaması nedeniyle, ödünç para verme işleriyle uğraşmak isteyen kişilerin faktoring şirketi kurma yoluna gitmeleri ve faktoring adı altında ödünç para verme işlemleri yapmaları, şirket sayısının hızla ve yapay bir biçimde artmasına sebep olmuştur.¹¹⁴ Bu durum da yeni bir finansman kaynağı olan faktoring şirketlerine itibarının zedelenmesine neden olmuştur. Bu durum faktoring konusunda yeni bir düzenlemenin yapılması gereksinimini doğurmuştur.

Bu itibarla çıkarılan, 27 Haziran 1994 gün ve 21973 sayılı (Mükerrer) Resmî Gazete'de yayımlanan 545 sayılı "Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde

¹¹² Oy, Köse ve Alkım, a.g.e., s.14

¹¹³ Ödünç Para Verme İşleri Hakkındaki 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

¹¹⁴ Onur Ergür, "İhracat Faktoringi ve Uygulamaları", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1997, s. 9.

Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Hükümünde Kararname" ile daha önce çıkarılan kanun hükümünde kararnamelerin bazı maddeleri değiştirilmiştir.

545 sayılı KHK'nin amacı; faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle sürekli olarak ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek kişilerin ve finansman şirketleri ile faktoring şirketlerinin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesidir.¹¹⁵

Bu kararname ile faktoring işlemleri yeni baştan ilk kez düzenlenmiştir. Bu ara Kararnamenin finansman şirketleri ve faktoring şirketleri faaliyetleri ile ilgili İkinci Bölümünde 12, 13, ve 14'üncü maddelerinde faktoring şirketleriyle ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Bu maddelerde, finansman ve faktoring şirketlerinin bir ön izni ile kurulacağı, hukuki statülerinin anonim şirket şeklinde olacağı, Hazine Müsteşarlığı'nın bu tür şirketlerin kuruluş ve faaliyetleri ile ilgili usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğu, finansman ve faktoring şirketlerinin ana faaliyet konuları dışında başka işlerle uğraşamayacakları, teminat mektubu veremeyecekleri, mevduat toplamayacakları belirtilmiştir.¹¹⁶

3.5.4. Hazine Müsteşarlığı Yönetmeliği

Bu Yönetmelik 30.09.1983 tarih ve 90 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 545 sayılı KHK ile değişik 13'üncü maddesine dayanılarak Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış ve Resmî Gazete'de 21 Aralık 1994 tarih ve 22148 sayı ile yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir.

Bu yönetmeliğin amacı faturaya veya mal veya hizmet satışından doğmuş olduğunu tevsik eden diğer belgelere dayalı mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya

¹¹⁵ 545 sayılı "Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Hükümünde Kararname

¹¹⁶ İktisadi Araştırmalar Vakfı, "Türkiye'de Faktoring:Esaslar ve Uygulama III: Seminer Açılış ve Tebliğler", **Türkiye'de Faktoring Semineri, 1996**, İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları, 1996, s.32

doğacak alacakları temellük ederek tahsilini üstlenen ve bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak finansman sağlayan faktoring şirketlerinin kuruluş ve çalışma esaslarını belirlemektir.¹¹⁷

Yönetmeliğin 1. maddesinden de anlaşılacağı üzere, bu düzenleme sadece faktoring amacı ile kurulan anonim şirketler için geçerli olup; bankalar sigorta şirketleri ile özel kanunlarla kurulan ve ödünç para vermeye yetkili kuruluşlar hakkında uygulanmamaktadır.

Yönetmeliğin 2'nci maddesi gereğince, faktoring işlemi yapacak olan özel şirketlerin kurulması için Hazine Müsteşarlığından ön izin ve kuruluşun sonra da faaliyet izni alınması zorunludur. Bu koşulları yerine getirmeyen şirketler faktoring işlemleri ile iştigal olamazlar.¹¹⁸

Bu yönetmelikte; faktoring şirketlerinin kuruluşuna izin verilebilmesi için; anonim şirket statüsü taşımaları, ödenmiş sermayelerin 75 milyar Türk Lirasından az olmaması, hisse senetlerinin tamamının nama yazılı olması ve nakit karşılığı çıkartılması şartları belirtilmiştir. Bu yönetmelikte faktoring şirketlerinin yapamayacakları iş ve işlemler ve işlemler şu şekilde sıralanmıştır.

- ✓ Faktoring faaliyetleri ile doğrudan ilgisi bulunmayan faaliyet ile iştigal edemezler.
- ✓ Teminat mektubu veremezler.
- ✓ Mevduat veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı para toplayamazlar.(Sermaye Piyasası Kanunu'na göre menkul kıymet ihracı ile uluslar arası piyasalardan ödünç para alınması bu hükmün dışındadır.)
- ✓ Kambiyo senetlerine dayalı olsa bile fatura veya alacağın bir mal veya hizmet satışından doğmuş olduğunu tevsik eden benzeri belgelerle ilişkilendirilemeyen alacakları satın alamazlar.

¹¹⁷ Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete 21.12.1994 tarih, 22148 sayı)

¹¹⁸ İktisadi Araştırmalar Vakfı, a.g.e, s.32

Bu yönetmelikte ayrıca faktoring şirketleri öz kaynaklarının 15 katından fazla borçlanamayacağı, faktoring şirketlerinin faaliyetlerinin Maliye Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığı tarafından denetleneceği belirtilmiştir. Yönetmelikte ayrıca faktoring şirketleri ile ilgili şu hükümler de bulunmaktadır: Faktoring şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescil tarihinden itibaren en geç 180 gün içinde faaliyet izni almak için Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'ne müracaat etmek zorundadırlar. Müracaat süresi ön izin tarihinden itibaren 12 ayı geçemez ve bu süre sonuna kadar kullanılmayan faaliyet izinleri geçersiz sayılır. Faaliyet izni bulunmayanlar ve faaliyet izni iptal edilenler faktoring işleri ile uğraşamazlar, ticari unvanlarında, ilan ve reklamlarında veya işyerlerinde faktoring işleri ile uğraştıkları izlenimi yaratacak hiçbir kelime, deyim veya işaret kullanamazlar.

Sermayenin %10 veya daha fazlasını temsil eden veya bir kişiye ait sermaye payının bu oranı aşması sonucunu veren hisse senedi devirlerinde yeni ortakların kurucu ortaklarda aranan şartları taşıdıklarına ilişkin belgeleri Hazineye ibraz etmeleri yeterli olmayıp Hazinesinin ön iznine bağlanmıştır.

19.08.2001 tarih, 24498 sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanan Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik' ile yeni halini almıştır. Bu yönetmelikle faktoring şirketi kuruluşu için ödenmiş sermaye 3 trilyon Türk Liraya çıkarılmıştır.

31 Aralık 2005 tarihli 26040 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği ile faktoring şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerini, yönetim ve teşkilat yapısını, birleşme, bölünme, hisse değişimini ve tasfiyelerini düzenlemek, uygulamak, uygulanmasını sağlamak, uygulamayı izlemek ve denetlemek görevi ve yetkisi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na verilmiştir.¹¹⁹

¹¹⁹ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği, **Resmi Gazete**, 26040, 31 Aralık 2005

3.5.5. Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri'nin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik

Bu yönetmeliğin amacı, finansman şirketleri ile birlikte faktoring şirketlerinin kuruluş ve faaliyet izinlerine, ana sözleşme değişiklikleri ve hisse devirlerine, yöneticilerin düzenleyecekleri sözleşmelere, işlem sınırlarına, faaliyet izinlerinin iptaline, birleşme, devir, bölünme ve tasfiyelerine, Muhasebe, raporlama ve denetimlerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.¹²⁰

Bu yönetmeliğin kuruluş ve faaliyet izinleri bölümünde faktoring şirketlerin anonim şirketler şeklinde kurulması, ödenmemiş sermayelerinin beş milyon yeni türk lirasından az olmaması, hisse senetlerinin tamamının nama yazılı ve nakit karşılığı çıkarılması, ticaret unvanında “Faktoring Şirketi” ibaresinin bulunması, ana sözleşmenin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olması, kurucularının tüzel kişi olması hâlinde Kurumun etkin denetimini engellemeyecek şeffaf ve açık bir ortaklık yapısının bulunması şartları getirilmiştir. BDDK tarafından 24.02.2011 tarihinde yapılan değişiklikle ödenmemiş sermaye tutarı asgari 7.5 Milyon tutarına yükseltilmiştir.

Bu yönetmelikle ayrıca faktoring şirketlerin yurtiçinde şube ve temsilcilik açmaları BDDK'nın iznine tabi tutulmuştur. Şube veya temsilcilik açmak üzere BDDK'ya başvuracak şirketlerin bu Yönetmelikte yer alan işlem sınırlarına uyumlu olarak faaliyet göstermeleri ve her bir şube veya temsilcilik için bir milyon Yeni Türk Lirası tutarında ödenmiş sermayeye sahip olmaları gerekmektedir.

Faktoring Şirketler, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından uluslararası standartlar göz önünde bulundurularak belirlenecek usûl ve esaslara uygun olarak muhasebe sistemlerinde tekdüzeni uygulamak; tüm işlemlerini gerçek mahiyetlerine uygun surette muhasebeleştirme; finansal raporlarını bilgi edinme ihtiyacını karşılayabilecek biçim ve içerikte, anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılabilir,

¹²⁰ Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkındaki Yönetmelik, **Resmi Gazete**, 26315, 10 Ekim 2006

denetime, analize ve yorumlamaya elverişli, zamanında ve doğru şekilde düzenlemek zorundadır.

Şirketler, şekil ve kapsamı BDDK tarafından belirlenecek mali tablolar ve istatistikî bilgileri istenilen süre ve yöntemlerle BDKK'ya göndermek zorundadırlar. Faktoring şirketlerin faaliyetleri, BDDK'nın yerinde denetim yapmaya yetkili meslek personeli tarafından denetlenir.

Bu yönetmelikte ayrıca faktoring şirketlerinin bağımsız denetimi ile ilgili olarak genel kurullarına sunulacak yıllık bilançoları ve gelir tablolarının, BDDK tarafından belirlenen esas ve usuller çerçevesinde ve Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu'nca uygun görülen bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi şartı getirilmiştir. Şirketlerin yılsonu bağımsız denetim sözleşmelerinin ilgili yılın Ekim ayının sonuna kadar, bağımsız denetim raporlarının ise takip eden yılın 15 Nisan tarihine kadar BDDK'ya göndermek zorunda oldukları bildirilmiştir.

3.5.6. Bankalar Kanunu

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 48. maddesinde; "Bankalarca verilen nakdî krediler ile teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrinakdî krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdî krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler, gayrinakdî kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır." denilmektedir.¹²¹

Factoring şirketinin müşterisine verdiği avansın kredi olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre; faktoring

¹²¹ 5411 sayılı Bankacılık Kanunu

hizmetlerinin alıcıya açılan bir kredi olması ve satıcıya rücu edilmemesi nedeniyle, faktoring Bankalar Kanunu yönünden alıcılar lehine açılmış gayrinakdi bir kredi olarak değerlendirilmektedir. Bir diğer görüş ise; belli bir alacak karşılığı olarak verilen avansın kredi işlemi olarak değerlendirilmesi yönündedir. Söz konusu avansın verilmesi için karşılık gösterilen alacak kredi işleminde olduğu gibi teminat amacıyla verilmemiştir. Bunun sebebi, henüz doğmamış alacaklar için fatura üzerinden avans verilmiş olmasıdır. Ancak, bu avans üzerine, devralınan alacaklardan alınan komisyona ilave olarak faiz yürütülürse bu işlemin kredi unsurlarını taşıyabileceğini de göz önünde tutmak gerekir. Diğer taraftan, verilen avans, malını satan müşteri açısından vadesinden önce çekilen parasıdır. Burada da iskonto esasına dayalı kısa vadeli kredi işlemine benzer bir uygulama ortaya çıkmaktadır.¹²²

Factoring işlemi satım(finansman işlemi) olarak nitelendirilirse KDV, buna karşılık kredi olarak nitelendirilirse Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi uygulanacaktır.

Uygulama Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin oranın düşük olması ve ihracata yönelik işletmelerin bundan muaf tutulması nedeniyle, her türlü faktoring işlemi kredi olarak nitelendirme yönünde bir anlayış bulunmaktadır. Fakat sadece gerçek olmayan faktoring işleminde kredi olarak kabul edilebilir. Çünkü bu faktoring türünde borçlunun borcunu ödememesi durumunda faktoring şirketi müşterisine başvurmaktadır.

Gerçek olmayan faktoring'de müşteriye verilen avansın niteliği kredi (ödünç) olarak görüldüğünde, o zaman bu işlem Bankalar Kanunu 38.maddesindeki kredilerle ilgili hükümlere tabi olacaktır. Fakat 44 ncü maddedeki “kredinin ancak daima açıldığı kişi tarafından kullanılabilmesi” yolundaki hükmün faktoring işlemi ile çeliştiği, çünkü faktoring'de alacağın karşılığını avans olarak alan kişinin müşteri olmasına karşılık (geri) ödeyen kişinin borçlu, yani farklı bir kişi olduğu ileri sürülmektedir. Fakat burada durumu, borçlunun ödemesi ve ödememesi hallerine göre farklı şekilde değerlendirmek

¹²² Oy, Köse ve Alkım,a.g.e., s.11

gerekir. Gerçek olmayan faktoring'de borçlunun ödememesi durumunda alacağın karşılığı müşteriye geri yükümlenmekte ve böylece krediyi alan ile geri ödeyen (kullanan) zaten aynı kişi olmaktadır. Buna karşılık borçlunun ödemesi durumunda bir farklılık ortaya çıkmaktadır. Çünkü krediyi alan müşteri fakat geri ödeyen (kullanan) ise borçludur, yani farklı kişilerdir. Durum böyle olmakla beraber Borçlar Hukuku çerçevesinde tarafların aralarında böyle normal olmayan bir geri ödeme (kreditinin geri ödenmesi) anlaşması yapmalarına hiçbir engel yoktur ve bu durum, aradaki ilişkinin ödünç (kredi) olarak nitelendirilmesini engellemez.¹²³

90 sayılı KHK'nin 1994 yılında değiştirilmesinden sonra Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan Bankalar Kanununa ilişkin 11 no'lu Tebliğinde¹²⁴; bankalarca yapılan faktoring ve forfaiting işlemlerinin bir kredi işlemi olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Her ne kadar faktoring işleminin kredi sayılması ve risk sınırlamalarına tabi olması söz konusu ise de, faktoring şirketleri, bankalar gibi güçlü fon bulabilme mekanizmalarına sahip değillerdir. Faktoring şirketleri mevduat toplayamazlar. Bu şirketlerin fon kaynakları yurt içi banka kredileri, yurtdışından ve banka kaynaklarından sağlanan krediler, SPK'ya göre menkul kıymet ihracıdır. Bir çok ülkede kredi veren kurumlara, yapılan düzenlemelerle kolay fon bulabilme ve borçlanma olanakları sağlanmaktadır.¹²⁵

3.5.7.Türk Ticaret Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda faktoring işlemlerine doğrudan uygulanacak bir hüküm bulunmamaktadır. Faktoring açısından önemli olan faturalı alacakların devredilmesi yöntemidir. Faturalar TTK'da kıymetli evrak olarak kabul edilmedikleri için ciro yoluyla değil, BK'da düzenlenen alacağın temlik hükümleri çerçevesinde devredilmesi söz konusudur. Bu nedenle TTK'da faktoringle ilgili

¹²³ Arif B.Kocaman, Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi),s.23

¹²⁴ 09.02.1995 tarih ve 22197 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

¹²⁵ Temur, a.g.e., s.68)

olabilecek konular şirketler hukuku ve kıymetli evrak hukuku kapsamında yer almaktadır.¹²⁶

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin 4. Maddesine göre faktoring şirketlerinin anonim şirket şeklinde kurulması gerekmektedir.¹²⁷ Bu nedenle faktoring şirketleri TTK'nın 329 ve 563. Maddesinde düzenlenen anonim şirketlerle ilgili genel hükümlere uymak zorundadırlar. Yine faktoring şirketleri TTK'nın 64 ile 88. Maddelerinde arasında düzenlenen ticari defterle ilgili hükümlere uymak zorundadır.

Faktoring şirketine temlik olunan alacaklar için ödeme vasıtası olarak çek, bono, poliçe gibi kıymetli evraklar düzenlenmişse bu evrakların faktoring şirketine devretmesi zorunludur. Bu nedenle bu tür kıymetli evraklarla ilgili hükümler TTK'nın 645 ile 849. maddeleri arasında belirtilmiş olup, faktoring şirketlerin de bu hükümlere bağlı kalması zorunludur.

3.5.8. Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ve buna ilişkin tebliğlerde, faktoring'i ilgilendiren bazı hükümler bulunmaktadır. Bakanlar Kurulu'nun Türk Parasını Kıymetini Koruma Hakkındaki 32 sayılı kararının 8. maddesinin (a) fıkrasında "Ticari amaçla ihraç edilen malların bedelinin bu kararda öngörülen özel haller ile Bakanlıkça uygun görülen zorlayıcı sebeplerden kaynaklanan gecikmeler hariç, fiili ihraç tarihinden itibaren en geç 180 gün içinde ihracatçılar tarafından yurda getirilerek bankalara veya özel finans kurumlarına, Türk parası olması halinde tevsiki, döviz ise satılması zorunludur. Ancak, söz konusu ihracat dövizlerinin en az %70'inin fiili ihraç tarihinden itibaren 90 gün içinde getirilerek bankalara veya özel finans kurumlarına satılması halinde bakiyenin %30'una tekabül eden kısmı üzerinde ihracatçı serbestçe tasarruf edebilir" denilmektedir.¹²⁸ Bu hükmün ihracat faktoringi açısından

¹²⁶ Toroslu, a.g.e., s.41

¹²⁷ Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkındaki Yönetmelik Resmi Gazete: 10 Ekim 2006 tarih, 26315 sayı.

¹²⁸ Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar (Resmi Gazete 202249, 11.08.1989)

yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü bu duruma göre, ihracat bedellerinin 90 gün içinde Türkiye'ye getirilme zorunluluğu, milletlerarası uygulamada faktoringe tanınan 270 günlük süre ile uyumsuzluk göstermektedir.¹²⁹

Yine 32 sayılı Karara ilişkin olarak 91-3275 sayılı tebliğde alacak haklarının satın alınması suretiyle ticari riskin faktor şirketlerince üstlenilmesi halinde, ihracat bedelinin üstlenilen risk oranında yurda getirilmesinden bu şirketlerin sorumlu oldukları belirtilmektedir.¹³⁰

¹²⁹ Can Akerman, “Türkiye’de ve Dünyada Faktoring Uygulamaları ve Değerlendirilmesi” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul, 1994 s.28

¹³⁰ Arif B.Kocaman., Faktoring (Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi),s.25

4.BÖLÜM

4. FAKTORİNG İŞLEMLERİ MUHASEBESİ

Faktoring işlemleri faktoring sözleşmesinin imzalanmasından başlayarak borçlu firmadan tahsilat yapılması zamanına kadar geçen bir süreci kapsamaktadır. Bu nedenle çeşitli aşamalardan oluşan faktoring işlemlerinin muhasebe kayıtlarına aktarılması önem arz etmektedir. Ancak satıcı firma ve faktoring firması tarafından muhasebe kayıtlarının tutulmasında kullanılan hesap planı birbirinden farklıdır.

Faktoring şirketlerin muhasebe kayıtlarını 17.05.2007 tarih, 26525 sayılı ile Resmi Gazete’de yayımlanan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ’de belirtilen hesap planına göre yapması gerekmektedir.

Satıcı firma açısından muhasebe kayıtlarının ise 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1. Sıra No’lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile zorunlu hale getirilen Tekdüzen Muhasebe Uygulamasına göre yapılması gerekmektedir.

4.1. FAKTORİNG ŞİRKETİ AÇISINDAN MUHASEBE UYGULAMASI

4.1.1. Faktoring İşletmesi İçin Tek Düzen Muhasebe Sistemi

17.05.2007 tarih, 26525 sayılı ile Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ ile birlikte faktoring şirketleri tarafından kullanılacak tek düzen hesap planı belirlenmiştir.

Bu Tebliğin amacı, tüm finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri için muhasebeleştirme ve finansal raporlama açısından tekdüzeni sağlama, tek tip bilanço ve gelir tablosunun doğrudan elde edilmesi, denetim ve gözetim için gerekli olan bilgilerin doğrulanabilir ve denetlenebilir bir şekilde doğrudan ve sağlıklı olarak elde edilmesi, ekonominin izlenmesi ve yönlendirilmesi için yetkili mercilerin ihtiyaç duyduğu bilgilerle, diğer istatistiki bilgilere doğrudan ulaşılması, finansal analiz, risk analizi, verimlilik analizi gibi çeşitli analiz ve yorumlar için ihtiyaç duyulan bilgilerin standart bir şekilde elde edilmesini sağlamak ve kamuya açıklanacak finansal tabloların biçim ve içeriklerini belirlemektir.¹³¹

Söz konusu Tebliğ’de Faktoring firmalarının faktoring işlemlerin muhasebeleştirilmesinde kullanması gereken Tekdüzen Hesap Planı aşağıda belirtilen ana hesap gruplarından oluşmaktadır.

0	DÖNEN DEĞERLER
1	ANA FAALİYETLERDEN ALACAKLAR
2	YATIRIM AMAÇLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER
3	BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLER VE DİĞER YABANCI KAYNAKLAR
4	ÖZKAYNAKLAR
5	ANA FAALİYET GELİRLERİ
6	FİNANSMAN GİDERLERİ
7	FAALİYET DIŞI GELİRLER
8	FAALİYET GİDERLERİ VE DİĞER GİDERLER
9	BİLANÇO DIŞI HESAPLAR

Tebliğin Türk parası ve yabancı para hesaplar başlıklı 7.maddesinde her grup içerisinde yer alan hesaplar, Türk parası ve yabancı para olarak ikiye ayrıldığı belirtilmiştir. Türk parası ve yabancı para işlemler için çalışan hesaplar, 012 Yoldaki Paralar – T.P., 013 Yoldaki Paralar – Y.P. örneğinde olduğu gibi, defteri kebir seviyesinde ayrılmıştır. Defteri kebir hesaplarından son hanesi çift numaralı olanlar Türk parası, tek numaralı olanlar ise yabancı para hesaplardır.

¹³¹ Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya açıklanacak finansal tabloların biçim ve içeriği hakkında tebliğ (Resmi Gazete 17.05.2007 tarih, 26525 sayı)

Yabancı para olarak belirtilen hesaplar, şirketlerin yabancı para işlemlerine ilişkin tutarların kaydedildiği hesaplardır. Bu hesaplardaki yabancı para bakiyeler ilgili Türkiye Muhasebe Standardı hükümleri çerçevesinde dönem sonlarında değerlemeye tabi tutularak değerlendirme farkları ilgili hesaplara intikal ettirilir. Yabancı para hesaplardan ve işlemlerden sağlanan yabancı para faiz, komisyon ve gelirler, işlem tarihindeki kurdan Türk parasına çevrilir ve ilgili yabancı para kâr/zarar hesaplarına kaydedilir. Yukarıda belirtilen gelirler, yabancı para yerine Türk parası üzerinden tahsil edilse dahi, ilgili yabancı para kâr-zarar hesaplarına kaydedilir.

Hesap numaralama sistemi, belirli hesaplar hariç altı haneden oluşmuştur. İstisnai hesaplar ise yedi haneden oluşmaktadır. Hesap numaralarının hanelere göre gösterimi aşağıda belirtildiği şekildedir:

1 2 3 4 5 6

A B C D E F

A - Grup numarasını tanımlar,

BC - Defteri kebir hesap numaralarını tanımlar,

DE - Yardımcı hesap numaralarını tanımlar.

F – Alt hesap grubudur.

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya açıklanacak finansal tabloların biçim ve içeriği hakkında tebliğ'in 5. Maddesinde faktoring şirketleri faaliyetlerini Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan 1 sıra Nolu Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ hükümleri kapsamında Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak muhasebeleştirileceği belirtilmiştir.

4.1.2 Faktoring İşleminde Kullanılan Hesaplar

Finansal Kiralama, faktoring ve finansman şirketlerince uygulanacak tekdüzen hesap planı ve izahnamesi ile kamuya açıklanacak finansal tabloların biçim ve içeriği hakkında tebliğ'de faktoringde kullanılacak hesaplar ve hesapların işleyişi hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

4.1.2.1. 010. Kasa

Kasa mevcudu yalnızca Türk parası değerlerden oluşur. Kasaya girişler hesaba borç, kasadan çıkışlar ise alacak olarak kaydedilir. Bu hesap aktif nitelikli olup, bakiyesi Türk parası mevcudunu gösterir. Defteri kebir düzeyinde açılmış olup yardımcı ve alt hesapları bulunmayan hesaplar için şirketler ihtiyaç duymaları halinde yardımcı, alt ve daha tali dereceli hesaplar açabilirler.

4.1.2.2. 011. Efektif Deposu

Alım satım konusu yapılan yabancı paraların sabit fiyat üzerinden kaydedildiği aktif nitelikli bir hesaptır. Satın alınan veya yatırılan efektifler türlerine göre açılan ilgili yardımcı föylere borç, satışı yapılan veya çekilen efektifler de türlerine göre açılan ilgili yardımcı föylere alacak kaydedilir. Hesap sabit fiyat üzerinden hareket görür ve dönem sonlarında değerlemeye tabi tutularak bakiyesi Türk parasına dönüştürülür.

4.1.2.3. Yurtiçi Bankalar

Şirketlerin bankalara ve özel kanunlarına göre mevduat kabulüne yetkili bulunan kuruluşlara yatırdıkları Türk parası mevduat ile anılan kurum ve kuruluşlarla yapılan işlemlerden doğan borç ve alacakların kaydına özgü aktif bir hesaptır. Vadesiz ve vadeli oluşuna göre, ayrı yardımcı hesaplardan oluşur ve her banka şubesinin hesapları ayrı yardımcı föylerde izlenir. Niteliği tespit edilemeyen farklar için bakiye eşitliğinin sağlanması amacıyla aracı ve geçici hesaplar kullanılmamalıdır. Hesap

bakiyesi, şirketlerin bankalar ve özel kanunlarına göre mevduat kabulüne yetkili bulunan kuruluşlar nezdindeki mevcut Türk parası mevduatının miktarını gösterir. 022 Yurtiçi Bankalar-T.P. ve 023 Yurtiçi Bankalar- Y.P. şeklinde iki hesap kullanılmaktadır. Bu hesaplara ait alt hesap grupları aşağıda gösterilmiştir.

02200 VADESİZ HESAP

022000 KAMU MEVDUAT BANKALARI

022001 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI

022002 YABANCI MEVDUAT BANKALARI

022003 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR

022004 KATILIM BANKALARI

022005 KALKINMA VE YATIRIM BANKALARI

02201 VADELİ HESAP

022010 KAMU MEVDUAT BANKALARI

022011 ÖZEL MEVDUAT BANKALARI

022012 YABANCI MEVDUAT BANKALARI

022013 ÖZEL KANUN. GÖRE MEVDUAT KAB.YETKİLİ KURULUŞLAR

022014 KATILIM BANKALARI

022015 KALKINMA VE YATIRIM BANKALARI

4.1.2.4 Yurtdışı Bankalar

Hesaba yurtdışındaki bankalar ve özel kanunlarına göre mevduat toplamaya yetkili kuruluşlar nezdinde Türk parası üzerinden yapılan vadeli ve vadesiz işlemler kaydedilecektir. Hesabın bakiyesi şirketlerin yurtdışı bankalar ve özel kanunlarına göre mevduat toplamaya yetkili kuruluşlardaki Türk parası alacağını gösterir. Yurtdışı bankalar ve özel kanunlarına göre mevduat toplamaya yetkili kuruluşlardaki Türk parası mevcutlar, herhangi bir şekilde teminata verilmesi, bloke edilmesi ve vade haricinde şirketin tamamen serbest tasarrufunda bulunması durumuna göre serbest veya serbest olmayan hesaplarda izlenir. 024 Yurtdışı Bankalar-T.P. ve 025 Yurtiçi Bankalar- Y.P. şeklinde iki hesap kullanılmaktadır. Yurtdışı Bankalar-T.P. ait alt hesaplar şunlardır:

02400 VADESİZ HESAP
024000 SERBEST HESAP
024001 SERBEST OLMAYAN HESAP
02401 VADELİ HESAP
024010 SERBEST HESAP
0240100 KISA VADELİ
0240101 ORTA VE UZUN VADELİ
024011 SERBEST OLMAYAN HESAP
0240110 KISA VADELİ
0240111 ORTA VE UZUN VADELİ

4.1.2.5 Faktoring Alacakları

Faktoring alacaklarının muhasebeleştirilmesinde, faktoring işleminin iskontolu olup, olmamasına, işlemin Türk parası veya yabancı para olmasına, kısa vadeli veya orta ve uzun vadeli olmasına göre Tebliğ’de yer alan farklı hesaplar kullanılmaktadır.

İskontolu faktoring alacakları 100, 101 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları -T.P., Y.P. ile 102, 103 Orta ve Uzun Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları - T.P., Y.P. hesaplarında izlenir. Hesabın bakiyesi iskonto edilen Türk parası ve yabancı para faktoring alacaklarından henüz vadesi gelmemiş ve tahsil edilmemiş olanların tutarını gösterir.

100, 101 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları – T.P., Y.P. ve 102, 103 Orta ve Uzun Vadeli İskontolu Faktoring Alacakları – T.P., Y.P. hesaplarında izlenen tutarlar ile müşteriye yapılan ödeme arasındaki fark 104, 105 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler – T.P.,Y.P. hesaplarının alacağında izlenir. Dönem sonlarında dönemi ilgilendiren gelirler 104, 105 İskontolu Faktoring Alacaklarından Kazanılmamış Gelirler – T.P.,Y.P. hesaplarının borcuna ilgili faiz geliri hesabının alacağına kaydedilerek dönem gelirlerine yansıtılır.

İskontolu faktoring alacakları dışında kalan diğer faktoring alacakları ilgili hesaplarda izlenir. Faktoring işlemlerinin bilanço içi veya bilanço dışı hesaplarda izlenmesi ve bilanço dışı hesaplarda izlenen faktoring işlemlerinin hangi aşamada bilanço içi hesaplarda izleneceği hususlarında, ilgili Türkiye Muhasebe Standartlarında belirtilen tahakkuk esası ile muhasebeleştirme ve bilanço dışı bırakmaya ilişkin esaslar dikkate alınır.

Ana Faaliyetlerden alacaklar hesap grubuna ait alt hesaplar 17.05.2007 tarih, 26525 sayılı Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya açıklanacak finansal tabloların biçim ve içeriği hakkında tebliğ'de ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

4.1.2.6 Tasfiye Olunacak ve Zarar Niteliğindeki Alacaklardan Alınan Faizler

Türk parası ve yabancı para tasfiye olunacak alacaklar ve zarar niteliğindeki alacaklardan tahsil olunan faizlerin kaydolunduğu bir hesaptır. Bu tür işlemler için 548-Tasfiye Olunacak ve Zarar Niteliğindeki Alacaklardan Alınan Faizler - T.P., 549-Tasfiye Olunacak ve Zarar Niteliğindeki Alacaklardan Alınan Faizler - Y.P. hesapları kullanılabilir.

4.1.2.7 Özel Karşılıklar

170 Tasfiye Olunacak Alacaklar – T.P. ve 176 Zarar Niteliğindeki Alacaklar - T.P. hesaplarında izlenen alacaklar için ayrılan özel karşılıklar bu hesapta izlenir. Hesaplar, Türk parası/yabancı para alacaklar üzerinden bir indirim kalemi olarak dikkate alınacak negatif aktif düzenleyici hesaplardır.

Özel karşılıklar 180, 181 Özel Karşılıklar - T.P.,Y.P. hesaplarında izlenir. Yabancı para alacaklar için ayrılan özel karşılıklar tarihi kurlarla değerlendirilir.

Factoring şirketlerinin sorunlu hale gelen alacaklarına BDDK tarafından hazırlanan 20.07.2007 tarih, ve 26588 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren; Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ’i hükümlerinde belirtilen karşılıklar ayrılması gerekmektedir. Bu tebliğe göre¹³²; Faktoring Şirketlerce,

a) Anapara, faiz veya her ikisinin tahsili vadesinden veya ödenmesi gereken tarihlerden itibaren doksan günden fazla geciken ancak yüz seksen günü geçmeyen alacakların en az yüzde yirmisi (% 20) oranında,

b) Anapara veya faizin ya da her ikisinin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsilinin gecikmesi yüz seksen günü geçen, ancak bir yılı geçmeyen alacakların en az yüzde ellisi (% 50) oranında,

c) Anaparanın veya faizin veya her ikisinin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsili bir yıldan fazla gecikmiş olan alacakların yüzde yüzü (% 100) oranında özel karşılık ayrıldığı bildirilmiştir. Anapara, faiz veya her ikisinin tahsili vadesinden veya ödenmesi gereken tarihlerden itibaren,

- ✓ Doksan günden fazla geciken ancak bir yılı geçmeyen alacakların "Tasfiye Olunacak Alacaklar" hesabına,
- ✓ Bir yıldan fazla gecikmiş olan alacakların "Zarar Niteliğindeki Alacaklar" hesabına aktarılması zorunludur.

"Tasfiye Olunacak Alacaklar" ve "Zarar Niteliğindeki Alacaklar" hesaplarında izlenen alacaklar için faiz ve gelir reeskontu yapılamaz. Daha önce yapılmış bulunan ve tahsil edilmediği halde gelir yazılan reeskont tutarları, muhasebe kayıtları üzerinde ters kayıtlarla iptal edilmek suretiyle kapatılır.

Ayrıca söz konusu Tebliğ’de teminatlarla ilgili olarak şu hükümlere yer verilmiştir.:

(1) Teminatlar, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre değerlemeye tabi tutulur.

(2) Teminatların değerlendirilmiş tutarları alacak tutarından, aşağıda belirtilen dikkate alınma oranlarında indirilerek, özel karşılığa tabi alacak tutarı hesaplanır. Özel

¹³² Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (20.07.2007 tarih, 26588 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

karşılığa tabi alacak tutarının belirlenmesi işlemi, her bir borçlu için şirketin münferit alacağı ve o borçlunun teminatlarının değerlendirilmiş tutarları esas alınarak yapılır.

Birinci grup teminatların dikkate alınma oranı : Yüzde yüz (% 100)

İkinci grup teminatların dikkate alınma oranı : Yüzde yetmiş beş (% 75)

Üçüncü grup teminatların dikkate alınma oranı : Yüzde elli (% 50)

Dördüncü grup teminatların dikkate alınma oranı : Yüzde yirmi beş (% 25)

(3) Özel karşılıkların hesaplanmasında dikkate alınacak değerlendirilmiş teminat tutarı alacak miktarını aşamaz. Değerlendirilmiş teminat tutarının alacak tutarını aşması durumunda, bunun sadece alacak tutarına karşılık gelen kısmına yukarıda belirtilen dikkate alınma oranlarının uygulanması sonucu bulunacak tutar, indirilecek tutar olarak dikkate alınır.

(4) Bir alacak tutarı birden fazla grupta izlenen türde teminatla teminatlandırılmış ise;

a) Özel karşılığa tabi olan alacak tutarının belirlenmesinde dikkate alınacak teminatların hesaplanmasına, grup sıralamasına göre en likit kabul edilen birinci gruptan başlanır.

b) Her bir teminat türünün ayrı ayrı değerlendirilmiş tutarlarının, alacak tutarını aşmadığı kontrol edilir.

c) Hesaplama birinci olarak ele alınan teminat türünün değerlendirilmiş tutarının, en fazla, alacak tutarına eşit olan kısmı, bu teminata ait dikkate alınma oranı ile çarpılarak alacak için özel karşılığın uygulanmayacağı kısım bulunur. Varsa, aynı teminat türünden olmaması kaydıyla, önce aynı gruptaki, müteakiben diğer gruptaki teminat türleri için de aynı işlem ayrı ayrı ve sırasıyla tekrarlanır.

ç) Bu işlemlerin sonucunda, alacağına ilişkin olarak özel karşılık uygulanacak bir tutar kalırsa, bu kalan tutar üzerinden özel karşılık ayrılır.

4.1.2.8 Ana Faaliyet Alacakları Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları

220 Ana Faaliyet Alacakları Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları-T.P hesabı finansman kredilerinin ve iskontolu faktoring alacakları dışındaki faktoring alacaklarının dönem kârını ilgilendirdiği halde henüz tahsil olunmamış faiz ve diğer

gelirleri, tahakkuk yöntemiyle ilgili gelir hesaplarının alacağına, bu hesabın borcuna kaydedilir.

Dönem sonları itibarıyla tahakkuk dönemi gelmemiş tüm finansman kredisi ve iskontolu faktoring alacakları dışındaki faktoring alacakları için, o dönemi ilgilendiren faizlerin ve diğer gelirlerin reeskontları yapılır ve bu hesaba borç, ilgili gelir hesaplarına alacak verilir.

“Tasfiye Olunacak Alacaklar” ve “Zarar Niteliğindeki Alacaklar” hesaplarında izlenen alacaklar için faiz ve gelir tahakkuku ve reeskontu yapılamaz. Daha önce yapılmış bulunan ve tahsil edilmediği halde gelir yazılan tahakkuk ve reeskont tutarları, ilgili gelir hesabı aynı tutarda borçlandırılarak muhasebe kayıtları üzerinde ters kayıtla iptal edilir.

Dövizde endeksli finansman kredileri ve faktoring alacaklarında, değerlendirme kurlarının başlangıç kurlarının üzerinde olması neticesinde kredinin anapara tutarında meydana gelen artışlar tahakkuk yöntemiyle ilgili gelir hesaplarına alacak, bu hesaba borç kaydedilir.

Dönem sonları itibarıyla tahakkuk dönemi gelmemiş dövizde endeksli finansman kredileri ve faktoring alacaklarında, değerlendirme kurlarının başlangıç kurlarının üzerinde olması neticesinde kredinin anapara tutarında meydana gelen artışlar ilgili gelir hesaplarına alacak, bu hesaba borç kaydedilir.

4.1.2.9 Kur ve Azalış Karşılıkları

Dövizde endeksli finansman kredileri, finansal kiralama alacakları ve faktoring alacaklarının anapara tutarında, kurlarda meydana gelen düşüşler dolayısıyla ortaya çıkan azalışların kaydedilmesine mahsus bir hesaptır. Kur düşüşü dolayısıyla ortaya çıkan değer azalışı bu hesabın alacağına, 861 Kambiyo Zararları - Y.P. hesabının borcuna kaydedilmek suretiyle muhasebeleştirilir. İlgili finansman kredisi, finansal kiralama veya faktoring alacağı hesabı, bu hesap ile netleştirilmek suretiyle finansal

tablolarla yansıtılır. Bu hesaba ilişkin tebliğ’de alt hesaplar 35005 Dövizle Endeksli Alacaklar Anapara Kur Azalış Karşılıkları ve 350052 Faktoring Alacakları’dır.

4.1.2.10. Faktoring İşlemlerinden Borçlar

Faktoring işlemlerinden kaynaklanan her türlü borç tutarları ile şirket tarafından borçludan tahsil edilmiş olup alıcıya ödenecek olan tutarlar bu hesapta izlenir. Bu hesaba ilişkin alt hesaplar ise Tebliğ’de şöyledir:

356 FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR – T.P.

35600 RÜCU EDİLEBİLİR

35601 RÜCU EDİLEMEZ

357 FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR – Y.P.

35700 RÜCU EDİLEBİLİR

35701 RÜCU EDİLEMEZ

4.1.2.11 Ödenecek Vergi, Resim, Harç, Prim ve Fonlar

380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç Prim ve Fonlar – T.P. hesabı şirketlerin kendi tüzel kişiliği, personeli ve ilişkide bulunduğu üçüncü kişilere ait işlemler nedeniyle vergi sorumlusu veya vergi yükümlüsü olması halinde ödeyeceği vergi, resim, harç ve primlerin kaydolunduğu hesaptır.

4.1.2.12 Faktoring Alacaklarından Alınan Faizler

Faktoring alacaklarından alınan faizler, faktoring alacağının türüne göre ilgili hesaplara kaydedilir. 500 Kısa Vadeli İskontolu Faktoring Alacaklarından Alınan Faizler –T.P. hesabının alt hesapları Tebliğ’de ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Bu hesabın uygulananıyla ilgili örnek muhasebe kayıtlarına çalışmanın son kısmında yer verilmiştir.

4.1.2.13 Faktoring İşlemlerinden Borçlara Verilen Faizler

Faktoring borçlarına verilen Türk parası faizlerin takip edildiği bir hesaptır. Bu hesap grubuna ait alt hesaplar 642 Faktoring İşlemlerinden Borçlara Verilen Faizler T.P ve 643 Faktoring İşlemlerinden Borçlara Verilen Faizler Y.P.'dir.

4.1.2.14 Faktoring Alacaklarından Alınan Ücret ve Komisyonlar

Faktoring alacaklarından alınan ücret ve komisyonlar için aşağıdaki hesaplar kullanılmaktadır.

700 İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR – T.P.

701 İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR –Y.P.

702 DİĞER FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR – T.P.

703 DİĞER FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR – Y.P.

4.1.2.15 Nazım Hesaplar

Nazım hesaplar bir işletmenin alacağı, borcu ve varlıkları ile ilgili olmayan, ancak bunların açıklanması için kullanılmak üzere muhasebe planında bulunan ana hesaptır.¹³³

Faktoring işlemleriyle ilgili nazım hesaplar Tek Düzen Hesap Planında hesap gruplarında riski üstlenilen faktoring işleminden alacaklar ve riski üstlenilmeyen faktoring işleminden alacaklar şeklinde ikiye ayrılmıştır.

¹³³ Rüknettin Kumkale, Açıklamalı Muhasebe Terimleri Sözlüğü, İstanbul, Literatür Yayınlar, 2002, s.45

Faktoring sözleşmesi kapsamında alacağın tahsil edilmemesi riski kısmen veya tamamen faktoring şirketince üstlenilen faktoring işlemleri 950 Riski Üstlenilen Faktoring İşlemlerinden Alacaklar hesabında izlenir. Hesap, 952 Riski Üstlenilen Faktoring İşlemlerinden Borçlar – T.P. hesabı ile karşılıklı çalışır. Faktoring işlemine konu alacak tutarı bu hesabın borç karakterli “Alacak Tutarı” yardımcı hesabına, ön ödeme tutarları ise alacak karakterli “Ön Ödeme Tutarı” yardımcı hesabına kaydedilir. Sözleşme kapsamında doğan nakdi alacak tutarları, bilanço içinde ilgili faktoring alacağı hesabında izlenir.

Faktoring sözleşmesi kapsamında riski tümüyle satıcıya ait olan faktoring işlemlerine konu alacak tutarları 954 Riski Üstlenilmeyen Faktoring İşlemlerinden Alacaklar T.P. hesabında izlenir. Hesap, 956 Riski Üstlenilmeyen Faktoring İşlemlerinden Borçlar – T.P. hesabı ile karşılıklı çalışır. Şirket tarafından borçludan tahsil edilen tutarlar 356 Faktoring İşlemlerinden Borçlar – T.P. hesabına kaydedilir.

4.1.2.15 Yabancı Paralı İşlemler İle İlgili Hesaplar

Tekdüzen Hesap Planında yer alan Yabancı Paralı İşlemler İle İlgili Hesaplar şunlardır:

- **292 Efektif Alım/Satım Hesabı- Türk Lirası**

Şirketlerce alınan veya satılan efektiflerin Türk parası karşılıklarının kaydedildiği bir hesaptır. Kambiyo hesaplarından sabit fiyatla hareket gören 293 Efektif Vaziyeti - Y.P. hesabı ile karşılıklı çalışır. Alınan efektifin Türk parası karşılığı 010 Kasa hesabının alacağı ile bu hesabın borcuna, alınan efektifin cinsine göre miktarı ise sabit fiyat üzerinden 293 Efektif Vaziyeti - Y.P. hesabının alacağı ile 011 Efektif Deposu hesabının borcuna kaydedilir. Efektif satışları ise yukarıdaki işlemin tersi kayıtlarla gerçekleştirilir.

293 Efektif Vaziyeti - Y.P. hesabının sabit fiyat üzerinden bakiyesi ile 292 Efektif Alım/Satım - T.P. hesabının Türk parası üzerinden bakiyesinin cari kurlara göre

eşit olması gerekir. Kur değişmeleri nedeniyle bozulan denge, değerleme yapılmak suretiyle sağlanır. Farklar 292 Efektif Alım/Satım - T.P. hesabının borç veya alacağı ile ilgili kâr/zarar hesaplarına intikal ettirilir.

•293 Efektif Vaziyeti- Yabancı Para

Alınan veya satılan efektiflerin sabit fiyat üzerinden kaydına özgü bir hesaptır. Belli dönemlerde yapılan değerleme işlemleri ile 292 Efektif Alım/Satım – T.P. hesabı ile denklik sağlanır.

•294 Döviz Alım/Satım Hesabı – Türk Parası

Şirketlerce alınan veya satılan dövizlerin Türk parası karşılıklarının kaydedildiği bir hesaptır. Kambiyo hesaplarından sabit fiyatla hareket gören 295 Döviz Vaziyeti –Y.P. hesabı ile karşılıklı çalışır. 292 Efektif Alım/Satım – T.P. hesabındaki açıklama bu hesap için de geçerlidir.

•295 Döviz Vaziyeti- Yabancı Para

Alınan veya satılan dövizlerin sabit fiyat üzerinden kaydına özgü bir hesaptır. Söz konusu hesap genelde pasif karakterli olmakla beraber, alışı yapılmayan dövizin satışının yapılması durumunda borç bakiye de verebilir. Bu itibarla söz konusu hesap çift (borç/alacak) karakterlidir. Belli dönemlerde yapılan değerleme işlemleri sonucunda 294 Döviz Alım/Satım hesabı ile denkliği sağlanır.

Değerleme sonucu oluşan farklar 294 Döviz Alım/Satım – T.P. hesabının borç veya alacağı ile 77101 Efektif ve Döviz Alım/Satım ve Değerleme Kârları hesabının alacağına veya 86101 Efektif ve Döviz Alım/Satım ve Değerleme Zararları hesabının borcuna kaydedilir.

• **771 Kambiyo Karları – Y.P.**

Kambiyo hesapları kapsamında efektif, döviz ve kıymetli maden alım-satımı ve değerlemesi ile arbitraj işleminden elde edilen kârlar gibi çeşitli kambiyo kârlarının Türk parası karşılıklarının kaydedildiği bir hesaptır. Bu hesaba ait alt hesaplar şunlardır:

77100 ARBİTRAJ KÂRLARI

77101 EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM/SATIM VE DEĞERLEME KÂRLARI

77110 KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM DEĞERLEME KÂRLARI

77111 DÖVİZE ENDEKSLİ KREDİLER ANAPARA KUR ARTIŞLARI

77112 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI ANAPARA KUR
ARTIŞLARI

77113 DÖVİZE ENDEKSLİ FAKTÖRİNG ALACAKLARI ANAPARA KUR
ARTIŞLARI

77199 DİĞER

• **861 Kambiyo Zararları Y. P.**

Efektif, döviz ve kıymetli maden alım/satımı ve değerlemesi ile arbitraj işlemlerinden kaynaklanan zararlar bu hesapta izlenir. Bu hesabın alt hesapları ise şunlardır:

86100 ARBİTRAJ ZARARLARI

86101 EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM/SATIM VE DEĞERLEME ZARARLARI

86110 KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM DEĞERLEME ZARARLARI

86111 DÖVİZE ENDEKSLİ FİNANSMAN KREDİLERİ ANAPARA KUR
AZALIŞLARI

86112 FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI ANAPARA KUR
AZALIŞLARI

86113 DÖVİZE ENDEKSLİ FAKTÖRİNG ALACAKLARI ANAPARA KUR
AZALIŞLARI

86199 DİĞER

4.2. SATICI FİRMA AÇISINDAN MUHASEBE UYGULAMASI

Maliye Bakanlığı 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 175 ve mükerrer 257. maddelerinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye dayanılarak 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği yayımlamıştır. Bu tebliğ'de tek düzen hesap planı ve çerçevesi, muhasebenin temel kavramları ile muhasebe politikalarının açıklanması, mali tabloların düzenlenmesi ve sunulması ilkeleri düzenlenmiştir. Bu çerçevede vadeli alacaklarını faktoring kuruluşuna devreden satıcı firmalar muhasebe işlemlerini yürütürken 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne uymak zorundadırlar.

4.2.1. Faktoring İşleminde Kullanılan Hesaplar

4.2.1.1 100 Kasa

Bu hesap işletmedeki para hareketlerini izler. İşletmenin nakit girişleri çıkışları kasa hesabında gösterilir. Hesabın borcuna hangi neden olursa olsun işyerine giren paralar, alacağına ise çıkan paralar kayıt edilir. Hesabın borç kalanı kasa mevcudunu gösterir. İki tarafın birbirine eşit olması kasada para olmadığı gösterir.¹³⁴ Kasa hesabında ihtiyaca göre çeşitli alt hesaplar açılabilir.

4.2.1.2 101 Alınan Çekler

Bu hesap gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletmeye verilmiş olup, henüz tahsil için bankaya verilmemiş veya ciro edilmemiş olan çeklerin izlendiği hesaptır. İşletme çeki alıyorsa burada alınan çekler hesabı kullanılır. Alınan çeklerin üzerindeki yazılı değerleri ile borçlu tarafa kayıt edilir, bankadan tahsil veya ciro edildiğinde alacak tarafa kaydedilir. Hesap daima borç bakiyesi verir veya hiç bakiye vermez. Hiçbir şekilde alınan çekler hesabı alacak bakiyesi vermez.¹³⁵

¹³⁴ Aydemir Candan, **Genel Muhasebe**, 3.Baskı, Kocaeli, Kocaeli Üniversitesi Matbaası,1998, s.75

¹³⁵ <http://muhasebedersleri.com/hesaplar/101-alinan-cekler.html> (02.11.2011)

4.2.1.3 102 Bankalar

Bu hesap, işletme tarafından yurtiçi ve yurt dışı banka ve benzeri finans kurumlarına yatırılan ve çekilen paraların izlenmesini kapsar. Bankalara para olarak veya hesaben yatırılan değerler borç, çekilen tutarlar ile üçüncü kişilerce tahsil edildiği anlaşılan çek ve ödeme emirleri alacak olarak kaydedilir.

4.2.1.4 120 Alıcılar

İşletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senetsiz alacakların takip edildiği hesaptır. Alıcılar hesabı işleyişinde işletmenin senetsiz olarak sattığı mal ve hizmet bedeli bu hesabın borcuna, müşteriden yapılan ödemeler ise bu hesabın alacağı yazılır.¹³⁶

4.2.1.5 121 Alacak Senetleri

Senede bağlı mal veya hizmet satışlarından doğan ve vadesi bir yılın altında olan senetli alacakların izlendiği hesaptır. Alacak senetleri hesabında, senede bağlı yapılan satışlardan doğan kısa vadeli alacaklar izlenir. Senetli mal veya hizmet satıldığında bu hesabın borcuna kaydedilir. Alacak nakden veya hesaben alındığında ise bu hesabın alacağına kaydedilir.¹³⁷

4.2.1.6 320 Satıcılar

İşletmenin faaliyet konusunu oluşturan her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan senetsiz ticari borçların izlendiği hesaptır. Satıcılar hesabında işletmeye açık hesap şeklinde yapılan satışlara ilişkin değer hareketleri izlenmektedir.¹³⁸

¹³⁶ Nalan Akdoğan, Orhan Sevilengül, Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, 11.Baskı, Ankara, Gazi Kitabevi,2003,s.86

¹³⁷ <http://www.muhasbeuygulama.com/hesaplar/121-alacak-senetleri-hesabi-niteligi-isleyisi.html>
(02.01.2012)

¹³⁸ Candan, a.g.e., s.250

4.2.1.7 373 Maliyet Gideri Karşılığı

Aylık maliyetlerin belirlenmesinde, gelecek aylarda veya yılsonunda kesin tahakkuku yapılacak giderlerle, aylık maliyetlere pay verilmesinde, tamir-bakım, ikramiyeler, finansman giderleri vb giderlere ilişkin tahmini gider karşılıklarının izlendiği hesaptır. Aylık maliyetlere yüklenen tahmini gider karşılıkları bu hesaba alacak bu giderlerin kesin tutarları belli olduğunda ise bu hesaba borç kayıt edilir.¹³⁹

4.2.1.8 780 Finansman Gideri

İşletme faaliyetlerini aksatmadan yürütebilmesi için borçlanılan tutarla ilgili olarak katlanılan ve varlıkların maliyetine eklenmemiş bulunan faiz, kur farkları, komisyon v.b. giderler bu hesaba borç kayıt edilir.

İşletme faaliyetlerini aksamadan yürütülebilmesi amacıyla borçlanılan tutarlarla ilgili, faiz, kur farkları, komisyon ve benzeri giderler bu hesaba borç kaydedilir.¹⁴⁰

4.2.1.9 Nazım Hesaplar

Nazım hesaplar bir işletmenin alacağı, borcu ve varlıkları ile ilgili olmayan, ancak bunların açıklanması için kullanılmak üzere muhasebe planında bulunan ana hesaptır.

4.2.2 Satıcı Firmanın Yurtdışı Faktoring Alacaklarını Değerlemesi

Factoring şirketine temlik edilen ihracat alacakları her dönem sonunda T.C. Merkez Bankası döviz kuru ile değerlendirilme işlemine tabi tutulur. Kur değerlendirme işleminin muhasebeleştirilmesi, değerlendirme işleminin satışının yapıldığı yıl içerisinde

¹³⁹ Murat Erdoğan, Finansal Muhasebe, 1.Baskı, İstanbul, Beta Basım , 2002, s.373
<http://muhasebedersleri.com/hesaplar/373-maliyet--giderleri-karsiligi.html> (05.12.2011)

¹⁴⁰ Akdoğan ve Sevilengül, a.ge. ,s.641

olup olmamasına ve değerleme sonucunda oluşan kur farkına göre lehte veya aleyhte olmasına göre farklılık göstermektedir.¹⁴¹

a) Dönem İçerisinde Lehte Kur Farkları

Değerleme gününde T.C. Merkez Bankası döviz alış kurunun alacak kaydının yapıldığı kurdan veya bir önceki değerleme kurundan yüksek olması durumunda lehte kur farkı oluşmaktadır. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

_____ / / _____	
120 ALICILAR	XXX
120.03 Faktoring şirk. Alacaklar	
120.03.04 İhracat Faktoring Alacakları	
120.03.04.01 X Faktoring şirketi	
601. YURTDİŐI SATIŞLAR	XXX
601.99.001 İhracattan Doğan Kur Farkı	
Dönem sonu kur değerlemesi	

b) Dönem İçerisinde Aleyhte Kur Farkları

Değerleme gününde T.C. Merkez Bankası döviz alış kurunun alacak kaydının yapıldığı kurdan veya bir önceki değerleme kurundan düşük olması durumunda aleyhte kur farkı oluşmaktadır. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

_____ / / _____	
601. YURTDİŐI SATIŞLAR	XXX
601.99.001 İhracattan Doğan Kur Farkı	
120 ALICILAR	XXX
120.03 Faktoring şirk. Alacaklar	
120.03.04 İhracat Faktoring Alacakları	
120.03.04.01 X Faktoring şirketi	
Dönem sonu kur değerlemesi	

¹⁴¹ Toroslu, a.g.e. -s.13

c) Dönem Sonrası Lehte Kur Farkı

Değerleme gününde T.C. Merkez Bankası döviz alış kurunun bir önceki yıl sonu kurundan veya bir önceki değerleme kurundan yüksek olması durumunda lehte kur farkı oluşmaktadır. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

_____ / / _____		
120 ALICILAR	XXX	
120.03 Faktoring Şirk. Alacaklar		
120.03.04 İhracat Faktoring Alacakları		
120.03.04.01 X Faktoring Şirketi		
646 KAMBİYO KARLARI		XXX
Dönem sonu kur değerlemesi		

d) Dönem sonrasında Aleyhte Kur Farkları

Değerleme gününde T.C. Merkez Bankası döviz alış kurunun bir önceki yıl sonu kurundan veya bir önceki değerleme kurundan düşük olması durumunda lehte kur farkı oluşmaktadır. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

_____ / / _____		
656 KAMBİYO ZARARLARI	XXX	
120 ALICILAR		XXX
120.03 Faktoring Şirk. Alacaklar		
120.03.04 İhracat Faktoring Alacakları		
120.03.04.01 X Faktoring Şirketi		
Dönem sonu kur değerlemesi		

4.3 FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

Yukarıda verilen hesapların işleyişi ile ilgili olarak faktoring şirketi ve satıcı işletme açısından iskontulu ve iskontosuz faktoring işlemlerinde yapılacak muhasebe kayıtlarını örnekler üzerinde inceleyelim.

4.3.1 İskontolu Faktoring İşlemleri İle İlgili Örnek Uygulama (Rücu Edilemez)

ÖRNEK-1. Ölmez Ticaret A.Ş. 07.03.2011 tarihinde ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş. ile geri dönülemez (rücu edilemez) nitelikte bir faktoring sözleşmesi imzalamıştır. Ölmez Ticaret A.Ş. 10.03.2011 tarihinde müşterisi olan Reklam Tekstil A.Ş.'ne KDV hariç (%18) 40.000-TL bedel ile 45 gün vadeli mal satmış ve fatura düzenlemiştir. Faturanın üzerine alacak tutarının ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş.'ne temlik edildiğine dair bilgi notu konulmuştur. Ölmez Ticaret A.Ş. aynı gün müşterisinden fatura bedelinin karşılığı olarak 07.04.2011 vadeli 20.000-TL ve 24.04.2011 vadeli 27.200-TL 2 adet müşteri çeki almıştır. Ölmez Ticaret A.Ş. aynı gün faturanın bir suretini alınan müşteri çeklerini alacak bildirim formu ekinde ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş.'ne göndermiş ve çekleri iskonto ettirmiştir. Ölmez Ticaret A.Ş. ile ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş. arasında faktoring işleminin iskonto oranı %8 olarak belirlenmiştir. Ayrıca işlemin başlangıcında %1 hizmet komisyonu, %2 garanti komisyonu ve çek başına 25-TL masraf alınması; işlemde bir gün valör uygulanması, damga vergisinin faktoring şirketi tarafından ödenmesi konusunda anlaşılmıştır.

Veriler:

İşlem Tarihi : 10.03.2011
Temlik Tutarı : 47.200-TL
Faiz Oranı : %8
Hizmet Komisyon Oranı: %1
Garanti Komisyon Oranı: %2

Çek Tutarları

07.04.2011 vadeli 20.000-TL
24.04.2011 vadeli 27.200-TL

a)İskonto Tutarının Hesaplanması

Önce çeklerin ortalama vadesini çeklere uygulanacak valör gün sayısını dikkate alarak hesaplayalım:

İşlem Tarihi	Vade Tarihi	Gün	Çek Tutarı	Gün x Çek Tutarı
10.03.2011	08.04.2011	30	20.000	600.000
10.03.2011	25.04.2011	47	27.200	1.278.400
TOPLAM			47.200	1.878.400

$$\text{Ortalama Vade: } \frac{1.878.400}{47.200} = 40 \text{ Gün (yaklaşık)}$$

Hesaplanan ortalama gün sayısına göre iskonto işlemini yapalım:

$$\text{Faiz: } \frac{47.200 \times 8 \times 40}{36.000} = 420 \text{-TL (yaklaşık tutardır)}$$

b)Komisyon Tutarının Hesaplanması

Hizmet Komisyon Tutarı: $47.200 \times \%1 = 472\text{-TL}$

Garanti Komisyon Tutarı: $47.200 \times \%2 = 944\text{-TL}$

c)Yapılacak Ödeme Tutarının Hesaplanması

İskonto Tutarı : 420-TL

Komisyon Tutarları (472-TL+944) : 1.416-TL

Çek Masrafı :50-TL

Toplam Tutar =1.886-TL

BSMV :94,30-TL ($1.886\text{-TL} \times 0,05$)

Kesintiler Toplamı : 1980,30-TL ($1.886+94.30$)

Ödenecek Tutar : 45.219,70-TL

Damga Vergisi : $47.200\text{-TL} \times \%08,25 = 389,40\text{-TL}$

Faktoring şirketi faktoring işlemi gerçekleştiği anda iskonto tutarı, komisyon tutarı, çek masrafı ve bunların BSMV'sini satıcı firmaya fatura eder.

- **ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş.’nin (Faktoring Şirketi) Yapacağı Muhasebe Kayıtları**

1)Alacağın faktoring şirketi tarafından temlik alınması

Faktoring işlemi için ilk başta taraflar arasında sözleşme imzalanır. Daha sonra satıcı firma sahip olduğu vadeli alacağı faktoring şirketine temlik eder. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

10.03.2011

1	100 KISA VADELİ İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARI T.P. 10003 YURTIÇI TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 100031 RÜCU EDİLEMEZ 1000314.01 Reklam Tekstil A.Ş.	47.200	
	356 FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR-T.P. 35601 RÜCU EDİLEMEZ 35601.01 Ölmez Ticaret A.Ş.		45.219,70
	104 İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN KAZANILMAMIŞ GELİRLER T.P. 104003 YURTIÇI TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 104003.01 Ölmez Ticaret A.Ş.		420
	700 İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR T.P.		1.466
	380 ÖDENECEK VERGİ,RESİM HARÇ PRİM VE FONLAR H. 380102 ÖDENECEK BSMV		94,30
	Alacağın temlik alınması ve müşteriye fatura kesilmesi		

2)Alacağın Nazım Hesaplara Kayıt Edilmesi

Factoring şirketi tarafından temlik alınan alacakların nazım hesaplara da kayıt edilmesi gerekmektedir. Bu durumda yapılacak kayıt şöyledir:

10.03.2011

2	950 RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 950003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 9500030 ALACAK TUTARI 9500030.01 Ölmez Ticaret A.Ş.	47.200	
	950 RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 952003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 9520031 ÖN ÖDEME TUTARI(-) 9520031.01 Ölmez Ticaret A.Ş.		45.219,70
	952 RİSKİ ÜSTLENİLMEYEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR– T.P. 952.01 Ölmez Ticaret A.Ş.		1.980,30
Nazım Hesap Kaydı			

3)İşlem için alınan çek ve senetlerin muhasebeleştirilmesi

Factoring şirketi tarafından temlik alınan faturalı alacağı karşılığında çek alındığından bu durumda yapılması gereken kayıtlar aşağıdaki gibidir:

10.03.2011

3	982 EMANET KIYMETLER T.P. 98200 TAHSİLE ALINAN ÇEKLER 982001 PORTFÖYDEKİ ÇEKLER	47.200	
	984 EMANET BIRAKILANLAR T.P.		47.200
Alınan temlik ile ilgili çeklerin kayıt edilmesi			

4) Satıcı firmaya ön ödeme yapılması

Temlik alınan alacağa iskonto işlemi yapıldıktan sonra satıcı firmaya ödeme yapılır. Ancak ödenecek tutar temlik alınan alacaktan iskonto, komisyon ve BSMV düşüldükten sonra geri kalan tutardır. Bu işlemin muhasebeleştirilmesi ise şöyle olmalıdır:

10.03.2011

4	356 FAKTORİNG İŞLEMİNDEN BORÇLAR - T.P. 35601 RÜCU EDİLEMEZ 35600.01 Ölmez Ticaret A.Ş.	45.219,70	
	022 YURTİÇİ BANKALAR- T.P. 02200 VADESİZ HESAP 02200.01 X Bankası		45.219,70
	Satıcı firmaya ön ödeme yapılması		

5) Dönem Sonu Faiz İşlemleri

Muhasebede dönemsel kavramı gereği temlik alınan alacak tutarı üzerinden hesaplanan iskonto tutarının ilgili döneme isabet eden gelir hesabına kayıt edilmektedir. (*)40 günlük iskonto işlemi için 420 TL faiz iskontosu yapılmıştır. Mart ayına isabet eden faiz tutarı ise 231-TL'dir. $(420/40 \times 22 = 231)$ Yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

31.03.2011

5	104 İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN KAZANILMAMIŞ GELİRLER(-) – T.P.(*) 104003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 104003.01 Ölmez Ticaret A.Ş.	231	
	500 KISA VADELİ İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN FAİZLER - T.P. 50003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI		231
	İlgili dönem faiz gelirlerinin gelir hesaplarına intikali		

6)Çek Tahsilinin Yapılması

Vade sonunda yapılan çek tahsilatı ile ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

07.04.2011		
6	022 YURTIÇİ BANKALAR – T.P. 02200 VADESİZ HESAP 02200.01 X Bankası	20.000
	100 KISA VADELİ İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARI – T.P. 10003 YURTIÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 100031 RÜCU EDİLEMEZ 1000304.01 Reklam Tekstil A.Ş.	20.000
	Müşteri çeki tahsili	

7)Müşteri çeki tahsili durumunda yapılacak nazım hesap kaydı

07.04.2011		
7	984 EMANET BIRAKILANLAR- T.P.	20.000
	982 EMANET KIYMETLER T.P. 98200 TAHSİLE ALINAN ÇEKLER 982001 PORTFOYDEKİ ÇEKLER	20.000
	Müşteri çek tahsilinin nazım kaydı	

8)BSMV'nin ödenmesi

15.04.2011		
8	380 ÖDENECEK VERGİ,RESİM HARÇ PRİM VE FONLAR H. 380102 ÖDENECEK BSMV	94,30
	022 YURTIÇİ BANKALAR- T.P. 02200 VADESİZ HESAP 02200.01 X Bankası	94,30
	BSMV ödenmesi	

9)Çek Tahsilinin Yapılması

Örnekte yer alan diğer çekin tahsil edilmesi neticesinde yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

24.04.2011			
9	022 YURTIÇİ BANKALAR- T.P. 02200 VADESİZ HESAP 02200.01 X Bankası	27.200	
	100 KISA VADELİ İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARI - T.P. 10003 YURTIÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 100031 RÜCU EDİLEMEZ 1000304.01 Reklam Tekstil A.Ş.		27.200
	Müşteri çeki tahsili		

10)Müşteri çeki tahsili durumunda yapılacak nazım hesap kaydı

24.04.2011 vadeli çekin tahsili sonrası yapılacak nazım hesap kaydı şu şekildedir:

24.04.2011			
10	984 EMANET BIRAKILANLAR- T.P.	27.200	
	982 EMANET KIYMETLER T.P. 98200 TAHSİLE ALINAN ÇEKLER 982001 PORTFOYDEKİ ÇEKLER		27.200
	Müşteri çek tahsilinin nazım kaydı		

11)Dönem Sonu Faiz İşlemleri

Çekin Mart ayına isabet eden faiz kısmı 231 TL olarak hesaplanmıştı. Çekin vade sonu faiz geliri 189-TL dir.

24.04.2011

11	104 İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN KAZANILMAMIŞGELİRLER(-) – T.P. 104003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 104003.01 Ölmez Ticaret A.Ş	189	
	500 KISA VADELİ İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN FAİZLER - T.P. 50003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI İlgili dönem faiz gelirlerinin gelir hesaplarına intikali		189

12) Nazım Hesapların Kapatılması

Factoring şirketi tarafından temlik alınan alacak tahsil edildikten sonra factoring işleminin başında yapılan nazım hesap kayıtları ters kayıtlarla kapatılır.

24.04.2011

12	950 RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 950003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 9500031 ÖN ÖDEME TUTARI (-) 9500031.01 Ölmez Ticaret A.Ş.	45.219,70	
	952 RİSKİ ÜSTLENİLMEYEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR– T.P. 956.01 Ölmez Ticaret A.Ş. 950 RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 950003 YURT İÇİ TEMİNATLI FAKTORİNG ALACAKLARI 9500031 ALACAK TUTARI 9500030.01 Ölmez Ticaret A.Ş.	1.980,30	47.200
	Nazım Hesap Kapatılması		

13) Damga Vergi'nin ödenmesi

Faktoring şirketi tarafından damga vergisinin ödenmesi durumunda faktoring şirketi tarafından yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

26.04.2011

13	830 VERGİ,RESİM,HARÇLARVE FONLAR 83000 ÖDENECEK VERGİLER	389,40	
	010 KASA		389,40
	Damga vergisinin ödenmesi		

• **Ölmez Ticaret A.Ş.'nin (Satıcı Firma) Yapacağı Muhasebe Kayıtları**

1) Yapılan Vadeli Satış

Satıcı firma tarafından vadeli satış yapılmıştır. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı şu şekildedir.

10.03.2011

1	120 ALICILAR 120.01 Yurtiçi Alıcılar 120.01.01 Reklam Tekstil A.Ş.	47.200	
	600 YURTIÇİ SATIŞLAR 391 HESAPLANAN KDV		40.000 7.200
	Vadeli Satış Yapılması		

2) Vadeli satış karşılığında çek alınması

Yapılan vadeli satış işlemi karşılığında müşterisinden çek alınmış olup; muhasebe kaydı şöyle yapılmıştır.

10.03.2011			
2	101 ALINAN ÇEKLER	47.200	
	101.01 Portföydeki Çekler		
	120 ALICILAR		47.200
	120.01 Yurtiçi Alıcılar		
	120.01.01 Reklam Tekstil A.Ş.		
	Müşteriden vadeli çek alınması		

3) Alacağın Faktoring Şirketine Temlik Edilmesi

Taraflar arasında faktoring sözleşmesinin imzalanmasını müteakip işletmenin sahip olduğu vadeli alacağı faktoring şirketine temlik edilmesi durumunda yapılacak kayıt şöyledir:

10.03.2011			
3	101 ALINAN ÇEKLER	47.200	
	101.04 Temlik Edilen Vadeli Çekler		
	101.04.01 ABC Faktoring Hiz. A.Ş.		
	101 ALINAN ÇEKLER		47.200
	101.01 Portföydeki Çekler		
	Alacağın faktoring şirketine temlik edilmesi		

4) Faktoring Şirketinden Tahsilat Yapılması

İşletme faktoring şirketinden ödeme tahsil edildiğinde yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

10.03.2011			
4	102 BANKALAR	45.219,70	
	320SATICILAR		45.219,70
	320.03 Faktoring Şirket Borçlar		
	320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
	320.03.01.01 ABC Faktoring Hiz.A.Ş.		
	Faktoring şirketinden ön ödeme alınması		

5) Faktoring Şirketinin Komisyon Tahakkuk Ettirmesi

Faktoring şirketi, faktoring işlemi gerçekleştiğinde satıcı firmaya komisyon tahakkuk ettirir ve bu tutarı BSMV'si ile birlikte fatura eder. Bu tutar satıcı firma tarafından ya peşin olarak ödenir veya faktoring şirketi tarafında ön ödeme bakiyesine eklenmektedir. Bu durumda yapılacak kayıt şu şekildedir:

10.03.2011			
5	780 FİNANSMAN GİDERLERİ	1.560,30	
	780.04 Faktoring Giderleri		
	780.04.02 Faktoring Komisyon Gideri 1.416TL		
	780.04.09 Diğer Faktoring Giderleri 144,30-TL (Çek Masrafı 50+BSMV +94,30)		
	180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	420	
	320SATICILAR		1.980,30
	320.03 Faktoring Şirket Borçlar		
	320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
	320.03.01.01 ABC Faktoring Hiz.A.Ş.		
	Faktoring şirketinden faiz ve komisyon faturası		

6) Satıcı Firmanın Faiz Reeskontu Gideri Yapması

Satıcı firmanın ay sonunda kullandığı ön ödeme tutarı ile ilgili olarak faiz reeskontu gider kaydı yapar.

31.03.2011		
6	780 FİNANSMAN GİDERLERİ 780.04 Faktoring Giderleri 780.04.01. Faktoring Faiz Gideri 180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER 180.01 Faktoring Faiz Gideri Faiz Tutarının Gider Kaydedilmesi	231 231

7) Cari Hesabın Kapatılması

Faktoring şirketi tarafından 07.04.2011 vadeli çek tahsil edildiğinde yapılacak kayıt şöyledir.

07.04.2011		
7	320 SATICILAR 320.03 Faktoring Şirket Borçlar 320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları 320.03.01.01 ABC Faktoring Hiz.A.Ş. 101 ALINAN ÇEKLER 101.04 Temlik Edilen Vadeli Çekler 101.04.01 ABC Faktoring Hiz.A.Ş. Çek Tahsil Edilmesi	20.000 20.000

8) Faktoring şirketi tarafından çekil tahsili

Faktoring şirketi tarafından 24.04.2011 vadeli çek tahsil edildiğinde yapılacak kayıt şöyledir.

24.04.2011		
8	320 SATICILAR	27.200
	320.03 Faktoring Şirket Borçlar	
	320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları	
	320.03.01.01 ABC Faktoring Hiz.A.Ş.	
	101 ALINAN ÇEKLER	27.200
	101.04 Temlik Edilen Vadeli Çekler	
	101.04.01 ABC Faktoring Hiz.A.Ş.	
	Çek Tahsil Edilmesi	

9) Satıcı Firmanın Faiz Reeskontu Gideri Yapması

Muhasebede dönemsellik kavramı gereği yapılan vade sonu faiz gideri 189-TL'dir.

24.04.2011		
9	780 FİNANSMAN GİDERLERİ	189
	780.04 Faktoring Giderleri	
	780.04.01. Faktoring Faiz Gideri	
	180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	189
	180.01 Faktoring Faiz Gideri	
	Faiz Tutarının Gider Kayıt Edilmesi	

VARSAYIM:

Yukarıdaki örnekte ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş. ile Ölmez Ticaret A.Ş. arasında yapılan rücu edilemez faktoring sözleşmesinde alacağın vade tarihi olarak 24.03.2011 belirlenmişti. Faktoring şirketi olan ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş. tarafından vade sonunda alacaklarını müşteri işletme Reklam Ticaret A.Ş.'den tahsil edilemediğini varsayarsak bu durumda söz konusu faktoring şirketi ABC Faktoring

Hizmetleri A.Ş. ve satıcı işletme Ölmez Ticaret A.Ş. tarafından yapılması gereken muhasebe kayıtları şu şekilde olmalıdır:

a) ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş.'nin (Faktoring Şirketi) Vade Sonu Kayıtları

23.07.2011

1	170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17000 DOKSAN- YÜZSEKSEN GÜN ARASI 170000 TEMİNATSIZ OLANLAR 1700000 FAKTORİNG ALACAKLARI 100 KISA VADELİ İSKONTOLU FAKTORİNG ALACAKLARI 10000 YURTIÇI FAKTORİNG ALACAKLARI 100001 RÜCU EDİLEMEZ Alacağın tasfiye olunacak alacaklar hesabına devri	47.200	47.200
---	---	--------	--------

23.07.2011

2	820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ T.P. 82000 ÖZEL KARŞILIK GİDERLERİ 180 ÖZEL KARŞILIKLAR(-) T.P. (*) 18000 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR Karşılık ayrılması	9.440	9.440
---	--	-------	-------

(*Karşılık Gideri $47.200 \times \%20 = 9.440$ -TL)

b) Satıcı Firma Ölmez Ticaret A.Ş.'nin Yapması Gereken Vade Sonu Kayıtları

Faktoring sözleşmesi rücu edilemez şeklinde düzenlendiği için vade sonunda müşteri işletme Reklam Ticaret A.Ş.'nin borcu ödememesi durumunda tüm risk ABC Faktoring Hizmetleri A.Ş.'ye ait olup, satıcı firma Ölmez Ticaret A.Ş. tarafından yapılacak herhangi bir işlem bulunmamaktadır.

4.3.2 İskontosuz Faktoring İşlemleri İle İlgili Örnek Uygulama(Rücu Edilebilir)

ÖRNEK:2 Yılmaz Ticaret A.Ş. 05.05.2011 tarihinde MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş. ile geri dönülebilir (rücu edilebilir) nitelikte bir faktoring sözleşmesi imzalamıştır. Sözleşmede %80 oranında ön ödemede bulunulması, %1 oranında işlem komisyonu alınması, %8 faktoring işleminin faiz oranı olarak belirlenmiştir. Yılmaz Ticaret A.Ş. 10.05.2011 tarihinde müşterisi olan KLM Turizm A.Ş.'ne KDV hariç 100.000-TL'ye 45 gün vadeli ticari mal satmış ve fatura düzenlemiştir. Faturanın üzerine alacak tutarının MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş.'ne temlik edildiğine dair bilgi notu konulmuştur. Yılmaz Ticaret A.Ş. aynı gün faturanın bir suretini alacak formu bildirim ekinde MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş.'ne göndermiştir. Ayrıca söz konusu işleminde 1 gün valör uygulanacaktır.

Veriler:

İşlem Tarihi	: 10.05.2011
Vade Tarihi	: 23.06.2011
Vade	: 45 gün
Valör	: 1 gün
Temlik Tutarı	: 118.000-TL
Ön Ödeme Tutarı	:94.400-TL (118.000-TLx0,80)
Ön Ödeme Oranı	: %80
Faiz Oranı	: %8
Komisyon Oranı	: %1

a)Komisyon Tutarının Hesaplanması

Komisyon Tutarı	: 118.000 x %1 = 1.180-TL
Komisyonun BSMV'si:	1.180 x %5 = 59-TL

Hesaplanan komisyon ve BSMV'si satıcı firmaya fatura edilir. Komisyon tutarı ve komisyonun BSMV'si ön ödeme miktarına eklenmektedir. 31.05.2011 tarihinde faiz reeskontuna esas olacak tutar 95.639-TL'dir.

b)31.05.2011Tarihinde Yapılacak Faiz Reeskontu

Reeskont Matrahı: 95.639-TL

Gün : 22 gün

$$\text{Faiz} = \frac{95.639 \times 8 \times 22}{36.000} = 467,57\text{-TL}$$

467,57-TL tutarındaki alacak bakiyesine eklenmektedir. Alacağın vadesi olan 23.06.2011 tarihinde faiz reeskontuna esas olacak tutar 96.106,57-TL'dir.

c)22.06.2011 Tarihinde Yapılacak Faiz Reeskontu

Reeskont Matrahı: 96.106,57-TL

Valör : 1 gün

Gün : 24 gün

$$\text{Faiz} = \frac{96.106,57 \times 8 \times 24}{36000} = 512,57\text{-TL}$$

d)Satıcı Firmaya Ödenecek Bakiye Tutarının Hesaplanması

Borçludan fatura bedeli tahsil edildikten sonra faiz reeskont tutarları hesaplanacak BSMV'si ile birlikte satıcı firmaya fatura edilir. Yapılan tahsilat tutarından daha önce yapılan ön ödeme tutarı, komisyon tutarı, faiz reeskont tutarı ve hesaplanan BSMV tutarı düşülerek, kalan bakiye satıcı firmaya ödenir.

Faiz Reeskontları Toplamı	: 980,14-TL
Faizin BSMV'si(980,14x0,05)	: 49-TL
➤ Tahsilat Toplamı	: 118.000-TL
➤ Kesintiler Toplamı	:96.668,14 –TL(96.106,57+512,57+49)
Ön Ödeme Tutarı	: 94.400-TL
Komisyon Tutarı	: 1.180-TL
Komisyon BSMV'si:	59-TL
Faiz Reeskontları:	980,14-TL
Faizin BSMV'si :	49-TL
➤ Satıcı Firmaya Ödenecek Bakiye Tutarı	:21.331,86-TL(23.600-2.268,14)
➤ Damga Vergisi :	118.000-TL x %08,25= 973,50-TL

• **MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş'nin (Faktoring Şirketi) Yapacağı Muhasebe Kayıtları**

10.05.2011

1	110 KISA VADELİ FAKTORİNG ALACAKLARI T.P. 11000 YURTIÇI FAKTORİNG ALACAKLARI 110000 RÜCU EDİLEBİLİR 110000. 04.01 KLM Turizm A.Ş.	118.000	
	356 FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR-T.P. 35600 RÜCU EDİLEBİLİR 35600.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.		118.000
	Alacağın temlik alınması		

10.05.2011

2	954 RİSKİ ÜSTLENİLMEYEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 954100 YURTIÇI FAKTORİN ALACAKLARI 9541000 ALACAK TUTARLARI 9541000.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.	118.000	
	954 RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 954100 YURTIÇI FAKTORİN ALACAKLARI 9541001 ÖN ÖDEME TUTARI 9541001.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.		94.400
	956 RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR– T.P. 956.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.		23.600
	Nazım Hesap Kaydı		

10.05.2011

3	356 FAKTORİNG İŞLEMİNDEN BORÇLAR - T.P. 35600 RÜCU EDİLEBİLİR 35600.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.	94.400	
	010 KASA		94.400
	Satıcı firmaya ön ödeme yapılması		

10.05.2011

4	220 ANA FAALİYET ALACAKLARI FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI - T.P. 2200 FAKTORİNG ALACAKLARI 220012 KOMİSYON VE DİĞER GELİR TAHAKKUKLARI 220012.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.	1.239	
	702 DİĞER FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR - T.P. 380 ÖDENECEK VERGİ,RESİM HARÇ PRİM VE FONLAR H. 380102 ÖDENECEK BSMV		1.180
	Komisyon faturası kesilmesi		59

31.05.2011

5	220 ANA FAALİYET ALACAKLARI FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI - T.P. 2200 FAKTORİNG ALACAKLARI 220011 FAİZ REESKONTLARI 220011.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.	467,57	
	510 KISA VADELİ FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN FAİZLER -T.P. 51000 YURT İÇİ AÇIK FAKTORİNG ALACAKLARI Faiz reeskontu yapılması		467,57

15.06.2011

6	380 ÖDENECEK VERGİ,RESİM HARÇ PRİM VE FONLAR H. 380102 ÖDENECEK BSMV	59	
	022 KASA BSMV ödenmesi		59

22.06.2011

7	010 KASA	118.000	
	110 KISA VADELİ FAKTORİNG ALACAKLARI - T.P. 11000 YURTİÇİ FAKTORİNG ALACAKLARI 110000 RÜCU EDİLEBİLİR 1100004.01 KLM Tekstil A.Ş. Alacağın tahsil edilmesi		118.000

22.06.2011

8	220 ANA FAALİYET ALACAKLARI FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI - T.P. 2200 FAKTORİNG ALACAKLARI 220011 FAİZ REESKONTLARI 220011.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.	512,57	
	510 KISA VADELİ FAKTORİNG ALACAKLARINDAN ALINAN FAİZLER -T.P. 51000 YURT İÇİ AÇIK FAKTORİNG ALACAKLARI		512,57
Faiz reeskontu yapılması			

22.06.2011

9	356 FAKTORİNG İŞLEMİNDEN BORÇLAR - T.P. 35600 RÜCU EDİLEBİLİR 35600.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.	2.268,14			
	220 ANA FAALİYET ALACAKLARI FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI - T.P. 2200 FAKTORİNG ALACAKLARI 220011 FAİZ REESKONTLARI (467,57+512,57=980,14) 220011.01 Yılmaz Ticaret A.Ş. 220012 KOMİSYON ve DİĞER GELİRLER TAHAKKUKLARI (1180+59=1239) 220012.01 Yılmaz Ticaret A.Ş.		2.219,14		
380 ÖDENECEK VERGİ,RESİM HARÇ PRİM VE FONLAR H. 380102 ÖDENECEK BMSV					49
Faiz faturası kesilmesi ve reeskontların kapatılması					

22.06.2011

10	356 FAKTORİNG İŞLEMİNDEN BORÇLAR - T.P. 35600 RÜCU EDİLEBİLİR 35600.01 Yılmaz Ticaret A.Ş. 010KASA Satıcı firmaya bakiye tutarının ödenmesi	21.331,86	21.331,86
----	---	-----------	-----------

22.06.2011

11	954 RİSKİ ÜSTLENİLMEYEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 954100 YURTIÇI FAKTORİN ALACAKLARI 9541001 ÖN ÖDEME TUTARLARI (-) 9541001.01 Yılmaz Ticaret A.Ş. 956 RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR– T.P. 950.01 Yılmaz Ticaret A.Ş. 954 RİSKİ ÜSTLENİLMEYEN FAKTORİNG İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR – T.P. 954100 YURTIÇI FAKTORİN ALACAKLARI 9541000 ALACAK TUTARLARI 9541000.01 Yılmaz Ticaret A.Ş. Nazım hesap kaydının kapatılması	94.400 23.600	118.000
----	---	----------------------	---------

15.07.2011

12	380 ÖDENECEK VERGİ,RESİM HARÇ PRİM VE FONLAR H. 380102 ÖDENECEK BSMV 830 VERGİ, RESİM, HARÇ VE FONLAR H. 83000 ÖDENECEK VERGİ 010 KASA BSMV ve Damga Vergisi Ödenmesi	49 973,50	1.022,50
----	---	------------------	----------

• **Yılmaz Ticaret A.Ş.’nin (Satıcı Şirket) Yapacağı Muhasebe Kayıtları**

10.05.2011

1	120 ALICILAR	118.000	
	120.01 Yurtiçi Alıcılar		
	120.01.01 KLM Turizm A.Ş.		
	600 YURTIÇİ SATIŞLAR		100.000
	391 HESAPLANAN KDV		18.000
Vadeli Satış Yapılması			

10.05.2011

2	120 ALICILAR	118.000	
	120.03 Faktoring Şirketinden Alacaklar		
	120.03.01 Yurtiçi Faktoring Alacakları		
	120.03.01.01 MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş.		
	120 ALICILAR		118.000
	120.01 Yurtiçi Alıcılar		
120.01.01 KLM Turizm A.Ş.			
Alacağın faktoring şirketine temlik edilmesi			

10.05.2011

3	102 BANKALAR	94.400	
	320 SATICILAR		94.400
	320.03 Faktoring Şirket Borçları		
	320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
	320.03.01.01 MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş.		
Faktoring şirketinden ön ödeme alınması			

10.05.2011

4	780 FİNANSMAN GİDERLERİ 780.04 Faktoring Giderleri 780.04.02 Faktoring Komisyon Gideri 320 SATICILAR 320.03 Faktoring Şirket Borçlar 320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları 320.03.01.01 MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş. Faktoring şirketinden komisyon faturası	1.239	1.239
---	---	-------	-------

31.05.2011

5	780 FİNANSMAN GİDERLERİ 780.04 Faktoring Giderleri 780.04.01. Faktoring Faiz Gideri 373 MALİYET GİDERİ KARŞILIĞI 373.07 Finansman gideri karşılığı 373.07.01 Faktoring faiz reeskontları 373.01.01.01 MYZ Faktoring Hiz. A.Ş. Faiz reeskontu işleminin yapılması	467,57	467,57
---	---	--------	--------

22.06.2011

6	780 FİNANSMAN GİDERLERİ 780.04 Faktoring Giderleri (512,47+49) 780.04.01. Faktoring Faiz Gideri 373 MALİYET GİDERİ KARŞILIĞI 373.07 Finansman gideri karşılığı 373.07.01 Faktoring faiz reeskontları 373.01.01.01 MYZ Faktoring Hiz. A.Ş. 320 SATICILAR 320.03 Faktoring Şirket Borçlar 320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları 320.03.01.01 MYZ Faktoring Hiz.A.Ş. Faktoring şirketinin faiz faturası	561,57 467,57	1.029,14
---	---	------------------	----------

22.06.2011

7	102 BANKALAR	21.331,86	
	120 ALICILAR		21.331,86
	120.03 Faktoring Şirket.Alacaklar		
	120.03.01. Yurtiçi Faktoring Alacaklar		
	120.03.01.01 MYZ Faktoring Hiz. A.Ş.		
	Faktoring şirketinden bakiye tutarının tahsil edilmesi		

22.06.2011

8	320 SATICILAR	96.668,14	
	320.03 Faktoring Şirket Borçlar		
	320.03.01 Yurtiçi Faktoring Borçları		
	320.03.01.01 MYZ Faktoring Hiz.A.Ş.		
	120 ALICILAR		96.668,14
	120.03 Faktoring Şirket.Alacaklar		
	120.03.01. Yurtiçi Faktoring Alacaklar		
	120.03.01.01 MYZ Faktoring Hiz. A.Ş.		
	Cari hesapların kapatılması		

VARSAYIM:

Yukarıdaki örnekte MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş. ile Yılmaz Ticaret A.Ş. arasında yapılan rücu edilebilir faktoring sözleşmesinde alacağın vade tarihi olarak 23.06.2011 belirlenmişti. Faktoring şirketi MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş. tarafından vade sonunda alacaklarını müşteri işletme KLM Turizm A.Ş.'den tahsil edilemediğini varsayarsak bu durumda söz konusu faktoring şirketi MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş. ve satıcı işletme Yılmaz Ticaret A.Ş. tarafından yapılması gereken muhasebe kayıtları şu şekilde olmalıdır:

a) MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş. tarafından yapılacak muhasebe kaydı;

Yapılan sözleşme rücu edilebilir nitelikte olduğu için faktoring şirketi vade sonunda müşteri işletmeden alacağı tahsil edemediğinde müşteriye yaptığı ödeme ve masraflarını geri alabilir. Bu durumda faktoring şirketine borcun ödenmemesi nedeniyle faktoring şirketi alacaklı olarak hem müşterisi olan satıcı firma Yılmaz Ticaret A.Ş.'ye hem de borcu vaktinde ödemeyen KLM Turizm A.Ş.'ye başvuru yapma hakkı bulunmaktadır. Ancak uygulamada genellikle faktoring şirketinin borcun tahsili için satıcı firma ile birlikte hareket ederek müşteri işletmeden tahsil yoluna gittikleri görülmektedir. Yapılan ödeme ve masrafların geri alınması neticesinde yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

23.06.2011

010 KASA HS. 356 FAKTORİNG İŞLEMİNDEN BORÇLAR 35600 RÜCU EDİLEBİLİR	96.668,14 23.600	
110 KISA VADELİ FAKTORİNG ALACAKLARI 11000 YURTIÇI FAKTORİNG ALACAKLARI 1100000 110000 RÜCU EDİLEBİLİR 110000. 04.02 Yılmaz Ticaret A.Ş.		120.268,14
Factoring alacağının satıcı firmadan tahsili		

b) Satıcı firma Yılmaz Ticaret A.Ş. tarafından yapılacak muhasebe kaydı;

Müşteri işletme KLM Turizm A.Ş. vade sonunda ödemeyi MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş.'ye yapmadığı takdirde, faktoring sözleşmenin rücu edilebilir olarak düzenlenmesinden dolayı, satıcı işletme Yılmaz Ticaret A.Ş. devrettiği alacağı faktoring şirketinden geri alır. Alacağını devir alırken daha önce almış olduğu ön ödeme ve faktoring işlemlerine ait katlanılan maliyetleri faktoring şirketine geri öder ve tekrar bütün bunları müşteri işlemeden olan alacağa kayıt eder. Bu durumda yapılması gereken kayıt aşağıdaki gibidir:

23.06.2011

120 ALICILAR . 120.01 KLM Turizm A.Ş.	118.000	
100 KASA 120 ALICILAR. 120.03.01.01 MYZ Faktoring Hizmetleri A.Ş.		115.731,86
Müşteri çek iadesinin nazım hesap kaydı		2.268,14

Bu aşamadan sonra satıcı firma Ölmez Ticaret A.Ş. vadesinde tahsil edilemeyen alacaklarını dava yolunu takip ederek alacaklarını tahsil etme yoluna gidebilir. Bu aşamada müşteriden olan alacaklarını 128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı'nda izler. Bu alacağa dönem sonunda 129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabını kullanarak karşılık ayırabilir.

4.3.3 Teminatsız Sorunlu Hale Gelen Faktoring Alacaklarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek

ÖRNEK- 3: KLM Faktoring Şirketi tarafından 01.01.2011 tarihinde 60 gün vadeli 200.000 TL tutarındaki faturaya dayalı alacak %12 iskonto oranı ile faktoring işlemi için ABC şirketi ile sözleşme imzalamıştır. KLM Faktoring şirketi vade tarihi olan 02.03.2011 tarihinde alacağın tahsil edilememesi nedeniyle, XYZ firmasına alacağın tahsili için noterden ihbarname çekmiş ve 450-TL'lik noter masrafını ödemiştir.

1.Yapılan 450-TL'lik noter masrafı yapılacak muhasebe kaydı;

02.03.2011

1	278 MUHTELİF ALACAKLAR 27803 Protesto ve Komisyon Masrafından Alacaklar	450	
	010 KASA		450
	Noter Masrafı		

4.Eğer söz konusu alacağa özel karşılık ayrıldıktan sonra 07.06.2011 tarihinde 100.000-TL tahsilat yapıldığını varsayalım. Bu durumda yapılması gereken muhasebe kaydı şu şekildedir:

Daha önce 39.290-TL karşılık ayrılmıştı. Tahsilat sonrası karşılık ayrılacak tutar 19.290-TL'dir. ($96.450 \times \%20 = 19.290$) Daha önce 39.290 karşılık ayrıldığı için tahsilat nedeniyle 20.000 TL tutarındaki karşılığın iptal edilmesi gerekir.

07.06.2011

010 KASA	100.000	
170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17000 Doksan-Yüzseksen gün arası 170000 Teminatsız olanlar 1700000 Faktoring Alacakları		100.000
Sorunlu alacaktan tahsilat yapılması		

30.06.2011

180 ÖZEL KARŞILIKLAR 18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar	20.000	
820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ 82000 Özel Karşılık Giderleri		20.000
Karşılık tutarından kısmi iptal yapılması		

5. Örnek 3'te belirtilen alacağın vadesinin üzerinden 180 gün geçmesi durumunda yapılacak muhasebe kaydı şu şekilde olmalıdır:

Vade üzerinden 180 gün geçtiği için Tebliğ gereği %50 özel karşılık ayrılması gerekmektedir. Ayrılacak karşılık tutarı $196.450 \times \%50 = 98.225$ -TL'dir Ancak 31.05.2011 tarihinde 39.290-TL karşılık ayrıldığından kalan kısım için 58.935-TL tutarında karşılık ayrılması gerekir.

31.08.2011

170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17000 Yüzseksen gün-Bir yıl arası 170000 Teminatsız olanlar 1700000 Faktoring Alacakları	196.450	
170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17000 Doksan-Yüzseksen gün arası 170000 Teminatsız olanlar 1700000 Faktoring Alacakları		196.450
Hesap Devri		

31.08.2011

820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ T.P. 820 Özel Karşılık Giderleri	58.935	
180 ÖZEL KARŞILIKLAR (-) T.P. 18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar		58.935
Sorumlu alacağa karşılık ayrılması		

6.Söz konusu alacak vade tarihi olan 02.03.2011 tarihinden itibaren bir yıl içinde tahsil edilmediği takdirde yapılacak kayıt şu şekildedir:

Karşılık Tutarı $(196.450 \times \%100) = 196.450$

31.05.2006 tarihinde %20 oranında 39.290-TL, 31.08.2011 tarihinde kalan kısım için 58.935-TL oranında karşılık ayrıldığından geri kalan bakiye 98.225-TL'dir.

31.03.2012

176 ZARAR NİTELİĞİNDEKİ ALACAKLAR T.P. 17600 Teminatsız olanlar 176000 Faktoring alacakları	196.450	
170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17000 Yüzseksen gün-bir yıl arası 170000 Teminatsız olanlar 1700000 Faktoring Alacakları		196.450
Sorunlu alacağın zarar niteliğindeki alacaklar hesabına devri		

31.03.2012

820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ T.P. 820 Özel Karşılık Giderleri	98.225	
180 ÖZEL KARŞILIKLAR (-) T.P. 18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar		98.225
Sorunlu alacağa karşılık ayrılması		

7.Eğer söz konusu alacak %100 oranında karşılık ayrıldıktan sonra 07.04.2011 tarihinde tamamı tahsil edilirse yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

05.04.2012

100 KASA	196.450	
176 ZARAR NİTELİĞİNDEKİ ALACAKLAR T.P.		196.450
Tahsilat yapılması		

2011 yılında daha önce alacak için %50 oranında karşılık ayrıldığından, dönemsellik kavramı gereği geçen döneme ait kısım “Geçmiş Yıllar Giderlerine Ait Düzeltme Hesabı”na gelir kaydedilmesi ve 2012 yılı karşılık giderinin ise ters kayıtla kapatılması gerekmektedir.

30.04.2012

180 ÖZEL KARŞILIKLAR	196.450	
18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar		
790 DİĞER FAİZ DIŞI GELİRLER		98.225
79003 Geçmiş yıllar giderlerine ait düzeltme hs.		
820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ		
82000 Özel Karşılık Giderleri		98.225
Karşılık tutarının iptal edilmesi		

4.3.4 Teminatlı İskontosuz Sorunlu Hale Gelen Faktoring Alacaklarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Örnek

ÖRNEK-4: KLM Faktoring Şirketi tarafından 05.01.2011 tarihinde 75 gün vadeli 200.000 TL tutarındaki faturaya dayalı alacak satın alınmıştır. İşlem tarihinde fatura bedeli olan ve faktoring işlemine konu alacağın tamamı müşteriye ödenmiştir. Alacağın vadesine kadar geçen sürede söz konusu alacağa %24 faiz yürütüleceği belirtilmiştir. Söz konusu işlemde firmadan 250.000-TL tutarında 20.07.2011 vadeli çek teminat olarak alınmıştır. Faktoring işleminin vadesi olan 21.03.2011 tarihinde alacağın tahsil edilememesi nedeniyle, alacağın tahsili için noterden ihtarname çekilmiş ve 500-TL tutarında masraf yapılmıştır.

1)-500-TL'lik noter masrafı yapılacak muhasebe kaydı şu şekildedir:

21.03.2011

278 MUHTELİF ALACAKLAR	500	
27803 Protesto ve Komisyon Masrafından Alacaklar		
010 KASA		500
Noter Masrafı		

2) Faktoring şirketi alacağın vadesi olan 21.03.2011 tarihinde 90 gün geçtiği halde alacağımı tahsil edememiştir.

30.06.2011

2	170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17001 Doksan-Yüzseksen Gün arası 170001 Teminatlı Olanlar 1700001 Faktoring Alacakları	200.500	
	510 KISA VADELİ FAKTORİNG ALACAK. ALINAN FAİZLER T.P. (*) 110 KISA VADELİ FAKTORİNG ALACAKLARI 11003 Yurtiçi Teminatlı Fak. Alacakları 220 ANA FAALİYET ALACAKLARI FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI 22001 Faktoring Alacakları 220010 Faiz Tahakkukları 278 MUHTELİF ALACAKLAR 27803 27803Protesto ve Komisyon Masr. Alacaklar	10.000	200.000 10.000 500
	Alacağın tasfiye olunacak alacaklar hesabına devri		

(*) Faiz $(200.000 \times 24 \times 75) / 36000 = 10.000$ -TL

3) Vadesinden itibaren 90 gün geçtiği halde tahsil edilmeyen alacaklar için %20 oranında karşılık ayrılması gerekir. Ayrıca, Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ hükümlerine karşılık ayrılmasında teminat dikkate alınacaktır. Teminat olan çek alacak tutarını aştığı için alacak tutarının tamamı dikkate alınacaktır. Teminat olarak alınan çek Tebliğ'de II.Grup'ta yer almakta olup uygulanacak oran %75'dir.

Alacak Tutarı: 200.500

Çekin Teminat Olarak Dikkate Alınan Kısmı $(200.500 \times \%75) = 150.375$

Teminat Düşüldükten Sonra Kalan Alacak Tutarı= 50.125

Karşılık Tutarı ise = $50.125 \times \%20 = 10.025$ -TL

31.06.2011

820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ T.P. 820 Özel Karşılık Giderleri 180 ÖZEL KARŞILIKLAR (-) T.P. 18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar Sorunlu alacağa karşılık ayrılması	10.025	10.025
---	--------	--------

4)Eğer söz konusu alacağın teminatı olan 250.000-TL'lik 20.07.2011 vadeli çekin vadesinde 120.000-TL'lik kısmı tahsil edilirse;

20.07.2011

022 YURTIÇİ BANKALAR 170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17001 Doksan-Yüzseksen gün arası 170001 Teminatlı olanlar 1700001 Faktoring Alacakları Sorunlu alacaktan tahsilat yapılması	120.000	120.000
--	---------	---------

Alacağın teminatı olan çekte kısmi tahsilat nedeniyle alacağın teminatının kalmaması nedeniyle 200.500-TL alacak tutarından geriye kalan 80.500-TL için karşılık ayrılması gerekmektedir.

Ayrılması gereken karşılık tutarı : $80.500 \times \%20 = 16.100$ -TL

Daha Önce Ayrılması Gereken Karşılık: 10.025-TL

İlave Ayrılması Gereken Karşılık $(16.100 - 10.025) = 6.075$ -TL'dir.

31.07.2012

820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ T.P. 820 Özel Karşılık Giderleri 180 ÖZEL KARŞILIKLAR (-) T.P. 18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar Sorunlu alacağa karşılık ayrılması	6.075	6.075
---	-------	-------

5)Söz konusu alacak vadesi olan 21.03.2011 tarihinden itibaren, 30.09.2011 tarihine kadar 180 gün geçtiği halde tahsil edilememiştir. Bu durumda tahsil edilemeyen tutar için %50 oranında karşılık ayrılması gerekmektedir.

Tahsil edilemeyen tutar: 80.500

Daha önce ayrılan karşılık tutarı: 16.100-TL idi.

Ayrılması gereken karşılık tutarı: $((80.500 \times \%50) - 16.100) = 24.150$ -TL'dir.

31.03.2012

170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P 17002 Yüzseksen gün-bir yıl arası 170002 Teminatlı olanlar	80.500	
170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17001 Doksan gün-Yüzseksen gün arası 170001 Teminatlı olanlar		80.500
Hesap Devri		

31.03.2012

820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ T.P. 820 Özel Karşılık Giderleri	24.150	
180 ÖZEL KARŞILIKLAR (-) T.P. 18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar		24.150
Sorunlu alacağa karşılık ayrılması		

6)Söz konusu alacak bir yıl içerisinde tahsil edilmediği takdirde yapılması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

Bu alacak için %100 oranında karşılık ayrılmaktadır. Daha önce 40.250-TL tutarında karşılık ayrıldığında geri kalan 40.250-TL karşılık ayrılması gerekmektedir.

31.03.2012

176 ZARAR NİTELİĞİNDEKİ ALACAKLAR T.P. 17600 Teminatsız olanlar 176000 Faktoring alacakları	80.500	
170 TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR T.P. 17010 Yüzseksen gün-bir yıl arası 170100 Teminatsız olanlar 1701000 Faktoring Alacakları		80.500
Sorunlu alacağın zarar niteliğindeki alacaklar hesabına devri		

31.03.2012

820 KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ T.P. 820 Özel Karşılık Giderleri	40.250	
180 ÖZEL KARŞILIKLAR (-) T.P. 18000 Tasfiye Olunacak Alacaklar		40.250
Sorunlu alacağa karşılık ayrılması		

SONUÇ ve ÖNERİLER

Factoring, en genel anlamı ile mal ve hizmet satışlarından doğan vadeli alacakların temlik yolu ile bir factoring kuruluşuna devredilmesi ve bu alacakların factoring şirketi tarafından yönetilmesidir. Tüm dünyada bankacılıktan sonra en yaygın biçimde kullanılan finansman yönetimi olan factoring sistemi, ticaretinin finanse edilmesinde önemli rol oynamaktadır. Factoring sistemi, şirketler için finansman kaynağı olmanın dışında, alacakların garanti altına alınmasını, böylece tahsilat operasyonu gibi önemli bir yükten kurtulmalarını sağlamaktadır. Factoring, firmalar için yurt içinde veya dışında şirketlerin tanımadıkları ülkelere ve müşterilere satış olanağı yaratmakta, alıcılar hakkında istihbarat sağlayarak şirketlerin riskini minimum seviyeye indirmektedir. Kredili satış yapan firmaları, satışa ilişkin bilgi toplama, kayıt tutma, ihbarda bulunma, izleme, tahsilât gibi bürokratik sayılabilecek işlemlerden kurtararak, kredi riskine karşı koruyarak, onları esas faaliyet konuları olan üretim ve satış üzerinde yoğunlaşabilmelerine sağlamaktadır. Bu tür avantajları sağlayan factoring şirketi; müşterisinin hem nakit sağlayan finansmancısı, hem borçlularının defterlerini tutan muhasebecisi ve hem de alacağı tahsil edememesinin riskini üstlenen teminat vereni konumundadır.

Ülkemizde 24 Ocak 1980 kararlarından sonra ihracata yönelik kalkınma politikasının benimsenmesiyle factoring şirketleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Türkiye'deki ilk factoring işlemleri 1988'de İktisat Bankası, bünyesinde oluşturduğu İktisat Bankası Factoring Grubu ile başlatmış, 1988-1990 yılları arasında factoring faaliyetlerini banka bünyesinde sürdürmüş ve 1990 yılında Facto Finans Alacak Alımı A.Ş. adı altında bağımsız bir factoring şirketi olarak faaliyetlerine devam etmiştir. Ülkemizde şuanda 75 adet factoring firması gösterirken, bu firmaların 2006 yılında sektördeki düzenleme ve denetimi Hazine Müsteşarlığı'ndan BDDK'ya geçmiş bulunmaktadır.

Ülkemiz ekonomisinde KOBİ'lerin önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. KOBİ'lerin fona olan ihtiyacında da factoringin önemli bir etkisi bulunmaktadır. KOBİ'lerin ülke ekonomisin yarattığı katma değer ve istihdam oranı dikkate alındığında

KOBİ'ler için alternatif finansman kaynağı olan faktoring sektörünün önemi büyüktür. Ancak KOBİ'lerin kurumsallaşmış büyük şirketlere kıyasla daha riskli olmaları ve konjonktürel gelişmelerden daha çok etkilenmeleri nedeni ile faktoring sektöründe risk yönetimi çok önem kazanmaktadır. Ancak risk yönetimi konusunda şirketlerin oldukça esnek politikalar izledikleri kanaati oluşturmaktadır.

Ülkemiz finans piyasalarının son yıllarda vazgeçilmez enstrümanı olmaya başlayan faktoring, yaşanan bir takım sıkıntılar nedeniyle niteliksel olarak henüz yeterince gelişim gösterememiştir. Bu sektörün önemli eksikliklerinden biri faktoring yönteminin halen özel bir düzenlemeye sahip olmaması nedeniyle oluşan hukuki altyapı eksikliğidir. Bu konuda Meclis'te Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri kanun tasarısı taslak halinde bulunmakta olup henüz yasalaşmamıştır.

Faktoring konusunda yapılan mevcut düzenlemelerde faktoringin finansman yönü ağırlıklı olarak yer aldığından faktoring işlemi sadece bir kredi işlemi olarak algılanmaktadır. Bu yanlış algılama faktoringin sektörde imajının zedelenmesine, bir zamanlar yasal statü bünyesinde faaliyet gerçekleştirmek isteyip faktoring ismiyle sektörde yer alan tefecilerle karıştırılmasına, faktoringin toplumda bilinen çek kırdırma gibi faaliyetlerle eşdeğer tutulmasına neden olmaktadır. Oysa ki faktoringin sağladığı finansmanın yanında hizmet işlevi yani alacağın risk değerlemesi, alacağın tahsil edilmesi, alacağın garanti edilmesi, muhasebe kayıtlarının tutulması gibi hizmetler faktoring işlemi bir paket halinde sunumunu sağlamaktadır. Yapılacak yeni düzenlemede bu durumun da dikkate alınması gerekmektedir.

Faktoring şirketlerinin müşterilerine kredi sağlarken karşılaştıkları en zor durumdan bir tanesi de piyasa araştırması neticesinde müşteriye sağlanan kredi riskinin belirlenmesidir. Bu konuda faktoring şirketleri bankaların istihbarat kaynaklarından yararlanma olanağı bulunmamakta ve yetersiz istihbarat kaynaklarına sahip olmaktadır. Faktoring şirketleri, ilgili kanunlarda yalnız "bankalar" kelimesinin bulunması nedeni ile, Merkez Bankası'nın karşılıksız çek ve protestolu senetlerinin yer aldığı sorgulama ekranlarını kullanamamaktadır. Bu yüzden faktoring şirketleri arasında koordinasyon sağlanarak istihbarat konusunda işbirliğine gidilmeli, istihbarat konusunda gerekli alt

yapı sağlanmalı ve bankaların istihbarat kaynaklarından faktoring şirketlerinin de istifade edilebilmesinin yolu açılmalıdır.

Dünyada faktoring gelişmesinin sebeplerinden birisi de kredi sigortasıdır. Ülkemizde dünyada da çok yaygın olarak faaliyet gösteren Euler Hermes, Coface, gibi kredi kuruluşları bulunmaktadır. Ancak bunların da uygulamada zorlukları nedeniyle faktoring şirketlerinin bu kredilerden kullanması oldukça zordur. Faktoring şirketleri tarafından verilen krediler konusunda sigorta mevzuatın yapılacak düzenlemelerle verilen krediler sigorta kapsamına alınabilir. Bu durum faktoring sektörünün gelişmesine ve büyümesine katkı sağlayacağı kuşkusuzdur.

Factoringin sektörünün gelişmesine diğer engel faturanın TTK'da kıymetli evrak statüsünde bulunmaması nedeniyle alacaklar için çek ya da senet alma zorunluluğunun olmasıdır. Faturanın kıymetli evrak sayılması ile hem faktoring işleminin daha fazla yaygınlaşması sağlanacak hem de kayıtdışı ekonominin kayıt altına alınması faktoring işlemleri ile gerçekleştirilebilecektir. Kayıtdışılığın önleme konusunda faktoring ve satıcı firmanın muhasebe kayıtları da büyük önem arz etmektedir.

2010 yılı içinde sektörün karşılaştığı sorunlardan biri de BDDK ve Maliye Bakanlığı'nın, şüpheli alacaklara ilişkin karşılıkların giderleştirilmesi konusunda farklı yaklaşımlarından kaynaklanan muhasebeleştirme uyumsuzlukları ve ilgili vergi cezalarıdır. Faktoring şirketleri mali tablolarında faktoring işlemlerinden kaynaklanan alacaklarından doğmuş veya doğabilecek zararları için BDDK tarafından belirlenen usul ve esaslara göre karşılık ayırmaktadırlar. Söz konusu karşılıklar ticari kârın hesaplanmasında düşülmektedir. Öte yandan faktoring şirketleri kurumlar vergisi mükellefi olarak hesapladıkları mali kâr üzerinden vergi vermektedirler. Faktoring şirketlerinin kârlılığını etkileyen, faktoring işlemlerinden doğan ve doğabilecek zararlara ayırdıkları karşılıkların gider yazılmasını, Maliye Bakanlığı kabul etmemektedir. Vergi Usul Kanunu'nun 323. Maddesine göre şüpheli alacaklar için karşılık ayrılabilmesi için, şüpheli hale gelen alacağın ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olması, dava ve icra aşamasında bulunması gerekmektedir.

Bu yüzden karşılıklar gider olarak gösterilememektedir. Faktoring şirketlerinin bu konudaki mağduriyeti giderilmelidir.

2006 yılında BDDK tarafından çıkarılan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkındaki Yönetmeliğe göre; faktoring şirketleri kambiyo senetlerine dayalı olsa bile, bir mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak fatura veya benzeri belgelerle tevsik edilemeyen alacakları satın alamazlar veya tahsilini üstlenemezler denilmektedir. Faktoring işleminin temel dayanağını bir mal ve hizmet satışından doğmuş veya doğacak fatura veya benzeri belgeler oluşturduğundan, faktoring şirketlerinin bu işlemin dayanağını oluşturan faturanın gerçekliğinden emin olması gerekmektedir. Bu işlemlere istinaden alınan çek veya senetlerin ise teminat unsuru olarak değerlendirilmesi gerekir.

Satıcı firmanın faktoring şirketine başvurması ile ortaya çıkan faktoring işlemleri faktoring şirketi tarafından alacağın tahsil edilmesi ile son bulmaktadır. Bu süreçte yer alan aşamanın özellikle muhasebe kayıtlarının faktoring şirketi ve satıcı firma tarafından mevcut düzenlemelerde belirtilen farklı hesap planlarının kullanılarak kayıt edilmesi önem arz etmektedir. Faktoring şirketleri için çıkarılan 17.05.2007 tarih, 26525 sayılı ile Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ ile çıkarılan farklı hesap planının literatürde pek yaygın olarak kullanılmadığı görülmektedir. Çalışmada faktoring iskontolu rücu edilebilir faktoring sözleşmesi ve iskontosuz rücu edilemez faktoring sözleşmesi hakkında örnek uygulamaya yer verilerek satıcı firma ve faktoring şirketi tarafından yapılacak muhasebe kayıtlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur. Ayrıca söz konusu faktoring türlerinde müşteri işletmenin ödeme yapmaması durumunda yapılması gereken kayıtlara ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Sonuç olarak; günümüzde ekonomik sistemleri gelişen, finansal enstrümanları çeşitlendirilen ülkelerin ekonomilerinin ciddi bir ivme kazandığı görülmektedir. Bu bağlamda faktoring sektörüne, sektörün yaşadığı sorunların ele alınarak gereken önem verilmeli, gerek hukuksal açıdan gerek ekonomik açıdan sektöre gerekli teşvikler

sağlanmalıdır. Faktoring Şirketlerinin de kendilerine çizilen yasal çerçevede işlemlerini yürütmeleri, özellikle yanılıcı belge ve sahte faturacılığın önüne geçebilmek için gerekli istihbarat kaynaklarını güçlendirmeleri, iç kontrol sistemine güçlendirmeleri ve muhasebe kayıtlarına gereken önemi vermeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Apak, S. (1995), **Uluslararası Finansal Teknikler**, 2.Baskı, Eskişehir, Bilim Teknik Yayınevi

Akerman, C. (1994), “Türkiye’de ve Dünyada Faktoring Uygulamaları ve Değerlendirilmesi”. (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), İstanbul, T.C. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü

Akdoğan, N., Sevilengül, O. (2003), **Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması**, 11.Baskı, Ankara, Gazi Kitabevi

Akgüç, Ö. (2010), **Finansal Yönetim**, 8.Baskı, İstanbul, Avcıol Basım, 2010

Askon (2010), **Küresel Krizden Kırılgan Büyümeye:2010 Türkiye ve Dünya Ekonomisi**, Askon Ekonomi Raporu

A, Candan. (1998) **Genel Muhasebe**, 3.Baskı, Kocaeli, Kocaeli Üniversitesi Matbaası

Bakır, H. (1999), **İşletmelerde İhracatın Alternatif Finansman Olanakları**, Eskişehir, Açıköğretim Yayınları

BDDK Bülteni, ebulten.bddk.org.tr

Canbaş, S, Doğukanlı, H. (1997) **Finansal Pazarlar Finansal Kurumlar ve Sermaye Pazarı Analizleri**, 3.Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi

Ceylan, A. (1998), **Finansal Teknikler**, 3.Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları

Coşkun, M. (2010), **Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar**,3.Baskı,Eskişehir, A.Ü. Açıköğretim Fakültesi Yayınları

Çongar K, Kurt Ali F., (2001), “**Kayseri’deki Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Faktoring’den Yararlanmaları Üzerine Bir Değerlendirme**” 1. Orta Anadolu Kongresi

“Kobilerin “Pazarlama ve Finansman Sorunları”, 18-21 Ekim 2001, Nevşehir: KOSGEB

Doğru, H. (2007)l, **Faktoring ve Menkul Kıymetleştirme İşlemlerinin Hukuki Niteliği**, Legal Hukuk Dergisi.

Ergür, O. (1997), “İhracat Faktoringi ve Uygulamaları”, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), İstanbul, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Erdoğan, M. (2002), **Finansal Muhasebe**, 1.Baskı, İstanbul, Beta Basım

Erdoğan, N. (1995), **Uluslar arası İşletmelerde Mali Risk ve Yönetimi Çağdaş Finansman Teknikleri**, 2.Baskı, Ankara, Muka.

Erol, A.,(2000) **Finansal Kurumların Denetimi**, Yaklaşım Yayınları, İstanbul, Ağustos 2000

Garzan, M. G. (2002) “Faktoring ve Türkiye’deki Uygulaması”. (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

İktisadi Araştırmalar Vakfı, (1996) “**Türkiye’de Faktoring:Esaslar ve Uygulama III: Seminer Açılış ve Tebliğler**”, Türkiye’de Faktoring Semineri, İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.S. (2011) (Turkrating), **Faktoring Sektör Raporu**, Haziran 2011

Kaşlıoğlu, Ö. (2001), “**Türkiye’de Faktoring ve Faktoring Sektörü**”, **Finans Sisteminde Yeni Yönelimler**, Birinci Baskı, İstanbul, Beta Yayınları

Kocaman, B. A. (1992), **Faktoring İşleminin Hukuki Niteliği**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 1992

Kocaman, B., (1992), **Finansal açıdan faktoring**, Ankara,.Atilla Kitabevi

Kocaman, B. A., (1994) **Faktoring**(Genel Alacak Devir ve Satım İşlemi), Ankara, Türk Bankalar Birliği

Kolb, Robert W., Rodriguez, Ricardo J. (1992) : **Financial Management**” D.C. Heath and Company

Melek, U. (1994), Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Yeni Finansman Yöntemlerinin Uygulanabilirliği:Finansal Kiralama-Faktoring, **DPT Uzmanlık Tezleri**, Yayın No:DPT2346

Melemen, M., Arzova B. S. (2000), **Uluslararası Ticaret Alternatif Finansman Teknikleri ve Muhasebeleştirilmesi Ticari Yazışma Örnekleri**, İstanbul, Türkmen Kitabevi

Oy O, Köse S., Alkım Y. S. (2008), **Faktoring**, İstanbul, Beta Yayınevi

Parasız İ, Yıldırım K. (1994), **Uluslararası Finansman Teori ve Uygulama: Dışa Açık Ekonomiye Giriş**, 1. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları

Sarioğlu, E. (1997),“Faktoring Uygulamaları ve Muhasebeleştirilmesi” **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**,İstanbul, T.C. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü

Seyidoğlu, H. (2003)l, **Uluslararası Finans**, 4. Baskı, İstanbul, Güzem Can Yayınları

Şahin, C.(2006), Alacakların Yönetiminde Faktoring’in Belirliyecileri ve Eskişehirdeki Kobilere Yönelik Bir Uygulama, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)** Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şanlı, C., Şanlı, N. (2005), **Uluslararası Ticaret Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 4. Baskı, İstanbul,: Arıkan Basım Yayım Dağıtım

Tiryaki, Betül. (2006) **Faktoring İşlemi ve Faktoring İşleminin Hukuki Niteliği**, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, İzmir Cilt:8 Sayı: 2.

Toroslu M. V. (2005), **Hukuksal ve finansal açıdan faktoring : teorisi, uygulaması, muhasebesi** / 2. Baskı, İstanbul,Kazancı

Toroslu, M. V. (2011) **Hukuksal ve finansal açıdan faktoring : teorisi, uygulaması, muhasebesi**, 3. baskı İstanbul Vedat Kitapçılık

Ulaş, T. (2009), Alternatif Finansman Teknikleri ve Karapara Aklama İlişkisi, **MASAK(M.B. Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı)** Yayın No: 14

Uludağ İ., Arıcan E., (2001) **Finansal Hizmetler Ekonomisi**, İstanbul, Beta

Yazıcıoğlu, A. (2007), **Faktoring Muhasebesi**, 1.Baskı, İstanbul, Altan Basım

MEVZUAT

Ödünç Para Verme İşleri Hakkındaki 90 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (Resmi Gazete, No: 18183, Tarih:6 Ekim 1983)

545 sayılı "Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Sirketlerinin Kurulus ve Faaliyet Esasları Hakkındaki Yönetmelik(Resmi Gazete, No: 26315, Tarih:10 Ekim 2006)

Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik (Resmi Gazete,No: 22148 Tarih: 21.12.1994)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teskilat Yönetmeliği, (Resmi Gazete, No:26040, Tarih: 31 Aralık 2005)

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar (Resmi Gazete No:202249, Tarih: 11.08.1989)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu (Resmi Gazete No: 25983, Tarih: 01.11.2005)

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (Resmi Gazete No: 27846, Tarih: 14.02.2011)

6098 sayılı Borçlar Kanunu (Resmi Gazete No: 27836, Tarih: 04.02.2011)

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya açıklanacak finansal tabloların biçim ve içeriği hakkında tebliğ (Resmi Gazete No:26525 Tarih: 17.05.2007)

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Resmi Gazete No: 26588 Tarih: 20.07.2007)

İNTERNET KAYNAKLARI

Alacağın Temliki <http://www.hukuk.gen.tr/konular/konular.asp?konugrp=3&konuid=2> (25 Aralık 2011)

Uluslararası Faktoringte FCI Ayrıcılığı <http://www.yapikredifactoring.com.tr/default.asp?page=ci6&lang=TR> (14 Aralık 2011)

BDDK Faaliyet İzni İptal Edilen Faktoring Şirketleri
http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Factoring/Factoring_Iptal.aspx
(25.Aralık 2011)

BDDK kararları ile faktoringde büyüme %25'lere geriler
<http://www.finansglobal.com/featured/bddk-kararlari-ile-factoringde-buyume-25lere-geriler/>(14 Aralık 2011)

Factors Chain International <http://www.fci.nl/home/>(14 Aralık 2011)

Factoring Derneği <http://www.factoringderneği.org.tr/detail.php?SID=11> (11 Eylül 2011)

Factoring Sözleşmesi http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_923.htm (25 Aralık 2011)

Factoring <http://www.tekstilfaktoring.com.tr/Pages.jsp?ContentId=TFTurkiyedeFaktoring&LanguageCode=TR> (21 Kasım 2011)

Heller International Grupu <http://investing.businessweek.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=> (05 Aralık 2011)

İhracatta Alternatif Finansman Araçları <http://www.oaib.org.tr/tr/ihracatta-alternatif-finansman-araclari> (2 Ekim 2011)

Milli Eğitim Bakanlığı, MEGEP, **Dış Ticaret Finansmanı Ders Notları**, Ankara 2007
http://cygm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/muhasebe/moduller/dis_ticaret_finansmani.pdf (14 Aralık 2011)

Onursal Erkut, **Dış Ticaretin Finansmanında Faktoring ve Faktoring'in Hukuki Çerçevesi** http://www.alomaliye.com/factoring_dis_ticaretin_finans.htm (25 Ekim 2011)

Tek Düzen Hesap Planı <http://www.muhasebeuygulama.com/hesaplar/121-alacak-senetleri-hesabi-niteligi-isleyisi.html> (02 Ocak 2012)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : İsa ÖLMEZ

Doğum Yeri ve Yılı: Çankırı, 1982

Medeni Durumu : Evli

e-posta : isaolmez_tr@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

2003–2007 : Lisans, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, (İşletme), Afyon.

2000–2002 : Önlisans, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli MYO, Muhasebe Programı, Kocaeli.

1996–2000 : Lise, A.Parmaksızoğlu Ticaret Meslek Lisesi (Muhasebe, Kocaeli).

1988–1996 : İlk ve Ortaokul, Gebze Fatih İlköğretim Okulu, Kocaeli.

ÇALIŞMA DURUMU

2000-2000 : Karataş Tarımcılık San. Ve Tic. A.Ş. Gebze, (Ön Muhasebe)

2005-2005 : SSK Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi

2005-2006 : SSK İstanbul Sağlık İşleri İl Müdürlüğü

2006 - ... : İstanbul Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü